

ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2024

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ "ΔΗΜΗΤΡΑ"

Προγράμματα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης

Με τη χρήση καινοτόμων μεθόδων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

ΟΝΟΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

**Εκσυγχρονισμός εκμεταλλεύσεων-
Βελτίωση βιωσιμότητας / ανταγωνιστικότητας**

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ VI:

Συμβουλές για τον εκσυγχρονισμό των εκμεταλλεύσεων, τη βελτίωση της βιωσιμότητας, την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών προϊόντων, την τομεακή ολοκλήρωση, την καινοτομία, τον προσανατολισμό στην αγορά, την προαγωγή της επιχειρηματικότητας και την ενθάρρυνση της μετατροπής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της διαφοροποίησης της οικονομικής τους δραστηριότητας

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΚΑΠ 2023 – 2027

Στρατηγικό Σχέδιο

ΚΑΠ 2023-2027

**Υπεύθυνος συγκέντρωσης υλικού:
Δημήτρης Λιανός, ΛΚΝ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΕΠΕ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΚΡΩΝΥΜΑ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	9
1.1. ΤΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ: ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ (1957-1960).....	9
1.2. Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΥΠΕΡΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ "ΒΟΥΝΩΝ ΒΟΥΤΥΡΟΥ" ΚΑΙ «ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ ΚΡΑΣΙΟΥ»(1960-1980).....	10
1.3. ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ: ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΑΚΣΑΡΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (1980-1990)	11
1.4. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (2000-2013)	13
1.5. ΚΑΠ 2013-2020: ΠΡΑΣΙΝΙΣΜΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ.....	14
1.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΠ 2023-2027: ΝΕΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ.....	14
1.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	15
2. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΕΚΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2023-2027 ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	16
2.1. Η ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2023-2027.....	16
2.2. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΟΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΠ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	17
3. ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΜΕΤΡΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	27
4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΦΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΜΕΤΡΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ.....	30
5. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2023 -2027	31
5.1. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΚΑΠ 2023 -2027	31
5.1.1. ΠΥΛΩΝΑΣ 1 – ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ.....	32
5.1.2. ΠΥΛΩΝΑΣ 1 – ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	33
5.1.3. ΠΥΛΩΝΑΣ 2 – ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	34

5.2.	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΣ ΚΑΠ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2023-2027	35
5.2.1.	ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ (Π1-21)	35
5.2.2.	ΑΝΑΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ (Π1-29)	36
5.2.3.	ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ (Π1-30)	38
5.2.4.	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ	39
5.2.5.	ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ (Π1-32.1, Π1-32.2, Π1-32.3 & Π1-32.4)	48
5.2.6.	ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	50
5.2.6.1.	Τομεακό Πρόγραμμα Φρούτων και Λαχανικών	51
5.2.6.2.	Τομεακό Πρόγραμμα Ελαιόλαδου και Επιτραπέζιας ελιάς	51
5.2.6.3.	Τομεακό Πρόγραμμα Μελιού	52
5.2.6.4.	Τομεακό Πρόγραμμα Οίνου	54
5.2.7.	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	57
5.2.7.1.	Δεσμεύσεις και Μη Παραγωγικές Επενδύσεις για το Περιβάλλον και το Κλίμα	57
5.2.7.2.	Δεσμεύσεις και Επενδύσεις για την Ευζωία των Παραγωγικών Ζώων	64
5.2.7.3.	Δεσμεύσεις & Επενδύσεις στο Δασικό Τομέα	67
5.2.7.4.	Αντισταθμιστικές ενισχύσεις σε περιοχές με φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα	72
5.2.7.5.	Επενδυτικά Σχέδια	73
5.2.7.6.	Επενδυτικά Σχέδια μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022 Καθεστώς Αγροδιατροφή - Πρωτογενής Παραγωγή και Μεταποίηση Γεωργικών Προϊόντων - Αλιεία – Υδατοκαλλιέργεια	77
5.2.8.	ΝΕΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ	78
5.2.9.	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	79
5.2.10.	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	83
5.2.10.1.	Παρέμβαση για τη στήριξη της τοπικής ανάπτυξης μέσω του LEADER (Π3-77-4.1)	83
5.2.10.2.	Παρέμβαση για βελτίωση της πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις (Π3-73-1.2)	85
5.2.11.	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	85
5.2.12.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΕΩΡΓΩΝ- ΔΑΣΟΚΟΜΩΝ (Π3-78.1)	86
5.2.13.	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΕΩΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΩΝ (Π3-78.2)	87
5.3.	ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ (AKIS)	88
5.3.1.	ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ AKIS	89
5.3.2.	ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ AKIS (COORDINATION BODY)	89
5.3.3.	ΔΙΚΤΥΑ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (CAP NETWORKS)	90
5.3.4.	ΔΙΚΤΥΟ LEADER	90
5.3.5.	ΔΙΚΤΥΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ (ΕΣΚ) - ΓΕΩΡΓΙΑ	90
5.3.6.	ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ	91
5.3.7.	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	91
5.3.8.	ΈΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ	91
5.3.9.	ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ ΓΝΩΣΗΣ	92
5.3.10.	ΆΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	93
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	94

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΑΡΘΡΑ 5 & 6 (ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΕΓΤΕ & ΕΓΤΑΑ), ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/2116.....	97
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ, ΕΚΡΟΩΝ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7 ΤΟΥ ΚΑΝ. 2021/2115	98
1. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ & ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	99
2. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ – ΕΚΡΟΕΣ (O = OUTPUT)	106
3. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	108
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 4887/2022 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ «ΚΑΘΕΣΤΩΣ: ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ - ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - ΑΛΙΕΙΑ – ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ».....	111

ΑΚΡΩΝΥΜΑ

Α/Δ	Αγροδιατροφικός Τομέας
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΠΑ	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΓΟΕ	Γεωργικό Οικογενειακό Εισόδημα
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΣΕΚ	Εθνικό Σχέδιο για το Κλίμα και την Ενέργεια
ΕΤΑΚ	Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξης & Καινοτομία
ΕΑΕ	Ενιαία Αίτηση Ενίσχυσης
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΜ	Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΜΑΕ	Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας
ΟΣΔΕ	Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου
ΠΔΠ	Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο
ΣΔΙΤ	Συμπράξεις Δημοσίου – Ιδιωτικού Τομέα
ΣΜΠΕ	Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
ΣΣ	Στρατηγικό Σχέδιο
ΤΟΠ	Τεχνικοοικονομικός Προσανατολισμός
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών
ΑΚΙΣ	Σύστημα Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας (Agricultural Knowledge and Innovation System)
DESI	Digital Economy and Society Index

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κατανόηση της εξέλιξης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) από την σύσταση της το 1960 μέχρι σήμερα, το πλαίσιο παρακολούθησης και η κατανόηση του περιεχομένου του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023-2027 που αποτελεί το βασικό εργαλείο χρηματοδότησης της ασκούμενης πολιτικής αποτελεί το περιεχόμενο του παρόντος εγχειριδίου που αποτελεί συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό στο πλαίσιο του μαθήματος Εκσυγχρονισμός εκμεταλλεύσεων- Βελτίωση βιωσιμότητας/ ανταγωνιστικότητας.

Στόχος είναι η κατανόηση του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο ο παραγωγός θα πρέπει να λάβει αποφάσεις υποβοηθούμενος από τον γεωργικό σύμβουλο.

Το ακριβές περιεχόμενο του Ελληνικού Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027 και οι εφαρμόστηκες αποφάσεις που διέπουν την υλοποίηση των επιμέρους παρεμβάσεων αναρτώνται στους δικτυακούς τόπους του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, της Διαχειριστικής Αρχής του Στρατηγικού Σχεδίου και του Οργανισμού Πληρωμών (ΟΠΕΚΕΠΕ) που αποτελούν τις μόνες **έγκυρες** πηγές πληροφόρησης για τους όρους και τις προϋποθέσεις ένταξης των γεωργών στις διάφορες παρεμβάσεις του Στρατηγικού Σχεδίου, το ύψος ενίσχυσης (ποσοστό συγχρηματοδότησης) το ελάχιστο και μέγιστο ύψος προϋπολογισμού των επενδυτικών σχεδίων και κάθε άλλη λεπτομέρεια που διέπει την υλοποίηση των παρεμβάσεων.

Με δεδομένο ότι κάθε Κράτος Μέλος έχει την δυνατότητα αναθεώρησης του Στρατηγικού Σχεδίου και για την αποφυγή ενδεχόμενων παρανοήσεων σημειώνεται ότι η παρούσα έκδοση περιλαμβάνει την Πρώτη Αναθεωρημένη έκδοση του Στρατηγικού Σχεδίου (Οκτώβριος 2023).

Η εξοικείωση με βασικές έννοιες για την οικονομική , περιβαλλοντική – κλιματική , κοινωνική - χωρική βιωσιμότητα που θα εξακολουθούν να αποτελούν τις προτεραιότητες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής τουλάχιστον μέχρι το 2034¹ είναι αναγκαία για να γνωρίζει ο παραγωγός ότι η λήψη χρημάτων από την Κοινή Αγροτική Πολιτική συνοδεύεται από την ανάληψη δεσμεύσεων /υποχρεώσεων ενώ ο γεωργικός σύμβουλος πρέπει να προστατεύει τον παραγωγό από την ανάληψη επενδυτικών αποφάσεων που μπορεί να οδηγήσουν σε επιδείνωση αντί βελτίωσης των οικονομικών επιδόσεων της εκμετάλλευσης

Οι πρόσφατες κινητοποιήσεις των ευρωπαϊών αγροτών είχαν σαν αφορμή τις αυξημένες περιβαλλοντικές υποχρεώσεις των αγροτών που δεν συνοδεύτηκαν από την αντίστοιχη αύξηση των πόρων της ΚΑΠ.

Σε μια χρονική περίοδο που χαρακτηρίζεται από πρωτόγνωρη γεωπολιτική αστάθεια η προσπάθεια προβλέψεων για το ύψος των πόρων της ΚΑΠ στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2027-2034 είναι εξαιρετικά επισφαλής υπάρχουν όμως ορισμένες «σταθερές» που θα πρέπει να γνωρίζει ο γεωργικός σύμβουλος που είναι:

---

¹ Όπως διαφαίνεται από την πρόσφατα εκδοθείσα μελέτη [Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture](#)

- I. Η μεγιστοποίηση της αξίας παραγωγής και ταυτόχρονα η μείωση του κόστους παραγωγής αποτελούν την μόνη ασφαλή δίοδο για την διασφάλιση της βιωσιμότητας / ανταγωνιστικότητας των εκμεταλλεύσεων
- II. Η προσαρμογή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην κλιματική αλλαγή αποτελεί ουσιαστική παράμετρο για την ανθεκτικότητα/βιωσιμότητα του εισοδήματος .
- III. Η συνεχής αύξηση του κόστους για την παροχή αποζημιώσεων για τις ζημιές στην γεωργική παραγωγή αναδεικνύεται σε μείζον πρόβλημα για τα δημόσια οικονομικά και θα απαιτηθούν σημαντικές επενδύσεις για τη πρόληψη των καταστροφών αλλά και ενεργοποίηση νέων ασφαλιστικών εργαλείων για την παροχή αποζημιώσεων
- IV. Η απαίτηση για την συμμετοχή της γεωργίας στην μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, στην ορθολογικότερη διαχείριση του σπανίζοντος ύδατος, την προστασία του εδάφους, την βιοποικιλότητα και την ευζωία των ζώων δεν θα αρθούν αλλά θα πρέπει ο γεωργικός σύμβουλος να υποδεικνύει τόσο τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα όσο και τις λύσεις που προσφέρει η τεχνολογία για την αντιστάθμιση των επιπτώσεων στο αγροτικό εισόδημα.
- V. Η οργάνωση των παραγωγών σε συλλογικά σχήματα ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα που χαρακτηρίζεται από το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και την κυριαρχία των οικογενειακής μορφής γεωργικών εκμεταλλεύσεων μπορεί να συμβάλλει στην βελτίωση της θέσης του παραγωγού στην αγροδιατροφική αλυσίδα αξίας

Στο **πρώτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται μια συνοπτική επισκόπηση της ΚΑΠ από την ίδρυση της μέχρι σήμερα

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** παρουσιάζονται συνοπτικά οι τρεις γενικοί και οι δέκα ειδικοί στόχοι της ΚΑΠ της περιόδου 2023-2027 και οι προτεραιότητες του Ελληνικού Στρατηγικού Σχεδίου

Στο **τρίτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι βασικές οικονομικές έννοιες που σχετίζονται με τις οικονομικές επιδόσεις της γεωργικής παραγωγής και το γεωργικό εισόδημα και πως αυτές αποτυπώνονται στους δείκτες με τους οποίους μετρούνται οι επιδόσεις του Στρατηγικού Σχεδίου

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται οι βασικές περιβαλλοντικές και κλιματικές παράμετροι που σχετίζονται με την φυτική και ζωική παραγωγή και πως αυτές αποτυπώνονται στους δείκτες με τους οποίους μετρούνται οι επιδόσεις του Στρατηγικού Σχεδίου

Τέλος στο **πέμπτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται αναλυτικά το περιεχόμενο του Ελληνικού Στρατηγικού Σχεδίου και οι παρεμβάσεις του

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Η **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)** της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί ένα από τα πιο πολυσυζητημένα και κεντρικά εργαλεία πολιτικής της Ευρώπης, σχεδιασμένο να εξασφαλίζει επισιτιστική ασφάλεια, να στηρίζει τα εισοδήματα των αγροτών και να προωθεί την αγροτική ανάπτυξη. Από την ίδρυσή της το 1957 μέχρι σήμερα, η ΚΑΠ έχει υποστεί σημαντικές τροποποιήσεις, προσαρμοζόμενη σε διάφορες κρίσεις και αλλαγές των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών. Ακολουθεί μια αναλυτική ιστορική αναδρομή στους κύριους σταθμούς της ΚΑΠ και τις βασικές μεταρρυθμίσεις που την καθόρισαν.²

1.1. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ: ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ (1957-1960)

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Ευρώπη χρειαζόταν άμεσα την αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα για να εξασφαλίσει επισιτιστική ασφάλεια. Το 1957, η Συνθήκη της Ρώμης έθεσε τα θεμέλια για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), συμπεριλαμβανομένης της ΚΑΠ.

Ο στόχος της ΚΑΠ ήταν να αυξήσει την αγροτική παραγωγικότητα, να εξασφαλίσει τη διατροφική αυτάρκεια των κρατών-μελών και να διασφαλίσει ένα δίκαιο εισόδημα για τους αγρότες. Σε μια Ευρώπη που αγωνιζόταν να ανακάμψει μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η ανάγκη για σταθερότητα και διαθεσιμότητα τροφίμων ήταν επιτακτική. Για τον σκοπό αυτό, η ΚΑΠ βασίστηκε σε τρεις βασικές αρχές:

1. **Ενιαία τιμή:** Καθιέρωση κοινών τιμών για τα αγροτικά προϊόντα στην εσωτερική αγορά.
2. **Κοινοτική προτίμηση:** Προτίμηση των προϊόντων της ΕΟΚ σε σχέση με εισαγόμενα προϊόντα.
3. **Χρηματοδοτική αλληλεγγύη:** Μοιρασμένο κόστος μεταξύ των κρατών-μελών για την υποστήριξη του αγροτικού τομέα.

Η ΚΑΠ στηριζόταν σε μηχανισμούς στήριξης των τιμών μέσω εγγυημένων τιμών και επιδοτήσεων, καθώς και σε παρεμβάσεις στις αγορές για την αγορά πλεονασματικών προϊόντων, εξασφαλίζοντας έτσι σταθερά εισοδήματα στους αγρότες. Οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ είχαν μικτές επιπτώσεις, ευνοώντας ορισμένους τομείς, ενώ προκάλεσαν προκλήσεις σε άλλους λόγω της έμφασης στη μείωση της παραγωγής και στην προώθηση της βιωσιμότητας.

Το 1960, η Επιτροπή της ΕΟΚ παρουσίασε στο Συμβούλιο των Υπουργών (το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) το σχέδιο Μάνσολτ (Mansholt Plan) εγκρίνοντας το 1962, αρκετούς κανονισμούς που καθιέρωσαν την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ).

Τα τεχνικά μέσα για την εφαρμογή της ΚΑΠ βασίζονταν σε δύο γραμμές: τις **Κοινές Οργανώσεις Αγοράς (ΚΟΑ)** και την εισαγωγή του **Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και**

---

² Το παρόν κεφάλαιο βασίζεται σε παρουσιάσεις και εισηγήσεις σε επιστημονικά συνέδρια του κκ Κλωνάρη Ευστάθιου καθηγητή του Τμήματος Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), του χρηματοοικονομικού βραχίονα της ΚΑΠ, το οποίο ενέπλεκε τις ενδιαφερόμενες χώρες σε ένα πλαίσιο αλληλεγγύης. Οι ΚΟΑ αποτελούσαν ένα σύνολο εργαλείων για την καθοδήγηση της παραγωγής, τη σταθεροποίηση της προσφοράς και των τιμών των προϊόντων, με σκοπό να διασφαλίσουν συνεχή προσφορά για τους καταναλωτές και σταθερό εισόδημα για τους Ευρωπαίους αγρότες. Οι προβλέψεις γίνονταν σε κεντρικό επίπεδο, αντικαθιστώντας τις διαφορετικές εθνικές οργανώσεις, ώστε να υπάρχει ενιαία θέση απέναντι στις παγκόσμιες αγορές.

1.2. Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΥΠΕΡΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ "ΒΟΥΝΩΝ ΒΟΥΤΥΡΟΥ" ΚΑΙ «ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ ΚΡΑΣΙΟΥ»(1960-1980)

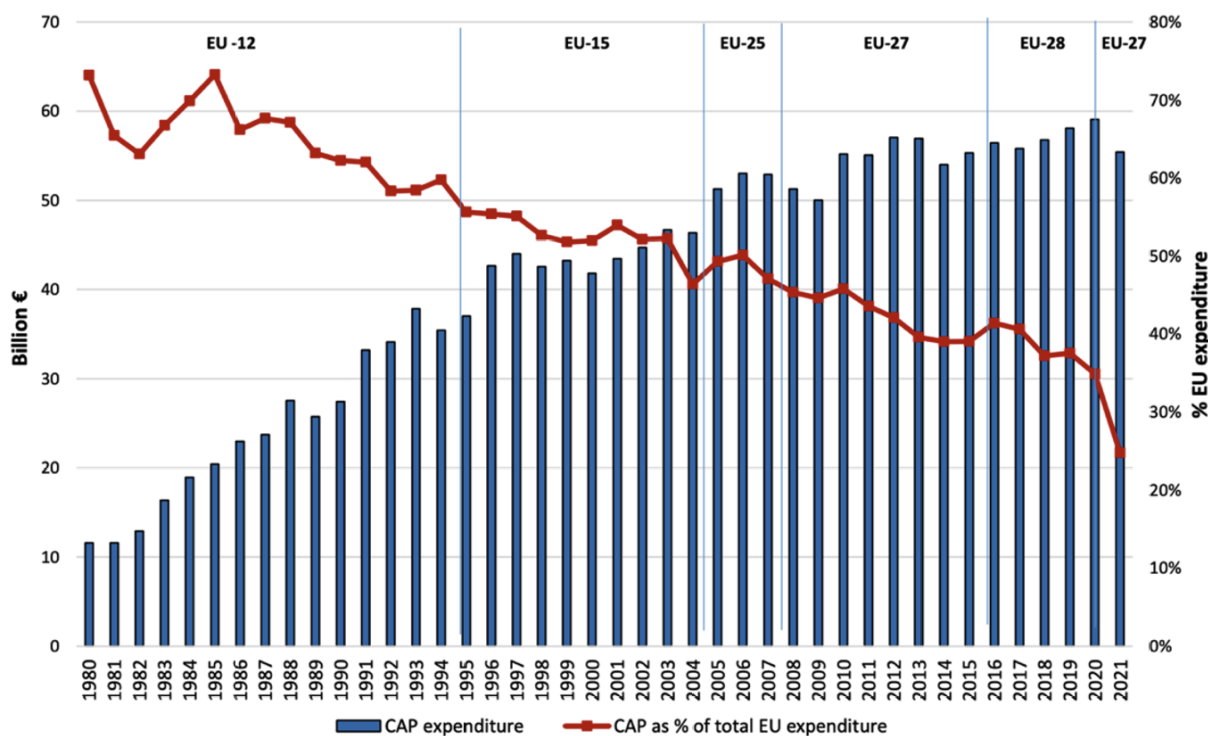
Η πρώτη φάση της ΚΑΠ χαρακτηρίστηκε από επιτυχίες στην αύξηση της παραγωγής, αλλά και από τις συνέπειες της υπερπαραγωγής. Οι αγροτικές επιδοτήσεις και οι εγγυημένες τιμές οδήγησαν σε τεράστια πλεονάσματα σε προϊόντα όπως το βούτυρο, το γάλα και τα δημητριακά, τα οποία έγιναν γνωστά ως "βουνά βουτύρου" και "λίμνες γάλακτος". Η κατάσταση αυτή είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους για την ΕΟΚ και προκάλεσε σοβαρές κριτικές τόσο από τα κράτη-μέλη όσο και από εξωτερικούς παρατηρητές.

Το 1962 δημιουργήθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Γεωργικού Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ), το οποίο κάλυπτε τις επιδοτήσεις και τα κόστη της ΚΑΠ, διασφαλίζοντας τη σταθερότητα της χρηματοδότησης για τις γεωργικές δραστηριότητες. Ωστόσο, η διαχείριση των πλεονασμάτων έγινε πρόβλημα για την ΕΟΚ, καθώς οι αποθήκες γεμίζαν με αγροτικά προϊόντα που δεν υπήρχε δυνατότητα διάθεσης ενώ είχε επιτευχθεί η διατροφική ασφάλεια στην Ένωση.

Από τη δεκαετία του 1960 έως τη δεκαετία του 1990, η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) μετατράπηκε από καθαρός εισαγωγέας σε καθαρός εξαγωγέας τροφίμων ενώ εξακολουθεί να διατηρεί κυρίαρχη θέση στην παγκόσμια αγορά τροφίμων. Η πολιτική των εγγυημένων τιμών ήταν ένας από τους παράγοντες που επέτρεψαν στις αγροτικές επιχειρήσεις να κάνουν τις απαραίτητες επενδύσεις για την ανάπτυξή τους. Αυτό έγινε σε μια περίοδο που η παραγωγικότητα της γεωργίας ενισχύθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο από την Πράσινη Επανάσταση ή Τρίτη Αγροτική Επανάσταση, η οποία είχε σημαντική επιρροή και στην γεωργική παραγωγή επηρεάζοντας συνακόλουθα την ΚΑΠ.

Η εκβιομηχάνιση της γεωργίας όμως είχε σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Συγκεκριμένα, η γενετική τροποποίηση και η τεχνητή επιλογή σπόρων, που εφαρμόστηκαν από πολυεθνικές αγροτικές επιχειρήσεις, μείωσαν τη βιοποικιλότητα και ανάγκασαν τους αγρότες να αγοράζουν νέους σπόρους ξανά και ξανά. Επιπλέον, η χρήση χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων εξαντλεί το έδαφος από τις φυσικές θρεπτικές του ιδιότητες.

Επιπρόσθετα, η υψηλή κατανάλωση νερού για την άρδευση μονοκαλλιεργειών (όπως το καλαμπόκι) και για την εντατική κτηνοτροφία, μαζί με τη χρήση ορυκτών καυσίμων για τη λειτουργία των γεωργικών μηχανημάτων, επιβαρύνουν περαιτέρω το περιβάλλον ενώ συμβάλλουν και στις αυξημένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου

Διάγραμμα 1: Ποσοστό ΚΑΠ στο συνολικό προϋπολογισμό της ΕΕ

Ωστόσο, το μοντέλο που βασίστηκε στις εγγυημένες τιμές (το οποίο υποστηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, από τη Γαλλία), ενώ εγγυόταν αυξημένη παραγωγή, αμφισβητήθηκε για διάφορους λόγους. Πρώτον, απορροφούσε ένα μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού της ΕΕ όπως αποτυπώνεται στο ανωτέρω διάγραμμα. Δεύτερον, οι υψηλές τιμές ορισμένων προϊόντων οδήγησαν τη ζήτηση προς υποκατάστατα, τα οποία εισάγονταν από χώρες εκτός ΕΕ. Αυτή ήταν μια κατάσταση που δεν μπορούσε να διατηρηθεί μακροπρόθεσμα. Η ίδια πολιτική επιδότησης εξαγωγών προς τρίτες χώρες, η οποία χρηματοδοτούνταν από τους Ευρωπαίους φορολογούμενους, εισήλθε σε κρίση από τη δεκαετία του 1980 και μετά. Τέλος, η πολιτική αποθήκευσης προϊόντων, η οποία χρηματοδοτούνταν από δασμούς στις εισαγωγές, δεν μπορούσε να διατηρηθεί μπροστά σε έναν τομέα με διαρθρωτικά πλεονάσματα. Στο ανωτέρω διάγραμμα αποτυπώνεται η διαχρονική μείωση του ποσοστού των πόρων της ΚΑΠ στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναμένεται να συνεχισθεί.

1.3. ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ: ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΑΚΣΑΡΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (1980-1990)

Στη δεκαετία του 1980, οι αυξανόμενες πιέσεις για δημοσιονομικό περιορισμό και η κριτική για τις δαπάνες της ΚΑΠ οδήγησαν στην πρώτη μεγάλη μεταρρύθμιση. Το 1984, θεσπίστηκαν **ποσοστώσεις παραγωγής** για να περιοριστεί η παραγωγή, με πιο γνωστές τις ποσοστώσεις στο γάλα, οι οποίες αποσκοπούσαν στη μείωση των πλεονασμάτων και στη σταθεροποίηση των τιμών. Οι ποσοστώσεις αυτές, αν και επέφεραν κάποια οφέλη, δημιούργησαν επίσης νέες ανισότητες μεταξύ των αγροτών, ιδιαίτερα όσον αφορά τη δυνατότητα μεγέθυνσης και επέκτασης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Παράλληλα από το 1985 είχαν αρχίσει οι διαπραγματεύσεις στο γύρο της Ουρουγουάης της GATT/ΠΟΕ, (στο πλαίσιο του διαλόγου των κρατών υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου) όπου η ΚΑΠ βρισκόταν στο στόχαστρο επικρίσεων, περισσότερο από κάθε άλλη φορά.

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατέθεσε (1985) προτάσεις μεταρρύθμισης της ΚΑΠ, οι οποίες δεν είχαν το ριζοσπαστικό χαρακτήρα των προτάσεων του Σχεδίου Manslot, αλλά περιλάμβαναν σκέψεις για περιοριστική πολιτική τιμών, μείωση καλλιεργούμενων εκτάσεων, ποσοτώσεις στην παραγωγή, όρια εγγυημένων ποσοτήτων παραγωγής, ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών όχι μόνο με βάση τη γεωργία αλλά και άλλες δραστηριότητες, προστασία του περιβάλλοντος, περιορισμός της εντατικοποίησης και της συνεχούς αύξησης των λιπασμάτων, κλπ³. Το ενδιαφέρον στις προτάσεις αυτές είναι ότι δεν αμφισβητείται ο οικογενειακός χαρακτήρας της γεωργίας, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση του πληθυσμού στον αγροτικό τομέα, λόγω της υψηλής ανεργίας στους άλλους τομείς της οικονομίας. Το 1998 άρχισε η εφαρμογή ορισμένων περιοριστικών μέτρων για την παραγωγή αγροτικών προϊόντων, τα οποία συνοδεύονταν από αντισταθμίσεις διαρθρωτικού χαρακτήρα (ενίσχυση επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό των εκμεταλλεύσεων, κίνητρα για την εγκατάσταση νέων αγροτών, για την αναδάσωση εκτάσεων που αποσύρονται από την καλλιέργεια, πρόωρη συνταξιοδότηση, εντατικοποίηση της παραγωγής, κλπ.) υπέρ των λιγότερο αποδοτικών αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των φτωχότερων χωρών της Ε.Ε (Περιφέρειες Στόχου 1) . Η αναδιαμόρφωση αυτή οδήγησε σε διπλασιασμό των πόρων για διαρθρωτικές ενέργειες. Η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί λογική συνέπεια των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων (ΜΟΠ) που είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται από το 1985 στην Ελλάδα, τη Ν. Ιταλία και τη Ν. Γαλλία. Τα ΜΟΠ χωρίς να επιφέρουν αύξηση των διαρθρωτικών πόρων για αναπτυξιακούς στόχους, είχαν εισαγάγει μια διαφορετική προσέγγιση στα προβλήματα της περιφερειακής ανάπτυξης. Η κινητοποίηση των τοπικών πόρων, η ανάληψη της ευθύνης της αναπτυξιακής πολιτικής από τις τοπικές αρχές με την ενίσχυση της Ε.Ε., και η αντίληψη για μια πιο ολοκληρωμένη και όχι τομεακή ανάπτυξη, είχαν αποτελέσει τα νέα ποιοτικά στοιχεία μαζί με το συντονισμό των χρηματοδοτικών μέσων της Ε.Ε. Η αύξηση των πόρων των χρηματοδοτικών πηγών της Ε.Ε. μετά το 1998 και ο συντονισμός των δράσεων τους μαζί με τα νέα στοιχεία που είχαν εφαρμοστεί στα πλαίσια των ΜΟΠ, αποτέλεσαν την περίφημη αναδιαμόρφωση της διαρθρωτικής και αναδιανεμητικής πολιτικής της Ε.Ε, γνωστή ως "Πακέτο Delors I ". Η εφαρμογή της νέας διαρθρωτικής πολιτικής μετά το 1988 έγινε με την υιοθέτηση των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης της αναπτυξιακής προσπάθειας των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών, πράγμα που σήμαινε ότι το 50% των δημοσίων επενδύσεων χρηματοδοτείται από την Ε.Ε., ενώ το 45% των επενδύσεων των αγροτών προερχόταν από επενδυτικές ενισχύσεις της Ε.Ε. στις τέσσερις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ισπανία.).

Το 1992, με τη **Μεταρρύθμιση Mcsharry** έγινε μια σημαντική στροφή στην πολιτική της ΚΑΠ. Η νέα πολιτική μετατόπισε το βάρος από την υποστήριξη των τιμών προς την άμεση στήριξη των εισοδημάτων των αγροτών, ανεξάρτητα από την ποσότητα παραγωγής.. Έτσι, εισήχθησαν οι στρεμματικές ενισχύσεις γνωστές ως **άμεσες ενισχύσεις**, οι οποίες ενίσχυσαν το εισόδημα των αγροτών χωρίς να

---

³ Οι δράσεις αυτές ξεκίνησαν να εφαρμόζονται μέσω των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων και από το 1989 και εντεύθεν μέσω των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ) και ΕΣΠΑ

τους πιέζουν να παράγουν περισσότερα πλεονάσματα. Παράλληλα η αναθεώρηση της ΚΑΠ το 1992 συμπεριέλαβε, για πρώτη φορά, την υποχρέωση των κρατών-μελών να «ενσωματώσουν» την προστασία του περιβάλλοντος στις αγροτικές πολιτικές τους μέσα από τα «συνοδευτικά μέτρα για την ύπαιθρο». Σε αυτά περιλαμβάνονταν τα Γεωργο-Περιβαλλοντικά Μέτρα (ΓΠΜ) του Αγρο-Περιβαλλοντικού Κανονισμού 2078/92 και οι πριμοδοτήσεις για την εκτατικοποίηση σε ορισμένους τομείς της κτηνοτροφίας, μέτρα που αποτέλεσαν σημείο καμπής για την αλλαγή της ΚΑΠ σε σχέση με το περιβάλλον

1.4. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (2000-2013)

Η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ το 1999 περιλάμβανε την υιοθέτηση κανονισμών που προωθούσαν ακόμη περισσότερο την περιβαλλοντική διάσταση της γεωργίας. Οι Κανονισμοί 1257/1999 (για την αγροτική ανάπτυξη) και 1259/1999 («οριζόντιος κανονισμός» που καλύπτει όλες τις άμεσες πληρωμές που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο της ΚΑΠ), οι οποίοι περιλαμβάνονταν στην Αγροτική Αναπτυξιακή Στρατηγική (Rural Development Strategy) της «Agenda 2000» (Πρόγραμμα Δράσης 2000), συνέβαλαν στην ένταξη περιβαλλοντικών απαιτήσεων στις νέες μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ του 1999. Επίσης, η ΚΑΠ επεκτάθηκε για να συμπεριλάβει την **αγροτική ανάπτυξη** ως ένα δεύτερο πυλώνα της πολιτικής της πέραν του Πυλώνα Ι που αφορούσε την στήριξη των αγορών και του εισοδήματος. Ο στόχος ήταν να ενισχυθούν οι αγροτικές περιοχές με επενδύσεις σε υποδομές, να προωθηθεί η διαφοροποίηση των αγροτικών δραστηριοτήτων και να ενθαρρυνθούν οι αγρότες να υιοθετήσουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές.

Έκτοτε και μέχρι σήμερα η χρηματοδότηση των διαφόρων παρεμβάσεων και μέτρων που εμπίπτουν στην ΚΑΠ από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εξασφαλίζεται από:

- α) το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ)·
- β) το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Για την περίοδο 2023-2027 οι επιλέξιμες δαπάνες που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΕ και το ΕΓΤΑΑ προσδιορίζονται στα Άρθρα 5 και 6 του καν. ΕΕ 2021/2116 που παρουσιάζονται στο Παράρτημα 1

Στα προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης (Κανονισμός 1257/1999), που εντάσσονται στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα, τα κράτη μέλη όρισαν και τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (Good Farming Practice) σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο για την προστασία του περιβάλλοντος). Σημαντικό στοιχείο της αναθεώρησης του 1999 ήταν και η αναφορά στη διαχείριση αγροτικών περιοχών με μεγάλη αξία για τη βιοποικιλότητα (high-nature-value farming systems), πολλές από τις οποίες είναι ενταγμένες στο δίκτυο των περιοχών NATURA 2000.

Η Μεταρρύθμιση Fischler το 2003 ή Ενδιάμεση Αναθεώρηση όπως αρχικά είχε ονομαστεί, αφορά σημαντικές μεταρρυθμίσεις σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της «Agenda 2000» και αντιπροσωπεύουν τις πιο ριζικές αλλαγές στην ΚΑΠ από τη δημιουργία της, το 1958. Συγκεκριμένα προώθησε περαιτέρω την αποσύνδεση των επιδοτήσεων από την παραγωγή και εισήγαγε νέους περιβαλλοντικούς όρους για τη λήψη των επιδοτήσεων, όπως η διατήρηση μόνιμων λειμώνων και η

διαφοροποίηση των καλλιεργειών. Οι ενισχύσεις για πολλά προϊόντα αποσυνδέονται από την παραγωγή και αυξάνονται οι άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς, ανεξάρτητα του είδους και του όγκου παραγωγής. Οι νέες ενισχύσεις αποτελούν την ονομαζόμενη «ενιαία ενίσχυση ανά εκμετάλλευση» και προϋπόθεση για την καταβολή της είναι η «πολλαπλή συμμόρφωση» των γεωργών, δηλαδή, η τήρηση κανόνων για το περιβάλλον, τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων, προτύπων υγιεινής και διατήρησης του φυσικού τοπίου (Κανονισμός 1782/2003). Η «πολλαπλή συμμόρφωση», καθίσταται πλέον υποχρεωτική προϋπόθεση για την λήψη ενισχύσεων. Η ιδέα της **πολυλειτουργικότητας** της γεωργίας καθιερώθηκε, υποστηρίζοντας ότι οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις δεν είχαν μόνο παραγωγικό ρόλο, αλλά συνέβαλλαν και στη διατήρηση των τοπίων, στη βιοποικιλότητα και στην πολιτιστική κληρονομιά των αγροτικών περιοχών.

1.5. ΚΑΠ 2013-2020: ΠΡΑΣΙΝΙΣΜΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Το 2013, οι μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ εισήγαγαν το "**πρασίνισμα**" (**greening**), δηλαδή την υποχρέωση των αγροτών να εφαρμόζουν ορισμένες περιβαλλοντικές πρακτικές για να λάβουν πλήρως τις άμεσες πληρωμές. Αυτές οι πρακτικές περιλάμβαναν τη διατήρηση των οικολογικών εστιών ενδιαφέροντος, την αμειψισπορά και τη διατήρηση των μόνιμων λειμώνων. Στόχος ήταν να μειωθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της εντατικής γεωργίας και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων απέναντι στις κλιματικές αλλαγές.

Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις αυτές επικεντρώθηκαν στη δίκαιη κατανομή των επιδοτήσεων μεταξύ των κρατών-μελών και των διαφόρων τύπων εκμεταλλεύσεων. Οι μικρότερες φάρμες υποστηρίχθηκαν με ειδικά μέτρα, ενώ εισήχθησαν ανώτατα όρια για τις επιδοτήσεις στις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις, ώστε να μειωθούν οι ανισότητες στην κατανομή των πόρων του Πρώτου Πυλώνα μεταξύ μεγάλων και μικρών εκμεταλλεύσεων.

1.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΑΠ 2023-2027: ΝΕΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Το νέο Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ για την περίοδο 2023-2027 εισάγει περαιτέρω αλλαγές, δίνοντας έμφαση στην **αναδιανομή της εισοδηματικής στήριξης** και στην ενίσχυση των περιβαλλοντικών δράσεων. Οι μικρές και μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις αναμένεται να επωφεληθούν από την αναδιανεμητική στήριξη, ενώ ενθαρρύνονται να εφαρμόζουν βιώσιμες πρακτικές, όπως η μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων.

Η νέα ΚΑΠ είναι πλέον ευθυγραμμισμένη με την **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία** και ειδικότερα τις στρατηγικές για την "**Βιοποικιλότητα**" και "**Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο**", προωθώντας την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Οι αγρότες καλούνται να υιοθετήσουν πρακτικές που θα συμβάλλουν στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της γεωργίας, ενώ η νέα ΚΑΠ προσφέρει κίνητρα για την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων στην αγροτική παραγωγή.

1.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική υπήρξε καθοριστικός παράγοντας για τη διαμόρφωση του αγροτικού τομέα στην Ευρώπη. Από τη δημιουργία της, με στόχο την εξασφάλιση τροφίμων και τη στήριξη των εισοδημάτων των αγροτών, μέχρι τις πρόσφατες προσπάθειες για την προώθηση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και τη στήριξη των μικρών εκμεταλλεύσεων, η ΚΑΠ έχει υποστεί σημαντικούς μετασχηματισμούς.

Οι αλλαγές αυτές αντικατοπτρίζουν τις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της ευρωπαϊκής κοινωνίας και οικονομίας, καθώς και τις παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή και η επισιτιστική ασφάλεια. Παρά τις επικρίσεις που έχει δεχθεί για την ανισομερή κατανομή των επιδοτήσεων και τις επιπτώσεις της εντατικής γεωργίας στο περιβάλλον, η ΚΑΠ παραμένει ένα κεντρικό εργαλείο για τη στήριξη της αγροτικής οικονομίας και την εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης της υπαίθρου.⁴

---

⁴ Για περισσότερες πληροφορίες :

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/cap-introduction/timeline-history-of-cap/>

https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_el

2. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΕΚΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΚΑΠ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2023-2027 ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

2.1. Η ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΠ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2023-2027

Το Στρατηγικό Σχέδιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027 εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2022, αποτελεί το βασικό κείμενο πολιτικής για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα και των αγροτικών περιοχών της Χώρας. Μέσω των παρεμβάσεων του επιχειρεί να σηματοδοτήσει την στροφή σε ένα **νέο παραγωγικό μοντέλο για την Ελληνική Γεωργία** αλλά και το σύνολο του αγρο-διατροφικού τομέα, που α) εδράζεται στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, διασφαλίζοντας παράλληλα ένα δίκαιο γεωργικό εισόδημα στον παραγωγό, β) είναι προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις – προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, με μείωση του περιβαλλοντικού και κλιματικού αποτυπώματος της γεωργίας παρέχοντας παράλληλα στον καταναλωτή ασφαλή και υγιεινά τρόφιμα. Σηματοδοτεί, σε συνέργεια με τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ και τους πόρους του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», την κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών.

Βασικός στόχος του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) της περιόδου 2023-2027, είναι η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των τομέων της Γεωργίας και των τροφίμων, με τη διασφάλιση βιώσιμων αγροτικών εισοδημάτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καθώς και με την ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού των αγροτικών περιοχών, συμβάλλοντας παράλληλα στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το Στρατηγικό Σχέδιο καλύπτει με τις παρεμβάσεις του το σύνολο των στόχων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, εξυπηρετώντας παράλληλα τις εθνικές στοχεύσεις για τη δημογραφική ανανέωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, την αύξηση της συμμετοχής των γεωργών σε συλλογικά σχήματα, τη βελτίωση της παραγωγικότητας του αγρο-διατροφικού τομέα, τη βελτίωση των δεξιοτήτων των απασχολούμενων, αμβλύνοντας τις οποιεσδήποτε διαρθρωτικές αδυναμίες της Ελληνικής Γεωργίας. Παράλληλα στηρίζει την κτηνοτροφία ενσωματώνοντας τις απαιτήσεις της «Στρατηγικής από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» για τη μείωση της χρήσης των αντιβιοτικών στα παραγωγικά ζώα και τη βελτίωση της ευζωίας, αλλά και τον στόχο για την παραγωγή υψηλής διατροφικής αξίας γεωργικών προϊόντων, με τον περιορισμό της χρήσης λιπασμάτων και φυτο-προστατευτικών προϊόντων καθώς και την αύξηση των εκτάσεων που εφαρμόζεται η βιολογική γεωργία.

Για την αύξηση της παραγωγικότητας του αγρο-διατροφικού τομέα και τη μείωση του περιβαλλοντικού και κλιματικού αποτυπώματος αναγκαία είναι η αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών, σε όλα τα στάδια της παραγωγής, που προϋποθέτει όμως τη διάχυση της γνώσης και τη διασύνδεση της

γεωργικής έρευνας – τεχνολογίας με την παραγωγή. Η εφαρμογή του Συστήματος Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας (Agricultural Knowledge Innovation System (AKIS)), η χρήση Συμβουλευτικών Υπηρεσιών και η ριζική αναβάθμιση των μηχανισμών, μεθόδων και διάρκειας των Προγραμμάτων Κατάρτισης στοχεύει στην κάλυψη της υστέρησης που παρουσιάζει η χώρα στο συγκεκριμένο τομέα.

Τέλος, η ανάγκη απλούστευσης των διαδικασιών και η μείωση της γραφειοκρατίας αποτελεί κοινή διαπίστωση και παράλληλα στόχο, τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και των Εθνικών Αρχών που θα επιτευχθεί με τις σημαντικές παρεμβάσεις που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων και η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού.

Το Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ αποτυπώνει το σύνολο των αναγκαίων παρεμβάσεων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, οι οποίες θα συμβάλλουν στην ικανοποίηση των διαπιστωμένων και ιεραρχημένων αναπτυξιακών αναγκών του αγρο-διατροφικού τομέα και των αγροτικών περιοχών, που προέκυψαν από την SWOT ανάλυση⁵ και επικυρώθηκαν από την ευρεία δημόσια διαβούλευση που ακολούθησε. Το Στρατηγικό Σχέδιο συγχρηματοδοτείται τόσο από τον Ενωσιακό, όσο και από τον Εθνικό Προϋπολογισμό. Οι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) για την χρηματοδότηση των αποσυνδεδεμένων και συνδεδεμένων ενισχύσεων (άμεσες ενισχύσεις – Πυλώνας 1) και των Τομεακών Προγραμμάτων και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) για τη χρηματοδότηση παρεμβάσεων αγροτικής ανάπτυξης (Πυλώνας 2).

2.2. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΟΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΠ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ⁶

Η ΚΑΠ 2023- 2027 έχει **τρεις Γενικούς Στόχους** που είναι :

- α) προώθηση ενός έξυπνου, ανταγωνιστικού, ανθεκτικού και διαφοροποιημένου γεωργικού τομέα που θα διασφαλίζει μακροπρόθεσμα την επισιτιστική ασφάλεια,
- β) στήριξη και ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας, και της δράσης για το κλίμα και συμβολή στην επίτευξη των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των δεσμεύσεων της στο πλαίσιο της συμφωνίας του Παρισιού,

---

⁵https://www.agrotikianaptixi.gr/wp-content/uploads/2024/03/paroyiasia_shedioy_swot_analysis_ss_kap_2023-2027-1.pdf

⁶ Άρθρα 5 και 6 Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, Παράρτημα Ι

- γ) ενίσχυση του κοινωνικοοικονομικού ιστού των αγροτικών περιοχών.

Η επίτευξη των τριών γενικών στόχων **επιδιώκεται μέσω των ακόλουθων Ειδικών Στόχων:**

- α) στήριξη του βιώσιμου εισοδήματος γεωργικής εκμετάλλευσης και της ανθεκτικότητας του γεωργικού τομέα σε ολόκληρη την Ένωση, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης επισιτιστικής ασφάλειας και της γεωργικής ποικιλότητας, καθώς και για τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της γεωργικής παραγωγής στην Ένωση,
- β) ενίσχυση του προσανατολισμού στην αγορά και αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην έρευνα, την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση,
- γ) βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα αξίας,
- δ) συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτή, μεταξύ άλλων μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και προώθηση της βιώσιμης ενέργειας,
- ε) προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της εξάρτησης από χημικές ουσίες,
- στ) συμβολή στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας, ενίσχυση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και διατήρηση των οικοτόπων και των τοπιών,
- ζ) προσέλκυση και διατήρηση γεωργών νεαρής ηλικίας και νέων γεωργών και διευκόλυνση της βιώσιμης επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές,
- η) προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της κυκλικής βιοοικονομίας και της αειφόρου δασοκομίας,
- θ) βελτίωση της ανταπόκρισης της γεωργίας της Ένωσης στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά τα τρόφιμα και την υγεία, μεταξύ άλλων για ασφαλή και θρεπτικά τρόφιμα υψηλής ποιότητας που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, καθώς και για τη βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων και την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής.

1. Ο στόχος της **Διασφάλισης ενός βιώσιμου Γεωργικού Εισοδήματος** επιτυγχάνεται κυρίως μέσω των παρεμβάσεων (α) της βασικής ενίσχυσης (BISS), που δίνεται στους ενεργούς γεωργούς που τηρούν τις υποχρεώσεις της αιρεσιμότητας, (β) της Αναδιανεμητικής Ενίσχυσης (CRISS), που εφαρμόζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα, από το 2023 και συμβάλει στη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας των μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων, οι οποίες ενδεχομένως να επηρεαστούν από τη σταδιακή σύγκλιση των ιστορικών δικαιωμάτων, με ορίζοντα το 2026 προβλέπεται, εξίσωση της αξίας των δικαιωμάτων σε περιφερειακό αγρονομικό επίπεδο (εφαρμογή της εσωτερικής σύγκλισης της μοναδιαίας αξίας των δικαιωμάτων), οδηγώντας έτσι αφενός σε δικαιότερη και αποτελεσματικότερη κατανομή των παρεχόμενων ενισχύσεων στους παραγωγούς, αφετέρου σε μείωση της ανισοκατανομής των άμεσων ενισχύσεων σε αγρονομικές Περιφέρειες και καλλιέργειες. Συμπληρωματικά στις προαναφερθείσες παρεμβάσεις λειτουργεί και η ενίσχυση στους παραγωγούς των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών (ANCs) καθώς και των περιοχών με ειδικά μειονεκτήματα του Πυλώνα 2. Οι ανωτέρω παρεμβάσεις αποσκοπούν στην καθοριστική συμβολή και βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Η συνέχιση της στήριξης των γεωργικών εισοδημάτων θα εξασφαλίσει τη συνεχή παραγωγή αγροτικών ποιοτικών προϊόντων, συμβάλλοντας στη διατροφική επάρκεια, τη διατήρηση της απασχόλησης και την παραγωγή εισοδήματος στις αγροτικές περιοχές, συνεισφέροντας καθοριστικά στη ζωτικότητα τους και διασφαλίζοντας παράλληλα την οικονομική και κοινωνική συνοχή της χώρας. Η βασική και αναδιανεμητική ενίσχυση απορροφούν το 38,3% της κοινοτικής συνδρομής του Στρατηγικού Σχεδίου και το 52,4% του Πυλώνα 1.

- 2. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας** του αγρο-διατροφικού τομέα επιτυγχάνεται μέσω συνδυασμού παρεμβάσεων και των δύο Πυλώνων (1 & 2).
- Μέσω του Πυλώνα 1 ενεργοποιούνται οι παρεμβάσεις των συνδεδεμένων ενισχύσεων (VCS), που παρέχονται με στόχο α) την ενίσχυση των γεωργικών εισοδημάτων για συγκεκριμένους τομείς, που κρίνονται σημαντικοί για το ελληνικό αγρο-διατροφικό σύστημα β) τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, γ) την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας και σταθερής παραγωγής πρώτης ύλης για τις βιομηχανίες τροφίμων και ποτών, συμβάλλοντας ταυτόχρονα και στην ενίσχυση της διατροφικής και επισιτιστικής ασφάλειας. Οι συνδεδεμένες ενισχύσεις απορροφούν το 9% των πόρων του Στρατηγικού Σχεδίου και το 14% περίπου των άμεσων ενισχύσεων. Ειδική (συνδεδεμένη) ενίσχυση παρέχεται στο βαμβάκι που ανέρχεται 919 εκατομμύρια Ευρώ που αντιστοιχεί στο 7% της κοινοτικής συνδρομής του Στρατηγικού Σχεδίου. Η παροχή συνδεδεμένης ενίσχυσης στο βαμβάκι είναι θεσμικά κατοχυρωμένη από την Συνθήκη ένταξης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
  - Πολύ σημαντικές είναι και οι παρεμβάσεις του Πυλώνα 2 μέσω της παροχής χρηματοδοτικών ενισχύσεων για την υλοποίηση επενδύσεων, αφενός σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αφετέρου σε επιχειρήσεις πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων με τελικό προϊόν που εντάσσεται στο παράρτημα Ι της Συνθήκης της Ε.Ε. Στόχευση των επενδύσεων είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας των εκμεταλλεύσεων/επιχειρήσεων, η στροφή στην παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας τόσο για την κάλυψη των αναγκών της χώρας σε νωπά και μεταποιημένα διατροφικά προϊόντα αλλά και για την αύξηση των δυνατοτήτων διείσδυσης στις διεθνείς αγορές. Συμπληρωματικά με τις ιδιωτικές επενδύσεις λειτουργούν και οι δημόσιες επενδύσεις (αν και η κύρια στόχευση τους είναι περιβαλλοντική) σχετικά με την κατασκευή νέων/αναβάθμιση υφισταμένων αρδευτικών υποδομών. Οι αμιγώς σχετιζόμενες με την ανταγωνιστικότητα (χρηματοδότηση ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων) παρεμβάσεις του Πυλώνα 2 απορροφούν το 14,7 % των πόρων του. Στο ανωτέρω ποσό θα πρέπει να συνυπολογισθούν και οι πόροι που διατίθενται για τις πράσινες επενδύσεις και ψηφιακές επενδύσεις καθώς και τις επενδύσεις για την προστασία από τις φυσικές καταστροφές. Συνολικά οι επενδύσεις (δημόσιες και ιδιωτικές) αποτελούν το 26% των πόρων του Πυλώνα 2.
- 3. Ο ειδικός στόχος της βελτίωσης της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα αξίας** επιτυγχάνεται μέσω της ενίσχυσης της διαπραγματευτικής τους θέσης στην αλυσίδα αξίας, η οποία απορρέει από τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας, τη μείωση του κόστους και την ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγής, καθώς επίσης από την πιστοποίηση, σήμανση, τυποποίηση και καθετοποίηση αυτής. Με δεδομένο τον μικρό κλήρο της ελληνικής γεωργίας η συμμετοχή σε συλλογικά σχήματα αποτελεί μονόδρομο για την αντιμετώπιση των νέων συνθηκών που διαμορφώνονται στην παγκόσμια αγορά

γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Μέσω του Πυλώνα 2 παρέχονται ενισχύσεις για τη δημιουργία νέων συλλογικών σχημάτων (ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών), έτσι ώστε από κοινού οι γεωργοί να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις των αγορών και να ενισχύσουν τη θέση τους στην αλυσίδα αξίας της αγροδιατροφής, δίνοντας λύση στα διαθρωτικά προβλήματα του αυξημένου κόστους παραγωγής, του μικρού όγκου παραγωγής, της δυσκολίας πρόσβασης σε σύγχρονο μηχανολογικό εξοπλισμό, την αδυναμία τυποποίησης της παραγωγής καθώς και της αναζήτησης νέων αγορών. Συμπληρωματικά, στην επίτευξη του στόχου λειτουργούν και τα επιχειρησιακά προγράμματα του Πυλώνα 1 στους τομείς των σπυροκρηπτευτικών, του ελαιολάδου και της επιτραπέζιας ελιάς, του μελιού και του οίνου, τα οποία απευθύνονται σε ήδη λειτουργούσες οργανώσεις παραγωγών/ενώσεις οργανώσεων παραγωγών. Τα Επιχειρησιακά / Τομεακά Προγράμματα και οι λοιπές, σχετιζόμενες με τον στόχο της βελτίωσης της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα αξίας, παρεμβάσεις απορροφούν το 2,8% των πόρων (Κ.Σ) του Στρατηγικού Σχεδίου.

4. Οι περιβαλλοντικοί και κλιματικοί στόχοι του Στρατηγικού Σχεδίου είναι:

- ✓ η συμβολή στον μετριασμό και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,
- ✓ η ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση των φυσικών πόρων όπως το νερό, ο αέρας και το έδαφος, και
- ✓ η προστασία της βιοποικιλότητας.

Η επίτευξη των τριών αυτών ειδικών στόχων αποτυπώνεται στην πράσινη αρχιτεκτονικής του Στρατηγικού Σχεδίου που συντίθεται από τα κάτωθι δομικά στοιχεία:

4.1. Η Πράσινη Αρχιτεκτονική

Σύμφωνα με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, το Στρατηγικό Σχέδιο (ΣΣ) της ΚΑΠ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην επίτευξη της αυξημένης φιλοδοξίας για το κλίμα και το περιβάλλον. Η περιβαλλοντική και κλιματική φιλοδοξία στο πλαίσιο του ΣΣ θα επιτευχθεί μέσω της νέας «Πράσινης Αρχιτεκτονικής» της ΚΑΠ. Τα τρία βασικά στοιχεία στην Πράσινη Αρχιτεκτονική είναι i) η Ενισχυμένη Αιρεσιμότητα, ii) τα Οικολογικά Σχήματα του Πυλώνα 1 και iii) οι παρεμβάσεις που σχετίζονται με το κλίμα και το περιβάλλον του Πυλώνα 2.

4.1.1. Ενισχυμένη Αιρεσιμότητα

Η ενισχυμένη αιρεσιμότητα καθορίζει την γραμμή βάσης για τους αγρότες που λαμβάνουν ενισχύσεις από την ΚΑΠ. Αποτελούμενη από κανονιστικές απαιτήσεις διαχείρισης (SMR) και πρότυπα για τη διατήρηση της γης σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση (GAEC), η Ελλάδα θα εφαρμόσει μέσω του ΣΣ ένα σύστημα ενισχυμένης αιρεσιμότητας βελτιώνοντας τις ήδη υπάρχουσες πρακτικές Καλής Γεωργικής και Περιβαλλοντικής Κατάστασης (ΚΓΠΚ), με παράλληλη ενσωμάτωση ορισμένων

υφιστάμενων απαιτήσεων του «Πρασινίσματος» της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου στην ενισχυμένη αιρεσιμότητα.

4.1.2. Οικολογικά Σχήματα

Σε συνέχεια της ενισχυμένης αιρεσιμότητας, νέα εθελοντικά, ετήσια γεωργο-περιβαλλοντικά προγράμματα, γνωστά ως «Οικολογικά Σχήματα», θα ενισχύσουν τα περιβαλλοντικά και κλιματικά αποτελέσματα που θα επιτευχθούν από τις ενισχύσεις της ΚΑΠ του Πυλώνα 1. Η Ελλάδα θα διαθέσει το 25% του προϋπολογισμού των άμεσων ενισχύσεων της ΚΑΠ (Πυλώνας 1), στα «Οικολογικά Σχήματα» παρέχοντας στους αγρότες μια επιλογή απλών, πρακτικών μέτρων που μπορούν να εφαρμόσουν στις εκμεταλλεύσεις τους κάθε έτος, με στόχο τη μεγιστοποίηση της συμμετοχής των αγροτών στην επίτευξη κλιματικών και περιβαλλοντικών βελτιώσεων σε όλες τις καλλιεργούμενες εκτάσεις. Τα οικολογικά σχήματα που θα εφαρμοσθούν στις τρεις αγρονομικές περιφέρειες (αροτραίες, δενδρώδεις, βοσκότοποι) της Χώρας είναι:

- Χρήση ανθεκτικών και προσαρμοσμένων ειδών και ποικιλιών,
- Επέκταση της εφαρμογής περιοχών οικολογικής εστίασης,
- Εφαρμογή βελτιωμένων πρακτικών φυτοκάλυψης με παράλληλη ενίσχυση της βιοποικιλότητας
- Εφαρμογές κυκλικής οικονομίας στη γεωργία
- Βελτίωση αγροδασικών οικοσυστημάτων πλούσιων σε στοιχεία του τοπίου,
- Ενίσχυση παραγωγών για την εφαρμογή φιλικών για το περιβάλλον πρακτικών διαχείρισης, με τη χρήση ψηφιακής εφαρμογής διαχείρισης εισροών και παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων,
- Περιβαλλοντική διαχείριση κτηνοτροφικών συστημάτων
- Διατήρηση και βελτίωση καλλιεργειών σε εκτάσεις με αναβαθμίδες,
- Διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας.
- Προστασία τοπίων και γεωργικών συστημάτων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας

4.2. Παρεμβάσεις για το κλίμα και το περιβάλλον του Πυλώνα 2

Οι παρεμβάσεις του Πυλώνα 2 ομαδοποιούνται στις ακόλουθες διακριτές κατηγορίες:

(α) παροχή ενισχύσεων σε παραγωγούς για την αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους και την απώλεια εισοδήματος, που δημιουργούν οι αυξημένες δεσμεύσεις/γεωργικές πρακτικές που εφαρμόζουν, με στόχο το περιβάλλον και το κλίμα. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι παρεμβάσεις για:

- την προστασία άγριας ζωής εντός των προστατευόμενων περιοχών (ορνιθοπανίδα,-αγρία θηλαστικά),

- την προστασία του αγροτικού τοπίου,
- τη μείωση της χρήσης φυτοπροστατευτικών μέσω της εφαρμογής εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας,
- την προστασία των γενετικών πόρων στη γεωργία και στην κτηνοτροφία,
- τη μετάβαση σε βιολογικές πρακτικές καλλιέργειας και εκτροφής,
- τη δάσωση γεωργικών γαιών
- ενίσχυση της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής των δασών στην κλιματική αλλαγή.

(β) η παροχή ενισχύσεων στους παραγωγούς των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών (ANCs) καθώς και των περιοχών με ειδικά μειονεκτήματα, με στόχο αφενός τη διατήρηση του γεωργικού εισοδήματος στις περιοχές αυτές, αφετέρου στη συνέχιση της άσκησης της γεωργικής δραστηριότητας που συμβάλλει στην προστασία από τη διάβρωση των εδαφών, στην προστασία της βιοποικιλότητας και στη διατήρηση του αγροτικού τοπίου και την προστασία της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής των δασών στην κλιματική αλλαγή στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) των περιοχών του δικτύου NATURA 2000.

(γ) Δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις με στόχο το περιβάλλον και το κλίμα: Στην ενότητα αυτή εντάσσονται:

- Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις για:
  - την εξοικονόμηση νερού,
  - την εξοικονόμηση ενέργειας,
  - την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ,
  - την απόκτηση εξοπλισμού προστασίας από φυσικές καταστροφές και ακραία καιρικά φαινόμενα.
- Δημόσιες επενδύσεις για την ορθολογική διαχείριση των υδάτων (κατασκευή ταμιευτήρων για την συγκράτηση των υδάτων, εκσυγχρονισμός αρδευτικών δικτύων για τη μείωση των απωλειών) καθώς και οι επενδύσεις για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών σε δάση έναντι βιοτικών και αβιοτικών ζημιογόνων αιτίων, συμπεριλαμβανομένων των δασικών πυρκαγιών.
- Επενδύσεις για την προστασία των άγριων θηλαστικών, των οικοτοπών του τριγωνιού και την προστασία του εδάφους.

Οι ενισχύσεις σε παραγωγούς για την ανάληψη γεωργο-περιβαλλοντικών δεσμεύσεων του Πυλώνα 2 και των οικολογικών σχημάτων του Πυλώνα 1 απορροφούν το 19% της κοινοτικής συνδρομής του Στρατηγικού Σχεδίου. Συμπληρωματικά στην εξυπηρέτηση των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων του Στρατηγικού Σχεδίου στοχεύει η διατήρηση της άσκησης της γεωργικής δραστηριότητας στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, που λειτουργεί ευεργετικά για την προστασία της βιοποικιλότητας και την αντιμετώπιση της διάβρωσης του εδάφους και οι σχετικές επενδύσεις. Εάν συνυπολογισθεί ο

προϋπολογισμός των δύο συγκεκριμένων παρεμβάσεων για την εξυπηρέτηση των περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων του ΣΣ διατίθεται το 26,6 % των πόρων του Στρατηγικού Σχεδίου.

5. Ο στόχος της **δημογραφικής ανανέωσης** των απασχολούμενων στη γεωργία εξυπηρετείται από (α) τον Πυλώνα 1, στο πλαίσιο των άμεσων ενισχύσεων με την παροχή «Συμπληρωματικής Εισοδηματικής Ενίσχυσης για Νέους Γεωργούς» (CIS-YF), (β) με την παροχή ενίσχυσης για την πρώτη εγκατάσταση νέων γεωργών μέσω του Πυλώνα 2. Η ενίσχυση των νέων γεωργών θα κάνει πιο ελκυστικό τον αγροτικό τομέα σε νέους, γεγονός πολύ σημαντικό λόγω της δυσμενούς δημογραφικής σύνθεσης των απασχολούμενων στη «Γεωργία» καθώς και του υψηλού ποσοστού ανεργίας των νέων στη χώρα συνολικά. Η σημαντικότητα του στόχου για τη βιωσιμότητα της ελληνικής γεωργίας αλλά και των αγροτικών περιοχών αποτυπώνεται στη χρηματοδοτική βαρύτητα των δύο παρεμβάσεων, που απορροφούν το 5,5% των πόρων του Στρατηγικού Σχεδίου που υπερβαίνει την ελάχιστη δέσμευση του 3% που προβλέπει το κανονιστικό πλαίσιο της Ε.Ε, αναδεικνύοντας τη βαρύτητα που αποδίδει η χώρα στη δημογραφική αναζωογόνηση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα αλλά και ευρύτερα της υπαίθρου.
6. Ο ειδικός Στόχος του Στρατηγικού Σχεδίου σχετικά με την **προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές** επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της εφαρμογής των τοπικών στρατηγικών (**LEADER**).

Το LEADER προωθεί την αειφόρο ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών, αντιμετωπίζοντας τα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί μια καινοτόμο προσέγγιση στο πλαίσιο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης της ΕΕ μέσω της εκ των κάτω προς τα επάνω προσέγγισης. Η φιλοσοφία σχεδιασμού και εφαρμογής του διατηρείται μέσω της υποστήριξης ανάπτυξης των τοπικών επιχειρήσεων αλλά και μέσω της ενίσχυσης δημόσιων υποδομών και επενδύσεων για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού. Επιπρόσθετα και δεδομένης της διαφοροποίησης των αναγκών των αγροτικών περιοχών αλλά και των απρόβλεπτων φαινομένων, όπως η πανδημία COVID-19, οι πυρκαγιές και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, που έχουν δημιουργήσει αρνητικές επιπτώσεις στις περιοχές αυτές, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη συνεργατικών δράσεων και πρωτοβουλιών με κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση, καθώς επίσης και πολιτικών «Έξυπνων Χωριών» για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση χρόνιων προβλημάτων μικρών υπο-περιοχών των περιοχών LEADER. Για την παρέμβαση LEADER αλλά και την βελτίωση βασικών υποδομών όπως η αγροτική οδοποιία θα διατεθεί το 7,1% των πόρων του Πυλώνα 2 (2% των πόρων του Στρατηγικού Σχεδίου).

7. Ο στόχος της **παραγωγής υγιεινών και υψηλής διατροφικής αξίας προϊόντων** εξυπηρετείται (α) μέσω της σημαντικής αύξησης των γεωργικών εκτάσεων που εφαρμόζεται η βιολογική παραγωγή, οι αγρο-περιβαλλοντικές παρεμβάσεις του Πυλώνα 2 και τα οικολογικά σχήματα του Πυλώνα 1, που στοχεύουν στον περιορισμό της λίπανσης και των φυτοφαρμάκων, (β) και με την εφαρμογή παρεμβάσεων που αποζημιώνουν τους κτηνοτρόφους για την εφαρμογή πρακτικών που υπερβαίνουν τις κανονιστικές υποχρεώσεις για την ευζωία και την ορθολογική χρήση/περιορισμό των αντιβιοτικών, την παροχή ενισχύσεων για επενδύσεις με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων, τον περιορισμό της χρήσης κλουβιών στις μονάδες εκτροφής και την αναβάθμιση της βιο-ασφάλειας. Για την εξυπηρέτηση του στόχου διατίθεται το 11,3% των πόρων του Πυλώνα 2.

8. **Αναβάθμιση δεξιοτήτων, AKIS και Ψηφιοποίηση του Αγροτικού Τομέα (Εγκάρσιος Στόχος)**

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα επιχειρείται η συγκρότηση ενός ολοκληρωμένου Συστήματος Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας (AKIS). Συγκεκριμένα, οι Γεωργικές Συμβουλευτικές Υπηρεσίες, τα Ευρωπαϊκά και Εθνικά Δίκτυα της ΚΑΠ και η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας από κοινού θα συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη προσέγγιση/στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό, την προώθηση της καινοτομίας και τη διάδοση της γνώσης στον αγροδιατροφικό τομέα. Με αυτό τον τρόπο εγκαθιδρύεται ένας μηχανισμός υπηρεσιών υποστήριξης και καινοτομίας, που αφορά στην ενημέρωση και διάδοση γνώσεων και καινοτομιών στον πρωτογενή τομέα, στη συμβουλευτική υποστήριξη των γεωργών-δασεργατών, στη δικτύωση και στη συν-δημιουργία καινοτομίας και τέλος στην οικοδόμηση ικανοτήτων. Μέσω του AKIS διασφαλίζεται η αμφίδρομη επικοινωνία έτσι ώστε τα ερευνητικά αποτελέσματα, προσαρμοσμένα στις τοπικές συνθήκες και ιδιαίτερες ανάγκες, να διαχέονται άμεσα στους ενδιαφερόμενους/χρήστες του αγροτικού χώρου.

Μέσω των παρεμβάσεων του Πυλώνα 2 για την παροχή γεωργικών συμβουλών, την παροχή προγραμμάτων ενημέρωσης, κατάρτισης και την χρηματοδότηση των συμπράξεων μεταξύ γεωργών και ερευνητικής κοινότητας, στο πλαίσιο της Συνεργασίας μέσω Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ) και την προώθηση των δικτύσεων μέσω του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου, που καθιστούν λειτουργικό το AKIS, διατίθεται το 7% των πόρων του Πυλώνα 2.

Μέσα από παρεμβάσεις στον τομέα της **ψηφιοποίησης**, η στρατηγική προσέγγιση θέτει τις βάσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της γεωργίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών εκμεταλλεύσεων. Οι επενδύσεις στη γεωργία ακριβείας θα βελτιώσουν το περιβαλλοντικό προφίλ των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ενώ θα μετριάσουν τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα αλλά και την αποδοτικότερη χρήση των γεωργικών εισροών.

Η παροχή κατάλληλων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ΤΠΕ αποτελεί βασικό στοιχείο για την προώθηση της καινοτομίας και για τη βελτίωση της παραγωγικότητας στον αγροτικό τομέα. Η εκπαίδευση και κατάρτιση σε σύγχρονες τεχνολογίες δεν θα περιοριστεί μόνο στους γεωργούς αλλά θα

επεκταθεί και στους Συμβούλους μέσα από το σύστημα AKIS. Συμπληρωματικά, σε ό,τι αφορά θέματα καινοτομίας, πιστοποιημένοι σύμβουλοι μπορούν να απασχοληθούν ως Διαμεσολαβητές Καινοτομίας στην υλοποίηση των Επιχειρησιακών Ομάδων, δηλαδή να παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης καινοτομίας, να συμμετέχουν και να έχουν πρόσβαση ή και να μοιράζονται τη γνώση που παράγουν.

Σημαντικές αλλαγές σε σχέση με το παρελθόν αποτελούν :

- ✓ Η αντικατάσταση του «πρασινίσματος» από τα οικολογικά σχήματα στον Πυλώνα 1. Η συμμετοχή στα οικολογικά σχήματα είναι εθελοντική και οι δεσμεύσεις αναλαμβάνονται σε ετήσια βάση. Η καταβολή των πληρωμών γίνεται με βάση τις μοναδιαίες τιμές (unit cost) ανά εκτάριο, για κάθε καλλιέργεια/ εκτροφή και ανά τύπο Παρέμβασης του εφαρμοζόμενου Οικολογικού Σχήματος. Η ουσιαστική διαφορά μεταξύ των οικολογικών σχημάτων (Πυλώνας 1) και των Αγροπεριβαλλοντικών Μέτρων είναι η χρονική διάρκεια των δεσμεύσεων που στα οικολογικά σχήματα είναι ετήσια ενώ στα αγροπεριβαλλοντικά κυμαίνεται από τρία έως πέντε έτη
- ✓ Η ταχύτερη σύγκλιση της τιμής των δικαιωμάτων στις τρεις αγρονομικές περιφέρειες
- ✓ Η εφαρμογή της αναδιανεμητικής ενίσχυσης
- ✓ Η υποχρεωτική εφαρμογή της κοινωνικής αιρεσιμότητας από το 2025
- ✓ Η αυξημένη περιβαλλοντική ευαισθησία η θέσπιση συγκεκριμένων ποσοστών δαπανών που εξυπηρετούν την περιβαλλοντική φιλοδοξία του Στρατηγικού Σχεδίου (κατ' ελάχιστον το 25% των πόρων του πρώτου πυλώνα για τα οικολογικά σχήματα και το 35% των πόρων του Δεύτερου Πυλώνα σε δράσεις προστασίας του Περιβάλλοντος
- ✓ Το μοντέλο εφαρμογής της ΚΑΠ που εστιάζει στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί αντί της συμμόρφωσης. Απόκλιση από τους στόχους που τίθενται σε ετήσια βάση (ορόσημα) για τους δείκτες εκρών και αποτελεσμάτων δύναται να οδηγήσει σε απώλεια πόρων.
- ✓ Κάθε πράξη που υλοποιείται στο πλαίσιο των παρεμβάσεων εξυπηρετεί συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους και συνοδεύεται από ένα δείκτη εκρών που συμβάλλει στην επίτευξη κατ' ελάχιστον ενός δείκτη αποτελέσματος.

Οι δείκτες εκρών ανά παρέμβαση και οι δείκτες αποτελέσματος ανά ειδικό στόχο παρουσιάζονται στο **Παράρτημα II**.

3. ΒΑΣΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΜΕΤΡΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Στην προηγούμενη ενότητα παρουσιάσθηκαν οι Γενικοί και Ειδικοί Στόχοι της ΚΑΠ που τα Κράτη Μέλη καλούνται να εξυπηρετήσουν μέσω των Στρατηγικών Σχεδίων της ΚΑΠ 2023-2027. Οι τρεις ειδικοί στόχοι σχετίζονται με το γεωργικό εισόδημα, την ανταγωνιστικότητα των εκμεταλλεύσεων και την βελτίωση της θέσης του γεωργού στην αγροδιατροφική αλυσίδα.

Σημείο εκκίνησης αποτελεί η αποσαφήνιση της έννοιας του γεωργικού εισοδήματος. Το γεωργικό εισόδημα είναι το μέρος της αξίας της γεωργικής παραγωγής που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανταμοιβή των σταθερών συντελεστών παραγωγής (εργασία, γη και κεφάλαιο), είτε πρόκειται για εξωτερικούς είτε για οικογενειακούς συντελεστές. Με στόχο κυρίως την στατιστική αξιοπιστία σημαντικών μεγεθών, όπως αυτό του γεωργικού εισοδήματος, έχει υιοθετηθεί σε επίπεδο Ε.Ε μια ενιαία μεθοδολογία υπολογισμού τους που επιτρέπει, μεταξύ άλλων, την ασφαλή συγκρισιμότητα των αντίστοιχων στοιχείων μεταξύ των Κρατών μελών. Στα πλαίσια του Ολοκληρωμένου Ευρωπαϊκού Συστήματος Οικονομικών Λογαριασμών (European System of Accounts) έχουν αναπτυχθεί οι Οικονομικοί Λογαριασμοί για τη Γεωργία (European Agricultural Accounts), στο σύστημα των οποίων βασίζονται οι εκτιμήσεις του αγροτικού εισοδήματος καθώς και των επί μέρους δεικτών.⁷

Τα δεδομένα καλύπτουν το εισόδημα που αποκτάται από την παραγωγή πρωτογενών και δευτερογενών προϊόντων «Γεωργίας και Θήρας», εξαιρουμένων των εισοδημάτων των αγροτικών νοικοκυριών που προέρχονται από μη γεωργική απασχόληση (ημερομίσθια, μισθοί, συντάξεις εισόδημα από περιουσία). Με άλλα λόγια, το εισόδημα από την γεωργική δραστηριότητα ταυτίζεται εννοιολογικά με αυτό που θεωρούμε ως εισόδημα του (επαγγελματία) παραγωγού. Πρέπει να τονιστεί, ότι το τελικό προϊόν που είναι το σημείο εκκίνησης για τον υπολογισμό του γεωργικού εισοδήματος καθώς και των τριών επιμέρους δεικτών (βλέπε παρακάτω), δεν περιλαμβάνει προϊόντα που χρησιμοποιούνται από την εκμετάλλευση για ιδιοκατανάλωση, όπως π.χ. σπόροι και ζωοτροφές.

A.	Ακαθάριστη Αξία Γεωργικής Παραγωγής (αξία παραγωγής σε τιμές της αγοράς)
	(+)
B.	Ενισχύσεις (άμεσες ενισχύσεις, εξισωτική, βιολογικά κλπ, όχι επιδοτήσεις επι των επενδύσεων)

⁷http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/Agr_income1.htm

	=
Γ. = (Α) + (Β)	Ακαθάριστη Πρόσοδος Εκμετάλλευσης
	(-)
Δ.	Ενδιάμεση Κατανάλωση = Κόστος αναλώσιμων υλικών και εφοδίων (σπόροι, λιπάσματα, φυτοφάρμακα, ζωοτροφές, κτηνιατρικά φάρμακα, καύσιμα, λιπαντικά κλπ.) + Κόστος παροχής υπηρεσιών από τρίτους (ρεύμα, νερό, τεχνικοοικονομικές συμβουλές, παροχή έργου από ξένα μηχανήματα κλπ)
	=
Ε. = (Γ) – (Δ)	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Εκμετάλλευσης
	(-)
ΣΤ'.	Αποσβέσεις
	=
Ζ. = (Ε) – (ΣΤ')	Καθαρή Προστιθέμενη Αξία ή Γεωργικό Εισόδημα Εκμετάλλευσης
	(-)
Η.	+ Καταβαλλόμενο σε τρίτους Ενοίκιο Εδάφους + Καταβαλλόμενη Αμοιβή Εργασίας Ξένων Εργαζόμενων + Καταβαλλόμενοι Τόκοι
	=
Θ. = (Ζ) – (Η)	Γεωργικό Οικογενειακό Εισόδημα

Σε επίπεδο Στρατηγικού Σχεδίου για την μέτρηση του βαθμού επίτευξης του Πρώτου Ειδικού Στόχου που καλύπτει το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων του όπως αναλυτικά παρουσιάζεται στην συνέχεια χρησιμοποιείται ο δείκτης επιπτώσεων Ι3 Εξέλιξη του γεωργικού εισοδήματος που ταυτίζεται με την Καθαρή προστιθέμενη αξία εκμετάλλευσης ανά Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας (ΜΑΕ)

Συμπερασματικά η αύξηση του γεωργικού εισοδήματος είναι είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά απόρροια της αύξησης της αξίας παραγωγής είτε μείωσης του κόστους παραγωγής. Η παραγωγή προϊόντων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας, η αύξηση του όγκου παραγωγής με την διατήρηση η και μείωση του κόστους παραγωγής θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο της παροχής των γεωργικών συμβουλών.

Στην ενίσχυση του προσανατολισμού στην αγορά και αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην έρευνα, την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση εστιάζει ο δεύτερος ειδικός στόχος. Σε επίπεδο Στρατηγικού Σχεδίου για την μέτρηση του βαθμού επίτευξης του δεύτερου ειδικού στόχου χρησιμοποιείται ο δείκτης επιπτώσεων Ι. 6 Αύξηση της παραγωγικότητας των γεωργικών

εκμεταλλεύσεων : Συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής στον τομέα της γεωργίας (Total Factor Productivity in Agriculture⁸ TFP)

Η συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής (γη, εργασία, κεφάλαιο) συγκρίνει τις συνολικές εκροές σε σχέση με τις συνολικές εισροές⁹ που χρησιμοποιούνται για την γεωργική παραγωγή. Καθώς τόσο η παραγωγή (εκροές) όσο και οι εισροές εκφράζονται ως δείκτες όγκου, ο δείκτης μετρά την αύξηση του TFP. Η μεταβολή στους όγκους παραγωγής και εισροών μετράτε σε μια καθορισμένη περίοδο (2010=100). Για τη συγκέντρωση των διαφορετικών δεικτών όγκου παραγωγής (και εισροών), οι τιμές παραγωγής (και εισροών) χρησιμοποιούνται ως σταθμίσεις. Αυτό επιτρέπει την καταγραφή της σχετικής σημασίας μεταξύ των εκροών ή των εισροών.

Η συνολική παραγωγικότητα αντικατοπτρίζει την παραγωγή ανά μονάδα κάποιου συνδυασμένου συνόλου εισροών: μια αύξηση στο TFP αντανάκλα ένα κέρδος στην ποσότητα παραγωγής που δεν προέρχεται από την αύξηση της χρήσης εισροών. Η TFP υπολογίζεται από τον τύπο $TFP_F = \sqrt{TFP_L * TFP_P}$

Βασικός παράγοντας για την αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας¹⁰ είναι η αξιοποίηση της τεχνολογίας, η εισαγωγή καινοτομιών και το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Η σημαντικότητα των παραμέτρων αυτών αποτυπώνεται στην ΚΑΠ με την υποχρέωση δημιουργίας και συμπερίληψης στα Στρατηγικά Σχέδια του AKIS (Agricultural Knowledge and Innovation Systems) εκτενής παρουσίαση του οποίου περιλαμβάνεται στο επόμενο κεφάλαιο.

Η ανταγωνιστικότητα της γεωργίας στο πλαίσιο του δεύτερου Ειδικού Στόχου μπορεί να αποτιμηθεί επίσης με βάση την εικόνα του Εμπορικού Ισοζυγίου δηλαδή των μεταβολών της αξίας των αγροδιατροφικών προϊόντων που εξάγει και αντίστοιχα εισάγει ένα κράτος. Το εμπορικό αγροτικό ισοζύγιο της Ελλάδας από έντονα ελλειμματικό τις αρχές της δεκαετίας του 2000 (έλλειμμα περίπου 2 δισεκατομμυρίων Ευρώ) κατέστη οριακά θετικό το 2021 και 2022. Η Ελλάδα είναι σημαντικός εξαγωγέας φρούτων, λαχανικών, ελαιόλαδου, ψαριών ενώ από το 2015 συνεχώς είναι η αύξηση της αξίας των εξαγωγών φέτας αναδεικνύοντας την σημαντικότητα των προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης. Οι εισαγωγές ζωοτροφών και κρέατος αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο ποσοστό της αξίας των εισαγωγών αγροδιατροφικών προϊόντων.

---

⁸ https://agridata.ec.europa.eu/Qlik_Downloads/InfoSheetSectorial/infoC27.html

⁹ Για το θέμα της σημασίας των εισροών αναλυτικότερα στο «Η συνεισφορά των εισροών στην αγροτική παραγωγή και το μέλλον του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα»

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ Αθήνα Οκτώβριος 2020

http://iobe.gr/docs/research/RES_05_F_21102020_REP_GR.pdf

¹⁰ EU Agricultural Markets Briefs No 10 | December 2016 Productivity in EU agriculture - slowly but steadily growing

4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΦΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΥΤΕΣ ΑΠΟΤΥΠΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΜΕΤΡΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

Η **Πράσινη Συμφωνία (GREEN DEAL)** και η εξειδίκευση της για την γεωργία κτηνοτροφία με ποσοτικούς στόχους και συγκεκριμένες δεσμεύσεις που αποτυπώνονται στην πολιτική από το **Αγρόκτημα στο πιάτο (Farm to Fork)** ενσωματώνονται στον τέταρτο (συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτή), πέμπτο (προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της εξάρτησης από χημικές ουσίες) και το έκτο (συμβολή στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας) Ειδικό Στόχο της ΚΑΠ.

Η **προσαρμογή και ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής (ΕΣ 4)** αποτυπώνονται στους δείκτες επιπτώσεων¹¹ που σχετίζονται με την μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που προέρχονται από τη γεωργία (I.10) , Αύξηση του οργανικού άνθρακα στο έδαφος (I.11) και τέλος στην αύξηση της παραγόμενης ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας στην Γεωργία και τη δασοκομία (I.12)

Η **προστασία των φυσικών πόρων (ΕΣ 5)** αποτυπώνεται στους δείκτες επιπτώσεων που σχετίζονται με την προστασία του εδάφους (I.13 μείωση των εκτάσεων που κινδυνεύουν από διάβρωση, την βελτίωση της ποιότητας του αέρα (I.14 μείωση των εκπομπών αμμωνίας) , την προστασία της ποιότητας των υδάτων (I.16 Μείωση της παρουσίας Νατρίου , Φωσφόρου στα υπόγεια και επιφανειακά ύδατα) , την μείωση της κατανάλωσης νερού (I.17), μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων (I.18)

Η **προστασία της βιοποικιλότητας (ΕΣ 6)** αποτυπώνεται επίσης με συγκεκριμένους δείκτες επιπτώσεων (I.19 «Αύξηση πληθυσμών πτηνών που ζουν σε γεωργικές εκτάσεις: Δείκτης πτηνών που ζουν σε γεωργικές εκτάσεις», I.20 «Ενίσχυση της προστασίας της βιοποικιλότητας: Ποσοστό ειδών και οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος που σχετίζονται με τη γεωργία με σταθερές ή αυξανόμενες τάσεις, με κατανομή του ποσοστού για τα είδη άγριων επικονιαστών», I.21 «Ενίσχυση της παροχής υπηρεσιών οικοσυστήματος: Ποσοστό γεωργικής γης καλυπτόμενης από χαρακτηριστικά του τοπίου» & I.22 «Αύξηση αγροβιοποικιλότητας στο σύστημα γεωργικής εκμετάλλευσης: Ποικιλότητα καλλιεργειών».

Η **υλοποίηση οικολογικών σχημάτων, η συμμετοχή στα αγροπεριβαλλοντικά μέτρα και η υλοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων που εξυπηρετούν τον Τέταρτο , Πέμπτο και έκτο ειδικό Στόχο θα πρέπει να συμβάλλουν στην βελτίωση των τιμών των δεικτών επιπτώσεων (Αναλυτική περιγραφή των δεικτών ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II – Δείκτες Επιπτώσεων (ΕΣ 4, 5, 6)**

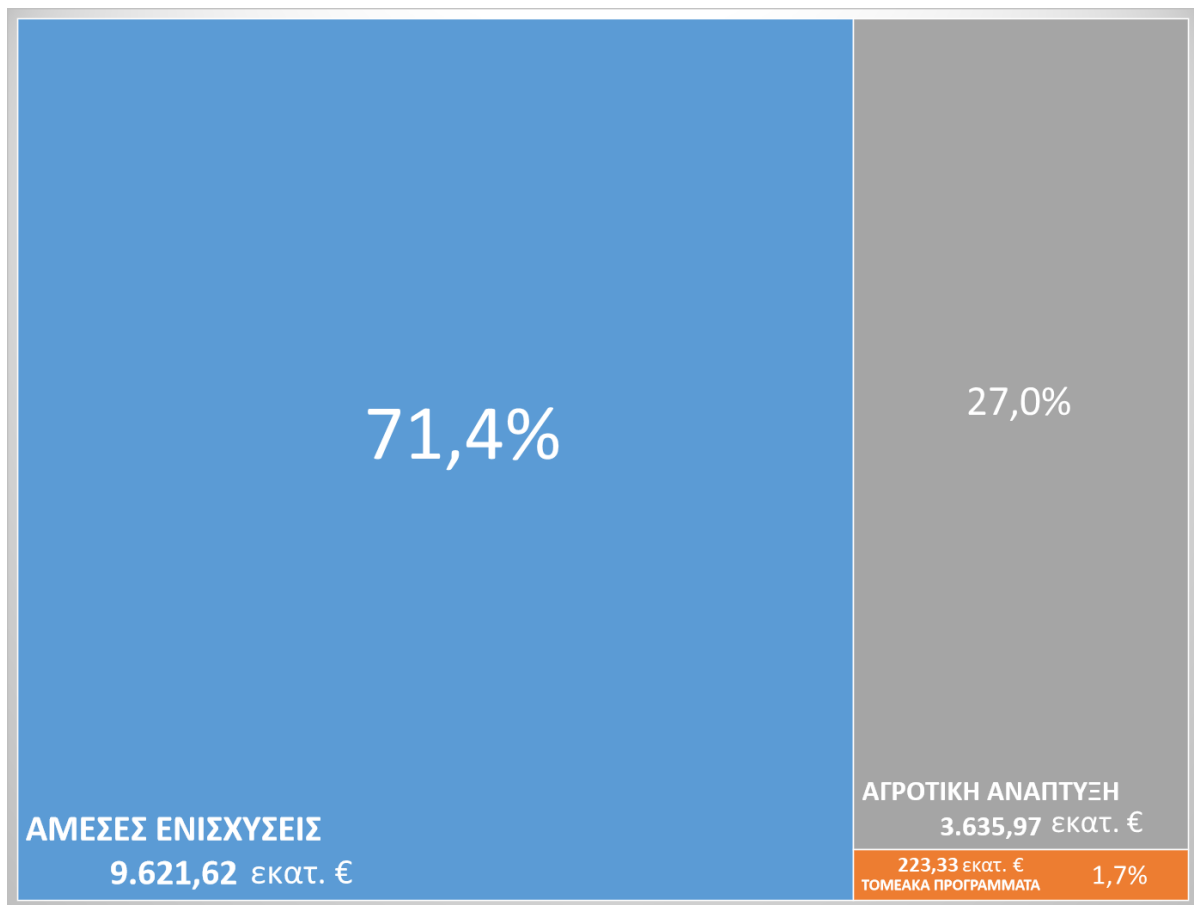
¹¹ Αναλυτικά Παράρτημα II

5. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2023 - 2027

5.1. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΚΑΠ 2023 -2027

Η χρηματοδοτική κατανομή (Ενωσιακή Συμμετοχή) των τριών βασικών τύπων Παρεμβάσεων του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023 -2027 φαίνεται στο σχήμα που ακολουθεί. Οι άμεσες ενισχύσεις και τα τομεακά προγράμματα χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και αποτελούν τις Παρεμβάσεις του Πυλώνα 1, ενώ η αγροτική ανάπτυξη χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και αποτελεί τις Παρεμβάσεις του Πυλώνα 2.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023 -2027 είναι **13.480,91 εκατ.€**.

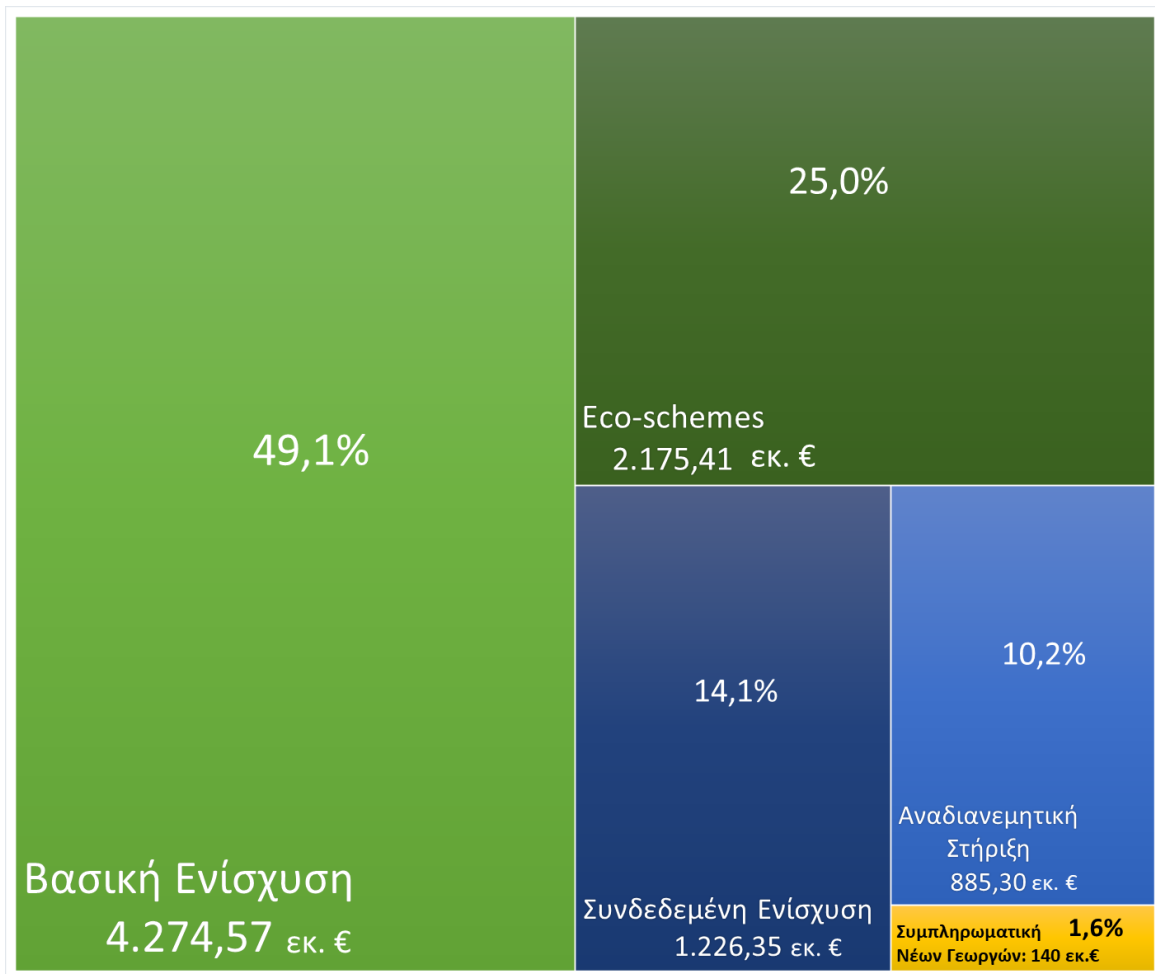

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023 – 2027 (1^η Αναθεώρηση, Οκτώβριος 2023)

5.1.1. ΠΥΛΩΝΑΣ 1 – ΑΜΕΣΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Η χρηματοδοτική κατανομή των διαθέσιμων κοινοτικών πόρων για τις Παρεμβάσεις των Άμεσων Ενισχύσεων του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023 -2027, **μετά τη μεταφορά ποσοστού 10% των άμεσων ενισχύσεων στην αγροτική ανάπτυξη**, παρουσιάζεται συνοπτικά στο ακόλουθο σχήμα.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των άμεσων ενισχύσεων εκτός της ειδικής ενίσχυσης για το βαμβάκι είναι: **8.701,64 εκατ. €**

Ειδική Συνδεδεμένη Ενίσχυση στο Βαμβάκι
919,98 εκατ. €

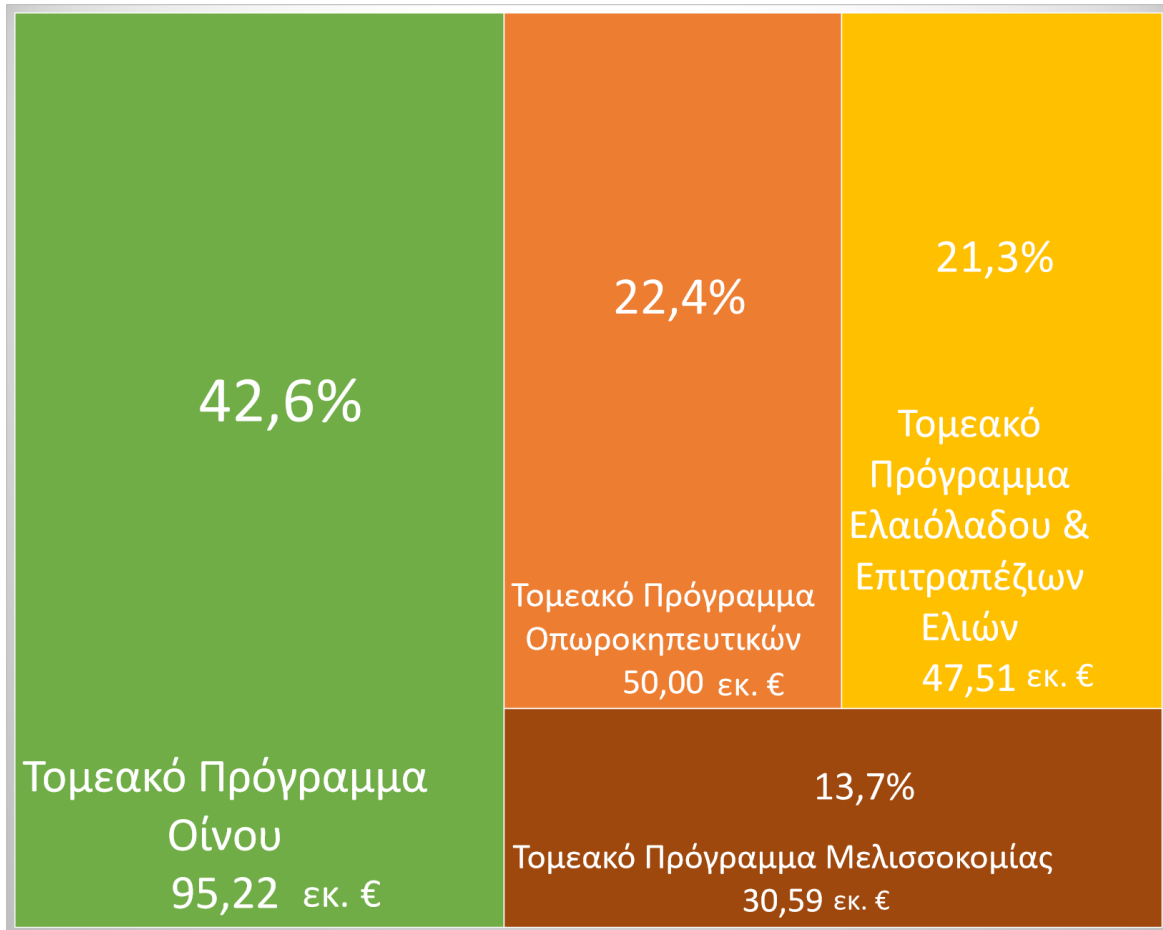
Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023 – 2027 (1^η Αναθεώρηση, Οκτώβριος 2023)

5.1.2. ΠΥΛΩΝΑΣ 1 – ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η χρηματοδοτική κατανομή (Κοινοτική Συμμετοχή) των τεσσάρων βασικών τύπων Παρεμβάσεων των Τομεακών Προγραμμάτων του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023 -2027.

Ο συνολικός προϋπολογισμός και των τεσσάρων τομεακών προγραμμάτων είναι: **223,33 εκατ. €**

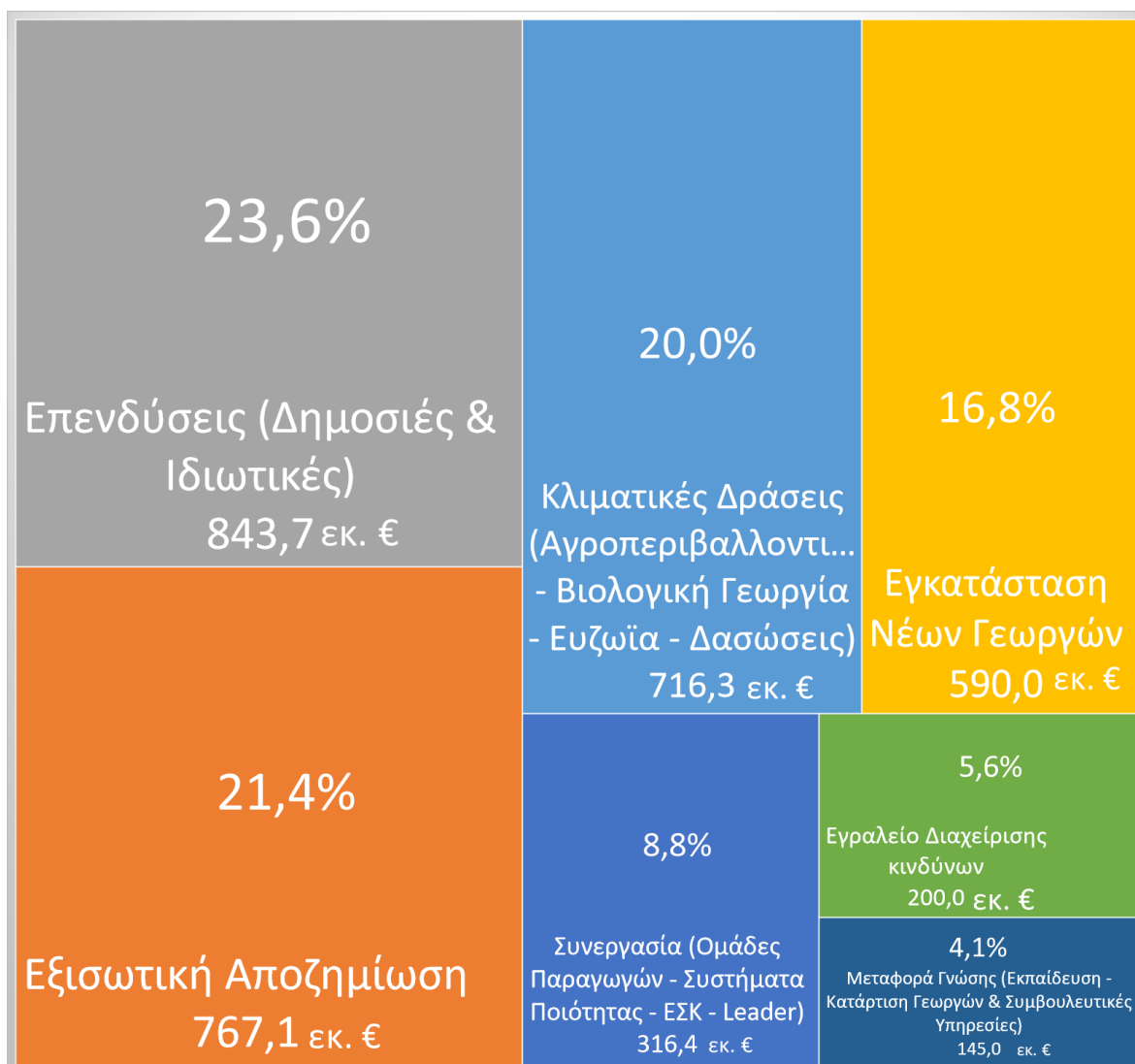

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023 – 2027 (1^η Αναθεώρηση, Οκτώβριος 2023)

5.1.3. ΠΥΛΩΝΑΣ 2 – ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η χρηματοδοτική κατανομή (Κοινοτική Συμμετοχή) των βασικών τύπων Παρεμβάσεων της Αγροτικής Ανάπτυξης (όπως αποτυπώνονται αναλυτικά στο Κεφάλαιο 3 του παρόντος κειμένου) του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ 2023 -2027.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των παρεμβάσεων της αγροτικής ανάπτυξης είναι: **3.635,97 εκατ. €**, συμπεριλαμβάνοντας και τους πόρους της Τεχνικής Βοήθειας που είναι 57,5 εκατ. €.

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023 – 2027 (1^η Αναθεώρηση, Οκτώβριος 2023)

5.2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΣ ΚΑΠ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2023-2027

5.2.1. ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ (Π1-21)

- Εφαρμόζεται στο επίπεδο των τριών αγρονομικών περιφερειών, δηλ. τα δικαιώματα ενίσχυσης χορηγούνται ανά αγρονομική περιφέρεια (Αρόσιμων Εκτάσεων, Μόνιμων Καλλιεργειών και Βοσκότοπων).
- Το συνολικό ποσό που θα διατεθεί για τη βασική εισοδηματική στήριξη για τη βιωσιμότητα, θα ανέλθει σε 4.274.574.890,00 €. Ειδικότερα, για κάθε έτος από το 2023 μέχρι το 2026, το ποσό αυτό θα ανέλθει σε 829.567.104,00 €, ενώ για το 2027 σε 956.306.474,00 € .

Αγρονομική Περιφέρεια	Ποσοστιαία (%) κατανομή της χορηγούμενης βασικής εισοδηματικής στήριξης για τη βιωσιμότητα ανά αγρονομική περιφέρεια	Διαθέσιμο ποσό βασικής εισοδηματικής στήριξης για τη βιωσιμότητα (2023-2026, €/έτος)	Δικαιώματα (Επιλέξιμες Εκτάσεις σε εκτάρια)*	Ενιαία Περιφερειακή Αξία Δικαιώματος (€ ανά εκτάριο)
Αροτραίων καλλιεργειών	45,6%	378.282.599	1.638.659,00	230,85
Μόνιμων καλλιεργειών	27,5%	228.130.954	806.939,00	282,71
Βοσκοτόπων	26,9%	223.153.551	1.390.223,00	160,52
ΣΥΝΟΛΟ	100%	829.567.104	3.835.821,00	216,27

(*) Επεξεργασία των στοιχείων του ΟΣΔΕ για το έτος 2023

- Την περίοδο 2023-2026 θα εφαρμοστεί η *εσωτερική σύγκλιση*, δηλ. η σύγκλιση της αξίας των δικαιωμάτων ενίσχυσης προς ενιαία τιμή μονάδας («flat rate») σε επίπεδο αγρονομικής περιφέρειας, σε τέσσερα ισόποσα βήματα, στα έτη 2023, 2024, 2025 και 2026. Αυτό σημαίνει ότι το 2026, εντός κάθε αγρονομικής περιφέρειας, η μοναδιαία αξία όλων των δικαιωμάτων ενίσχυσης θα εξισωθεί με τον περιφερειακό μέσο όρο, δηλ. με τη μέση αξία των δικαιωμάτων ενίσχυσης της εν λόγω αγρονομικής περιφέρειας.
- Δεν προτείνεται η εφαρμογή του μέτρου για την επιβολή ανώτατων ορίων στις άμεσες ενισχύσεις και την προοδευτική μείωση των ενισχύσεων (“Capping and degressivity of payments”, Άρθρο 17 του Κανονισμού 2021/2115).

- Δεν προτείνεται η εφαρμογή του προαιρετικού μέτρου των μικροκαλλιεργητών (Άρθρο 28), δεδομένου ότι και την προηγούμενη περίοδο το μέτρο αυτό δεν εφαρμόστηκε με ιδιαίτερη επιτυχία, καθώς είχε μειωμένη ζήτηση από τους δυνητικούς δικαιούχους.

5.2.2. ΑΝΑΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ (Π1-29)

- Η παρέμβαση αφορά την παροχή συμπληρωματικής στήριξης μέσω του αναδιανεμητικού εισοδήματος για την βιωσιμότητα και παρέχεται με τη μορφή ετήσιας αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης ανά επιλέξιμο εκτάριο στους δικαιούχους γεωργούς, στο πλαίσιο της βασικής εισοδηματικής στήριξης για τη βιωσιμότητα.
- Η αναδιανομή των ενισχύσεων προβλέπεται να γίνει από τις «μεγαλύτερες σε μικρότερες ή μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις».
- Για τον προσδιορισμό των μικρών και μεσαίων εκμεταλλεύσεων χρησιμοποιήθηκε το οικονομικό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, το οποίο στη συνέχεια ανήχθη σε επιλέξιμη έκταση (εκτάρια). Χρησιμοποιήθηκε το οικονομικό και όχι το φυσικό μέγεθος διότι, όπως είναι γνωστό, η παραγωγικότητα της γης διαφοροποιείται σημαντικά μεταξύ των διαφόρων καλλιεργειών, επομένως η γεωργική έκταση δεν είναι ασφαλής τρόπος μέτρησης του μεγέθους των εκμεταλλεύσεων.
- Η Αναδιανεμητική ενίσχυση θα εφαρμοστεί ξεχωριστά για κάθε αγρονομική περιφέρεια. Τα ανώτερα και κατώτερα ορια εντός των οποίων οι εκμεταλλεύσεις θα δικαιούνται αναδιανεμητική ενίσχυση ανά αγρονομική περιφέρεια δίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Αγρονομική Περιφέρεια	Ελάχιστη έκταση (Εκτάρια)	Μέγιστη έκταση (Εκτάρια)
Αροτραίων καλλιεργειών	2	11
Μόνιμων καλλιεργειών	1	4
Βοσκοτόπων	1	17

- Από την επεξεργασία των δεδομένων προκύπτει ότι το 55,6% των εκμεταλλεύσεων της χώρας και το 32,3% των συνολικών επιλέξιμων εκτάσεων της χώρας, θα ενταχθούν στην παρέμβαση της αναδιανεμητικής ενίσχυσης.
- Το διαθέσιμο ετήσιο ποσό για την αναδιανεμητική ενίσχυση για την περίοδο 2023-2026 (174.032.724€) θα κατανομηθεί στις τρεις αγρονομικές περιφέρειες με βάση τα προαναφερθέντα ποσοστά:

Αγρονομική Περιφέρεια	Ποσοστιαία (%) κατανομή της χορηγούμενης αναδιανεμητικής στήριξης ανά αγρονομική περιφέρεια	Χορηγούμενη αναδιανεμητική στήριξη (2023-2026, €)
Αροτραίων καλλιεργειών	45,6%	79.358.922
Μόνιμων καλλιεργειών	27,5%	47.859.000
Βοσκοτόπων	26,9%	46.814.802
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	174.032.724

- Ο μέσος όρος της αναδιανεμητικής στήριξης ανά εκτάριο, υπολογίστηκε σε 138 € στην αγρονομική περιφέρεια των αρόσιμων καλλιεργειών, σε 116 € στην αγρονομική περιφέρεια των μόνιμων καλλιεργειών και σε 177 € στην αγρονομική περιφέρεια των βοσκοτόπων.

Αγρονομική Περιφέρεια	Χορηγούμενη αναδιανεμητική στήριξη (2023-2026, €/έτος)	Εκτάρια που θα λάβουν αναδιανεμητική στήριξη	Μ.Ο. Αναδιανεμητικής στήριξης ανά εκτάριο (€ ανά εκτάριο)	Μ.Ο. Αναδιανεμητικής Ενίσχυσης ανά εκτάριο/ Εθνικό Μ.Ο. των άμεσων ενισχύσεων ανά εκτάριο
	[1]	[2]	[1]/[2]	
Αροτραίων καλλιεργειών	79.358.922	574.407	138	31,4%
Μόνιμων καλλιεργειών	47.859.000	412.406	116	20,9%
Βοσκοτόπων	46.814.802	264.743	177	49,0%
ΣΥΝΟΛΟ	174.032.724	1.251.556	139	31,7%

Πηγή: Επεξεργασία δεδομένων του ΟΣΔΕ 2019

5.2.3. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ (Π1-30)

- Η συμπληρωματική ενίσχυση νέων γεωργών δινόταν στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο ως προσαύξηση 25% επί της βασικής ενίσχυσης που εισέπρατταν οι δικαιούχοι. Την περίοδο 2023-2027 θα δίνεται ως ένα συγκεκριμένο ποσό ανά εκτάριο επιλέξιμης έκτασης.
- Την περίοδο 2018-2019 οι νέοι γεωργοί εισέπραξαν κατά μέσο όρο 30.868.956 € / 594.639 εκτάρια = 51,91 € ανά εκτάριο.
- Για την περίοδο 2023-2027 η προτεινόμενη πρόσθετη ενίσχυση των νέων διαμορφώνεται σε **70 € ανά εκτάριο** και το συνολικό ποσό σε 28.000.000 € το έτος.

5.2.4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
1. Χρήση ανθεκτικών και προσαρμοσμένων ειδών και ποικιλιών (Π1-31.1)	Αρόσιμες	96.182	42.333.327
<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση παραγωγών για την καλλιέργεια ποικιλιών χειμερινών σιτηρών και ψυχανθών μικρού βιολογικού κύκλου. 	Αραβόσιτος, Βαμβάκι, Μηδική		109-522 €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση παραγωγών για την καλλιέργεια τοπικών ποικιλιών ετησίων ή/και ειδών και ποικιλιών προσαρμοσμένων στις τοπικές συνθήκες ή/και άγριων συγγενών καλλιεργούμενων ειδών 	Ψυχανθή, Λαχανικά,		313-824 €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση παραγωγών για την εισαγωγή νέων ή/και καινοτόμων ή/και με καινοτόμο χρήση καλλιεργειών ανθεκτικών στις ξηροθερμικές συνθήκες και στις αναμενόμενες λόγω της κλιματικής αλλαγής, μεταβολές. 	Σιτηρά, Φαρμακευτικά Όλες οι αρόσιμες		606 €/ha
2. Επέκταση της εφαρμογής περιοχών οικολογικής εστίασης (Π1-31.2)	Αρόσιμες	213.439	4.160.896
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για χειμερινά σιτηρά 			10 €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για αραβόσιτο 			37 €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για βαμβάκι 			16 €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για χειμερινά σιτηρά (Ζώνες οικολογικής εστίασης 10%, με πρόσθετη ενίσχυση για ξενιστές επικονιαστών) 			15€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για αραβόσιτο (Ζώνες οικολογικής εστίασης 10%, με πρόσθετη ενίσχυση για ξενιστές επικονιαστών) 			42€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για βαμβάκι (Ζώνες οικολογικής εστίασης 10%, με πρόσθετη ενίσχυση για ξενιστές επικονιαστών) 			21€/ha
3. Εφαρμογή βελτιωμένων πρακτικών φυτοκάλυψης με παράλληλη ενίσχυση της βιοποικιλότητας (Π1-31.3)	Αρόσιμες – Μόνιμες	271.192	34.886.165
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την σπορά του υπορόφου και τη δημιουργία ζωνών στα περιθώρια 			100€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την σπορά του υπορόφου και τη δημιουργία ζωνών στα περιθώρια χρησιμοποιώντας φυτά ξενιστές 			150€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για τη φύτευση ενδιάμεσων καλλιεργειών κατά την περίοδο των έντονων βροχοπτώσεων 			50€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για τη φύτευση ενδιάμεσων καλλιεργειών κατά την περίοδο των έντονων βροχοπτώσεων χρησιμοποιώντας φυτά ξενιστές 			100€/ha
4. Εφαρμογές κυκλικής οικονομίας στη γεωργία (Π1-31.4)	Αρόσιμες - Μόνιμες	121.820	18.407.792
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την εφαρμογή πρακτικών κυκλικής οικονομίας στις αρόσιμες καλλιέργειες 			110€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την εφαρμογή πρακτικών κυκλικής οικονομίας στις κηπευτικές καλλιέργειες 			200€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την εφαρμογή πρακτικών κυκλικής οικονομίας στις δενδρώδεις καλλιέργειες 			112€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την εφαρμογή πρακτικών κυκλικής οικονομίας στο ακτινίδιο και την αμπελοργία 			140€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Εφαρμογή της επί τόπου κομποστοποίησης 			60€/ha
5. Βελτίωση αγροδασικών οικοσυστημάτων πλούσιων σε στοιχεία του τοπίου (Π1-31.5)	Αρόσιμες – Βοσκοτόπια	129.402	12.940.186 / 100€/ha
6. Εφαρμογή φιλικών για το περιβάλλον πρακτικών διαχείρισης με τη χρήση ψηφιακής εφαρμογής διαχείρισης εισροών και παρακολούθησης περιβαλλοντικών παραμέτρων (Π1-31.6)	Αρόσιμες - Μόνιμες	162.055	49.155.116
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την άδεια χρήσης, συμπλήρωση στοιχείων, αναλύσεις, κατάρτιση, παρακολούθηση, βελτίωση σχεδίου διαχείρισης 			30€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την εφαρμογή μηχανικής ζιζανιοκτονίας, με παράλληλη κάλυψη με mulch σε δενδρώδεις εκτάσεις (εκτός ελαιώνες - εσπεριδοειδή) 			183€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την εφαρμογή πολλαπλών καλοκαιρινών κλαδεμάτων για οπωρώνες (ελαιώνες - εσπεριδοειδή) χωρίς όψιμη φρέσκια βλάστηση 			175€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για τη χρήση ψεκαστικών ακροφυσίων μειωμένης διασποράς σε αρόσιμες & μόνιμες εκτάσεις 			30€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για τη διαχείριση των υπολειμμάτων ψεκαστικών υγρών στις αροτραίες εκτάσεις 			10€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για τη διαχείριση των υπολειμμάτων ψεκαστικών υγρών στα κηπευτικά και μόνιμες καλλιέργειες 			30€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
• Ετήσια ενίσχυση για τη χρήση υπηρεσιών γεωργίας ακριβείας κατά τη διάρκεια των ψεκασμών σε αροσίμες και μόνιμες καλλιέργειες			70€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για χρήση λιπασμάτων βραδείας αποδέσμευσης σε αροτραίες καλλιέργειες			45€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για χρήση λιπασμάτων βραδείας αποδέσμευσης στα κηπευτικά και μόνιμες καλλιέργειες			60€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για χρήση λιπασμάτων με παρεμποδιστές σε αροτραίες καλλιέργειες			45€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για χρήση λιπασμάτων με παρεμποδιστές στα κηπευτικά και μόνιμες καλλιέργειες			60€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για ροδακινιά, νεκταρινιά και βερικοκιά (εφαρμογή confusio)			402€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για χρήση προϊόντων με βιοδιεγέρτες σε αροτραίες καλλιέργειες			30€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για χρήση προϊόντων με βιοδιεγέρτες στα κηπευτικά και μόνιμες καλλιέργειες			60€/ha
• Ετήσια ενίσχυση με εφαρμογή εθελοντικών οδηγιών ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας στους ελαιώνες			350€/ha
• Ετήσια ενίσχυση με εφαρμογή εθελοντικών οδηγιών ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας στα εσπεριδοειδή			175€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
• Ετήσια ενίσχυση για δαμασκησιά (εφαρμογή confusio)			585€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για μηλιά, αχλαδιά και κυδωνιά (εφαρμογή confusio)			948€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για οινοποιήσιμο σταφύλι (εφαρμογή confusio)			366€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για επιτραπέζιο σταφύλι στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η σταφίδα (εφαρμογή confusio)			633€/ha
• Ετήσια ενίσχυση στην καλλιέργεια μηλιάς, ροδακινιάς και κερασιάς (ωφέλιμα αρπακτικά εντόμα)			358€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την καλλιέργεια αχλαδιάς (ωφέλιμα αρπακτικά εντόμα)			300€/ha
• Ετήσια ενίσχυση στις καλλιέργειες ροδακινιάς, μηλιάς, δαμασκησιάς (χρήση εντομοπαθογόνων νηματωδών)			200€/ha
7. Περιβαλλοντική διαχείριση κτηνοτροφικών συστημάτων (Π1-31.7)	Βοσκότοποι	401.151	21.069.868
• Πρόσθετες δαπάνες για τη δημιουργία τεχνητού λειμώνα σε υποβαθμισμένους βοσκοτόπους περιφ-χωρική διαφοροποίηση			304€/ha
• Δαπάνες μετακίνησης από υποβαθμισμένους βοσκοτόπους περιφερειακή-χωρική διαφοροποίηση για αιγοπρόβατα			65€/ha
• Δαπάνες μετακίνησης από υποβαθμισμένους βοσκοτόπους, περιφερειακή χωρική διαφοροποίηση για βοοειδή			55€/ha
• Κατάρτιση σχεδίου διαχείρισης βοσκοτόπου σε υποβαθμισμένους βοσκοτόπους			10€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Κατάρτιση και εφαρμογή βελτιωμένου σιτηρεσίου σε μέσης - καλής κατάστασης βοσκοτόπους 			30€/ha
8. Διατήρηση και βελτίωση καλλιεργειών σε εκτάσεις με αναβαθμίδες (Π1-31.8)	Αρόσιμες - Μόνιμες	18.000	4.500.000 / 250€/ha
9. Διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας (Π1-31.9)	Όλη η χώρα	545.629	235.016.873
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στην Ελιά 			505€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στην Συκιά 			1.015€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στις Μικρόκαρπες / Δάσους 			940€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στο Αβοκάντο 			1.050€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Ακρόδρυα 			616€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Φραγκόσυκα 			1.266€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στον βρώσιμο Αραβόσιτος 			544€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στον κτηνοτροφικό Αραβόσιτο			644€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στην Μηδική, Τριφύλλι			574€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Χειμερινά σιτηρά			120€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στο Βαμβάκι			516€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στην Σταφίδα			636€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στο Καπνό			660€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στο Ρύζι			446€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στις Λοιπές αροτραίες (ΛΙΝΑΡΙ, Ελαιοκραμβη, Ηλιάνθος, Κινόα, Καμελία, Χία)			493€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Αρωματικά Φυτά			1.295€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Όσπρια			491€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Κτηνοτροφικά ψυχανθή			491€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Φυλλώδη Λαχανικά-Σταυρανθή /Βολβώδη/Καρότο/Πατάτα/Κολοκυνθοειδή			635€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στην Τομάτα/Μελιτζάνα/Πιπεριά			1.140€/ha
• Ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής κτηνοτροφίας στα Αιγοπρόβατα			247€/ha
• Ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής κτηνοτροφίας στα Βοοειδή Κρεατοπαραγωγικής – Μικτής κατεύθυνσης			280€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Μηλοειδή			532€/ha
• Ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής κτηνοτροφίας στα Βοοειδή Γαλακτοπαραγωγής			347€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Πυρηνόκαρπα			941€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Επιτραπέζια σταφύλια			1.440€/ha
• Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα Εσπεριδοειδή			334€/ha

Περιγραφή Παρεμβάσεων/ Δράσεων (Eco-scheme)	Περιφέρεια / Καλλιέργεια Στόχοι	Έκταση (Ha)	Κατανομή € / Τιμή μονάδας €/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στα οινοποιήσιμα Σταφύλια 			657€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στην Ροδιά 			1.120€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Ετήσια ενίσχυση για την διατήρηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας στο Ακτινίδιο 			870€/ha
10. Προστασία και διατήρηση τοπίων και γεωργικών συστημάτων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας (Π1-31.10)	Αρόσιμες - Μόνιμες	30.284	3.153.377
<ul style="list-style-type: none"> Προστασία εκτατικών ελαιώνων και αμπελώνων των Ιονίων 			100€/ha
<ul style="list-style-type: none"> Προστασία μνημειακών ελαιώνων των Ιονίων 			150€/ha
ΣΥΝΟΛΟ		2.042.044	426.444.327

Οι προϋπολογισμοί ανά κατηγορία παρέμβασης και οι τιμές ανά εκτάριο είναι συνάρτηση του αριθμού των αιτημάτων ένταξης στις παρεμβάσεις εάν η ζήτηση είναι πολύ υψηλότερη επέρχεται μείωση των ποσών/εκτάριο Οι λεπτομέρειες προσδιορίζονται στις εκάστοτε Αποφάσεις λεπτομερειών εφαρμογής των παρεμβάσεων.

5.2.5. ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ (Π1-32.1, Π1-32.2, Π1-32.3 & Π1-32.4)

Α/Α	ΜΕΤΡΟ	ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΡΟΥΠ/ΜΟΣ (€)	ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ha/ζώα/κουτιά)	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ (€/εκτάριο, €/ζώο)	Ελάχιστη τιμή Μονάδας	Μέγιστη Τιμή Μονάδας
1	ΣΚΛΗΡΟΣ ΣΙΤΟΣ	16,000,000	160,000	100	85	115
2	ΜΑΛΑΚΟΣ ΣΙΤΟΣ	5,824,000	58,240	100	85	115
3	ΚΡΙΘΑΡΙ	8,320,000	83,200	100	85	115
4	ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ (ΝΕΑ)	42,350,000	77,000	550	468	633
5	ΡΥΖΙ	7,938,000	26,460	300	255	345
6	ΣΠΟΡΟΙ ΣΠΟΡΑΣ	4,465,000	9,500	470	400	541
7	ΒΙΟΜΗΧ. ΤΟΜΑΤΑ	2,233,856	4,363	512	435	589
8	ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ ΧΥΜΟΠΟΙΗΣΗΣ	3,573,460	8,780	407	346	468
9	ΟΣΠΡΙΑ ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠ. ΚΑΤΑΝ.	8,369,025	29,365	285	242	328
10	ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ	3,518,628	10,111	348	296	400
11	ΜΗΛΑ	542,800	1,150	472	401	543
12	ΠΡΩΤΕΪΝΟΥΧΑ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΨΥΧΑΝΘΗ	14,396,928	74,984	192	163	221
13	ΠΡΩΤΕΪΝΟΥΧΑ ΣΑΝΟΔΟΤΙΚΑ ΨΥΧΑΝΘΗ	16,179,605	194,935	83	71	95
	ΣΥΝΟΛΟ ΦΥΤΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ	133,711,302	738,088			
14	ΑΙΓΟΠΡΟΒΕΙΟ	64,862,472	5,405,206	12	10	15
15	ΒΟΕΙΟ ΚΡΕΑΣ-ΜΕΤΡΟ Α (θηλάζουσες)	22,680,000	210,000	108	92	124
16	ΒΟΕΙΟ ΚΡΕΑΣ-ΜΕΤΡΟ Β (σφαγή 11-12 μηνών)	1,770,600	8,853	200	170	230
17	ΒΟΕΙΟ ΚΡΕΑΣ-ΜΕΤΡΟ Γ (σφαγή 12-24 μηνών)	21,925,000	87,700	235	200	270
18	ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ	321,195	1,311	245	208	282

	ΣΥΝΟΛΟ ΖΩΙΚΩΝ ΚΛΑΔΩΝ	111,559,267	5,713,070			
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	245,270,569				

Αλλαγές στις Συνδεδεμένες σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο.

- Δικαιούχοι της συνδεδεμένης ενίσχυσης αραβοσίτου είναι οι ενεργοί γεωργοί οι οποίοι καλλιεργούν αραβόσιτο σε επιλέξιμες εκτάσεις. Οι επιλέξιμες αυτές εκτάσεις πρέπει να βρίσκονται σε περιοχές με υδατικά συστήματα των οποίων τα ύδατα είναι σε καλή κατάσταση από ποσοτικής και ποιοτικής πλευράς.
- Η συνδεδεμένη ενίσχυση για την βιομηχανική τομάτα θα χορηγείται σε όσους δικαιούχους έχουν εγκαταστήσει σύστημα στάγδην άρδευσης.
- Η συνδεδεμένη ενίσχυση για τα πορτοκάλια χυμοποίησης θα χορηγηθεί υπό την προϋπόθεση ότι, εκτός από την συμβατότητα με την Οδηγία-πλαίσιο για τα νερά, θα τηρηθεί και η εθνική νομοθεσία σχετικά με την προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων (Στρατηγικό Σχέδιο: Explanation how the intervention is consistent with the Water Framework Directive (i.e. 2000/60/EC)).
- Δικαιούχοι της συνδεδεμένης ενίσχυσης για τα μήλα είναι οι ενεργοί γεωργοί που καλλιεργούν σε επιλέξιμες εκτάσεις των περιοχών πιστοποιημένης καλλιέργειας (δηλαδή των περιοχών στις οποίες καλλιεργούνται τα: «Μήλα Ζαγοράς Πηλίου ΠΟΠ», τα «Μήλα Ντελίσσιους Πιλαφά Τριπόλεως ΠΟΠ», το «Μήλο Καστοριάς ΠΓΕ» και το «Φιρίκι Πηλίου ΠΟΠ») και με την τηρηση των προϋποθέσεων που αναφέρονται στο ΣΣ:
- Για τις συνδεδεμένες στην ζωική παραγωγή, κριτήριο επιλεξιμότητας θα είναι η συμμετοχή των δικαιούχων σε πρόγραμμα παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης (AKIS), μετά την 1/1/2025 πλέον των επιμέρους προϋποθέσεων για αιγοπρόβατα και βοοειδή που αναφέρονται στην σχετική ενότητα του Στρατηγικού Σχεδίου

5.2.6. ΤΟΜΕΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τέσσερα Τομεακά Προγράμματα

- Φρούτα και Λαχανικά
- Ελαιόλαδο και Επιτραπέζια Ελιά
- Μέλι και
- Οίνος

Η σημαντικότερη διαφορά με την προηγούμενη περίοδο εφαρμογής των τομεακών έγκειται στην υποχρέωση της τήρησης των υποχρεώσεων για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση που διέπουν το σύνολο των παρεμβάσεων του Στρατηγικού Σχεδίου.

5.2.6.1. Τομεακό Πρόγραμμα Φρούτων και Λαχανικών

Τα χρηματοδοτικά κονδύλια (δαπάνη της Ένωσης) του τομεακού προγράμματος φρούτων & λαχανικών είναι ύψους **50 εκατ.€** για τη προγραμματική περίοδο 2023 – 2027. Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανώσεων Παραγωγών Οπωροκηπευτικών, δύναται να περιλαμβάνουν τις παρακάτω παρεμβάσεις:

- Επενδύσεις σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία, έρευνα και πειραματικές και καινοτόμες μεθόδους παραγωγής
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών
- Προώθηση, επικοινωνία και εμπορία
- Συστήματα ποιότητας
- Συστήματα ιχνηλασιμότητας και πιστοποίησης
- Δράση απόσυρσης από την αγορά για δωρεάν διανομή ή άλλον προορισμό

5.2.6.2. Τομεακό Πρόγραμμα Ελαιόλαδου και Επιτραπέζιας ελιάς

Τα χρηματοδοτικά κονδύλια (δαπάνη της Ένωσης) του τομεακού προγράμματος φρούτων & λαχανικών είναι ύψους **47,5 εκατ.€** για τη προγραμματική περίοδο 2023 – 2027. Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα Εργασίας Οργανώσεων Ελαιουργικών Φορέων (ΟΕΦ), δύναται να περιλαμβάνουν τις παρακάτω παρεμβάσεις:

- Επενδύσεις σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες και Τεχνική Βοήθεια
- Κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών
- Προώθηση, επικοινωνία και εμπορία
- Συστήματα ποιότητας
- Συστήματα ιχνηλασιμότητας και πιστοποίησης
- Επαναφύτευση Ελαιώνων

«Ως ΟΕΦ ορίζονται όλες οι οργανώσεις παραγωγών (Ο.Π) αναγνωρισμένες βάσει του άρθρου 152 Καν. (ΕΕ) 1308/2013, ενώσεις οργανώσεων παραγωγών (Ε.Ο.Π.) αναγνωρισμένες βάσει του άρθρου 156 Καν. (ΕΕ) 1308/2013 που υποβάλλουν πρόγραμμα εργασίας σύμφωνα με την υπ' αριθ. 397/18235/2017 Υπουργική Απόφαση (Β' 601) όπως ισχύει κάθε φορά και που έχουν κατ' ελάχιστον κύκλο εργασιών αξία παραγωγής ελιάς, ελαιολάδου και λοιπών σχετιζόμενων προϊόντων κατ' ελάχιστον

800.000. Για ΟΕΦ που δραστηριοποιούνται στις Περιφέρειες Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Ιονίων Νήσων και σε νησιά των Περιφερειών Ανατολικής Μακεδονίας- Θράκης, Θεσσαλίας, Στερεάς Ελλάδος, Αττικής ο κατ' ελάχιστον κύκλος εργασιών αξίας παραγωγής ελιάς, ελαιολάδου ορίζεται στο ποσό των 300.000 Ευρώ.»

5.2.6.3. Τομεακό Πρόγραμμα Μελιού

Παρεμβάσεις του Τομεακού Προγράμματος Μελιού

Παρεμβάσεις / Δράσεις	Προυπολογισμός (Δημόσια Δαπάνη)
<p>1. Συμβουλές, εκπαίδευση & τεχνική βοήθεια προς μελισσοκόμους και οργανώσεις μελισσοκόμων (Π2-55.1)</p> <p>Δράση 1: Λειτουργία Κέντρων Μελισσοκομίας Δράση 2: Ηλεκτρονικό Δίκτυο Μελισσοκομίας Δράση 3: Εκπαίδευση – κατάρτιση μελισσοκόμων</p> <p><i>Δικαιούχοι των δράσεων:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράση 1: Αγροτικοί - Μελισσοκομικοί Φορείς • Δράση 2: Μεσογειακό Αγρονομικό Ινστιτούτο Χανίων (ΜΑΙΧ) • Δράση 3: ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ 	8.362.000€
<p>2. Εχθροί και Ασθένειες Μελισσών – Πρόγραμμα στοχευμένης επιτήρησης και έγκαιρης ανίχνευσης του μικρού σκαθαριού της κυψέλης (Aethina tumida) (Π2-55.2)</p> <p><i>Δικαιούχοι του Προγράμματος είναι:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενεργοί μελισσοκόμοι, κάτοχοι τουλάχιστον σαράντα (40) κατεχόμενων κυψελών • Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ιδρύματα 	500.000€
<p>3. Εξ ορθολογισμός της εποχιακής μετακίνησης των μελισσοσμηνών (Π2-55.3)</p> <p>Δράση 1: Εξοπλισμός για τη διευκόλυνση των μετακινήσεων Δράση 2: Οικονομική Στήριξη της νομαδικής μελισσοκομίας Δράση 3: Εμπλουτισμός της μελισσοκομικής χλωρίδας – βελτίωση και της βιοποικιλότητας</p> <p><i>Δικαιούχοι των Δράσεων 1 και 2 είναι οι ενεργοί μελισσοκόμοι</i> <i>Δικαιούχοι της Δράσης 3 είναι Αγροτικοί - Μελισσοκομικοί Φορείς</i></p>	46.626.450€

Παρεμβάσεις / Δράσεις	Προυπολογισμός (Δημόσια Δαπάνη)
<p>4. Μέτρα στήριξης για την αύξηση του αριθμού και τους εύρους των αναλύσεων μελιού και μελισσοκομικών προϊόντων από διαπιστευμένα εργαστήρια με στόχο τη διευκόλυνση των μελισσοκόμων στην εμπορία και την αναβάθμιση της αξίας των προϊόντων τους· (Π2-55.4)</p>	
<p>Δράση 1: Αναλύσεις μελιού και των άλλων μελισσοκομικών προϊόντων</p>	
<p>Δράση 2: Στήριξη λειτουργίας εργαστηρίων ανάλυσης μελιού και των άλλων μελισσοκομικών προϊόντων</p>	2.250.000€
<p><i>Ως δικαιούχοι ορίζονται:</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ενεργοί Μελισσοκόμοι</i> • <i>Αγροτικοί μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί</i> • <i>Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Ιδρύματα, Ινστιτούτα, Ιδιωτικά Εργαστήρια χημικών αναλύσεων</i> 	
<p>5. Συνεργασία με ειδικευμένους φορείς για την υλοποίηση προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της μελισσοκομίας και των μελισσοκομικών προϊόντων· (Π2-55.5)</p>	
<p>Δράση 1: Έργα εφαρμοσμένης έρευνας στη μελισσοκομία</p>	
<p>Δράση 2: Έργο Καταγραφής, χαρτογράφησης, αξιολόγησης και διαχείρισης μελισσοκομικής χλωρίδας</p>	
<p>Δράση 3: Ενίσχυση του Εθνικού Φορέα Διαφύλαξη και Βελτίωση του γενετικού υλικού των Ελληνικών Φυλών Μελισσών</p>	1.800.000€
<p>Δράση 4: Έρευνα για την ανάδειξη των διατροφολογικών χαρακτηριστικών του ελληνικού μελιού</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Δικαιούχοι ορίζονται εξειδικευμένα Πανεπιστημιακά - Ερευνητικά Ιδρύματα και Ινστιτούτα, ο ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ, καθώς και ιδιωτικοί φορείς</i> 	

Παρεμβάσεις / Δράσεις	Προυπολογισμός (Δημόσια Δαπάνη)
<p>6. Προώθηση, επικοινωνία και μάρκετινγκ, συμπεριλαμβανομένων δράσεων και δραστηριοτήτων παρακολούθησης της αγοράς που αποσκοπούν ιδίως στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών (Π2-55.6)</p> <p>Δράση 1: Προώθησης του μελιού και των άλλων προϊόντων της κυψέλης και προβολή του κλάδου της μελισσοκομίας – ενίσχυση της καινοτομίας Δράση 2: Έρευνα αγοράς του μελιού και των λοιπών μελισσοκομικών προϊόντων - προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας</p> <p><i>Δικαιούχοι συμμετοχής στη Παρέμβαση είναι:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ενεργοί μελισσοκόμοι</i> • <i>Νομικά πρόσωπα εποπτευόμενα από το ΥΠΑΑΤ</i> • <i>Αγροτικοί μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί</i> • <i>Πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, ινστιτούτα</i> • <i>Φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών ή νομικών προσώπων, τα οποία δραστηριοποιούνται και στον τομέα της παραγωγής και της εμπορίας μελισσοκομικών προϊόντων</i> 	1.150.000€
<p>7. Δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας των μελισσοκομικών προϊόντων (Π2-55.7)</p> <p>Αφορά δράσεις για την αναγνώριση μελιού και των λοιπών μελισσοκομικών προϊόντων ως ΠΟΠ, ΠΓΕ, ΕΠΙΠ</p> <p><i>Δικαιούχοι είναι</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Αγροτικοί μελισσοκομικοί συνεταιρισμοί</i> • <i>Πανεπιστημιακά - Ερευνητικά Ιδρύματα και Ινστιτούτα,</i> • <i>ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ</i> • <i>Ιδιωτικοί φορείς με αποδεδειγμένη εμπειρία</i> 	500.000€

5.2.6.4. Τομεακό Πρόγραμμα Οίνου

Παρεμβάσεις του Τομεακού Προγράμματος Οίνου

Παρεμβάσεις / Δράσεις	Συνολική δαπάνη της Ένωσης
<p>1. Αναδιάρθρωση και μετατροπή αμπελώνων (Π2-58.1)</p> <p><i>Το πρόγραμμα καλύπτει μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες δράσεις:</i></p>	33.758.000€

Παρεμβάσεις / Δράσεις	Συνολική δαπάνη της Ένωσης
<p>α) την ποικιλιακή μετατροπή των αμπελώνων, συμπεριλαμβανομένου και του επανεμβολιασμού.</p> <p>β) την μετεγκατάσταση των αμπελώνων.</p> <p>γ) τις βελτιώσεις των τεχνικών διαχείρισης των αμπελώνων που συνδέονται με το στόχο του προγράμματος.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Δικαιούχοι είναι αμπελοκαλλιεργητές που κατέχουν αμπελώνες ή άδειες αναφύτευσης ή μετεγκατάστασης</i> 	
<p>2. Επενδύσεις σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία στις αμπελουργικές εκμεταλλεύσεις οινοπαραγωγής (Π2-58.2)</p> <p>Η Παρέμβαση των επενδύσεων των επιχειρήσεων αφορά επενδύσεις σε τεχνολογίες αιχμής, στη βελτίωση της ποιότητας του παραγόμενου οίνου και στο marketing των οινικών προϊόντων</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Δικαιούχοι είναι οι οινοποιητικές επιχειρήσεις ή επαγγελματικές οργανώσεις, οργανώσεις οινοπαραγωγών, ενώσεις οργανώσεων οινοπαραγωγών</i> 	25.362.000€
<p>3. Πρώιμη συγκομιδή (Π2-58.3)</p> <p>Η παρέμβαση εφαρμόζεται στο σύνολο της χώρας, με στόχο την αποκατάσταση ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αμπελοοινική αγορά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Δικαιούχοι είναι Φυσικά ή Νομικά πρόσωπα, Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών</i> 	4.500.000€
<p>4. Ενημέρωση για την υπεύθυνη κατανάλωση οίνων και το ενωσιακό καθεστώς των προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης και των προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων (Π2-58.4)</p> <p>Δράση 1: Ενημερωτικές εκστρατείες.</p> <p>Δράση 2: Συμμετοχή σε εκδηλώσεις ιδίως παρουσιάσεις, γευσιγνωσίες, και εκθέσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Δικαιούχοι είναι επαγγελματικές οργανώσεις, οι οργανώσεις οινοπαραγωγών, οι ενώσεις οργανώσεων οινοπαραγωγών και οργανισμοί δημοσίου δικαίου</i> 	5.600.000€
<p>5. Προώθηση οίνων σε Τρίτες Χώρες (Π2-58.5)</p> <p>Δράση 1: Δημόσιες σχέσεις και προωθητικές ή διαφημιστικές δραστηριότητες στα μέσα ενημέρωσης</p>	20.000.000€

Παρεμβάσεις / Δράσεις

Συνολική δαπάνη
της Ένωσης

Δράση 2: Συμμετοχή σε εκδηλώσεις, ιδίως παρουσιάσεις, γευστιγνωσίες οίνου, επιδείξεις σε σημεία πώλησης, συναντήσεις με αγοραστές, γεύματα/δείπνα με εμπειρογνώμονες, εκπαιδευτικά ταξίδια στην Ελλάδα σε περιοχές παραγωγής των προς προώθηση οίνων και συμμετοχή σε εκθέσεις.

Δράση 3: Ενημερωτικές εκστρατείες μέσω διαφημιστικού ή προωθητικού υλικού, όπως φυλλάδια, αφίσες, δελτία τύπου, ενημερωτικό υλικό, DVD, gadget.

Δράση 4: μελέτες νέων αγορών και αξιολόγησης.

- *Δικαιούχοι είναι επαγγελματικές οργανώσεις, οι οργανώσεις οινοπαραγωγών, οι ενώσεις οργανώσεων οινοπαραγωγών και οργανισμοί δημοσίου δικαίου*

6. Επενδύσεις σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία με στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητας της οινοπαραγωγής (Π2-58.6)

Η παρέμβαση αφορά σε ενισχύσεις σε υλικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία με στόχο την ενίσχυση της βιωσιμότητας της οινοπαραγωγής με:

- τη βελτίωση της χρήσης και της διαχείρισης των υδάτων,
- τη μείωση της παραγωγής αποβλήτων και τη βελτίωση της διαχείρισης αποβλήτων.

6.000.000€

Καθώς επίσης και την εξοικονόμηση ενέργειας και την υποκατάσταση ενέργειας μέσω ΑΠΕ.

- *Δικαιούχοι αυτής της στήριξης είναι οι οινοποιητικές επιχειρήσεις ή επαγγελματικές οργανώσεις, οργανώσεις οινοπαραγωγών, ενώσεις οργανώσεων οινοπαραγωγών*

5.2.7. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

5.2.7.1. Δεσμεύσεις και Μη Παραγωγικές Επενδύσεις για το Περιβάλλον και το Κλίμα

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>1. Προστασία άγριας ζωής εντός των προστατευόμενων περιοχών (Π3-70-1.1) <i>Οι δράσεις αφορούν σε πενταετείς δεσμεύσεις</i> Δράση 1: Προστασία της Άγριας Ορνιθοπανίδας Δράση 2: Προστασίας άγριας ζωής μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα & Τσακάλι)</p>	8.473.612 €	Δράση 1: 7.727 Ha Δράση 2: 7.107 Ha	Η ενίσχυση υπολογίζεται βάσει της απώλειας εισοδήματος ή του πρόσθετου κόστους, που προκύπτει από την εφαρμογή των δεσμεύσεων της κάθε δράσης
<p>2. Ενισχύσεις για την προστασία του αγροτικού τοπίου (Π3-70-1.2) <i>Οι δράσεις αφορούν σε πενταετείς δεσμεύσεις</i> Δράση 1: Προστασία παραδοσιακού Ελαιώνα Άμφισσας Δράση 2: Διατήρηση αμπελοκομικής πρακτικής στον αμπελώνα Ν. Θήρας και Θηρασιάς</p>	10.551.150€	Δράση 1: 2.035 Ha Δράση 2: 914 Ha	Στο ελαιώνα της Άμφισσας ανέρχεται σε 702 €/ha/έτος με «τράφια» & 669 €/ha/έτος χωρίς «τράφια» ενώ στον αμπελώνα της Θήρας/Θηρασιάς σε 765 €/ha/έτος
<p>3. Εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων φυτοπροστασίας με στόχο τη μείωση των φυτοφαρμάκων (Π3-70-1.3) <i>Οι δράσεις αφορούν σε πενταετείς δεσμεύσεις</i> Δράση 1: Εναλλακτική καταπολέμηση ζιζανίων στους ορυζώνες</p>	281.759.402€	Δράση 1: 15.553Ha Δράση 2: 118.655 Ha	Στην εναλλακτική καταπολέμηση ζιζανίων στους ορυζώνες ανέρχεται σε 210 €/ha/έτος, ενώ για την εφαρμογή της

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>σημαντικό εργαλείο για την γενετική παραλλακτικότητα που είναι βασική προϋπόθεση για την επιβίωση των ειδών, συνεισφέροντας αποφασιστικά στην αιεφόρο ανάπτυξη και ισορροπία της φύσης. Η Παρέμβαση έχει ως στόχο την στήριξη των κτηνοτρόφων που εκτρέφουν απειλούμενες αυτόχθονες φυλές αγροτικών ζώων. Αφού μειονέκτημα των αυτόχθονων φυλών, που κινδυνεύουν με εξαφάνιση, είναι οι χαμηλές τους αποδόσεις οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα απώλεια εισοδήματος για τους εκτροφείς τους.</p> <p>6. Ενισχύσεις για την ανάληψη πρόσθετων γεωργο-περιβαλλοντικών υποχρεώσεων από τους μελισσοκόμους για την προστασία των μελισσοσμηνών και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας (Π3-70-1.6) <i>Η δράση αφορά σε εξαετείς δεσμεύσεις</i></p> <p>Οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι παραγωγοί αφορούν στη βιολογική μελισσοκομία και είναι (6) εξαετούς διάρκειας, το πρώτο έτος αφορά τη μετατροπή και τα επόμενα (5) πέντε έτη τη διατήρηση στη βιολογική μελισσοκομία.</p>	18.858.824€	<p>973</p> <p>δικαιούχοι</p>	<p>Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως, ανάλογα με τη τάξη μεγέθους μελισσοσμηνών:</p> <p>20 - 110 μελισσοσμήνοι: 1.650€/έτος 111 - 200 μελισσοσμήνοι: 5.115€/έτος 201 - 300 μελισσοσμήνοι: 8.580€/έτος 301 & άνω μελισσοσμήνοι: 10.230€/έτος</p>
<p>7. Ενισχύσεις για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους (νεοεισερχόμενοι στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία) (Π3-70-2.1)</p>	287.597.058€	<p>Δράση 1:</p> <p>119.000 Ha</p> <p>Δράση 2:</p>	<p>Οι ενισχύσεις χορηγούνται ετησίως, ανά εκτάριο γεωργικής ή ΜΖΚ για να αποζημιώνουν τους δικαιούχους για και το</p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>Ορίζονται τρία (3) έτη για την ορθή μετάβαση από τη συμβατική στη βιολογική καλλιέργεια για όλες τις καλλιέργειες και για όλες τις εκτροφές</p> <ul style="list-style-type: none"> Δράση 1: Ενίσχυση για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους παραγωγής στη γεωργία Δράση 2: Ενίσχυσης για τη μετατροπή σε βιολογικές πρακτικές και μεθόδους παραγωγής στην κτηνοτροφία 		121.000 ΜΖΚ	διαφυγόν εισόδημα, ως αποτέλεσμα των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν. Το ποσό ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με τη καλλιέργεια/ εκτροφή.
<p>8. Έργα υποδομών εγγείων βελτιώσεων (Π3-73-1.1):</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκσυγχρονισμός υπαρχόντων δικτύων άρδευσης και υποστηρικτικών υποδομών, Ανακαίνιση και αντικατάσταση ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού, Εξοπλισμός για την χρήση ανακυκλωμένων υδάτων, Συστημάτα τηλεμετρίας και γεωργίας ακριβείας, Έργα ταμίευσης νερού και συνοδά αρδευτικά δίκτυα, Έργα τεχνητού εμπλουτισμού υπόγειων υδάτων και ανακαίνιση δικτύου από γεωτρήσεις, Έργα εξοικονόμησης ενέργειας στην άρδευση 	282.882.353 €	<p><i>Ταμειυτήρες-Αρδευτικά</i> <i>Δίκτυα</i> 13 ανειλημμένα & 36 νέα έργα</p>	100%
<p>9. Μη παραγωγικές επενδύσεις για την αειφορική διαχείριση και προστασία του Τρυγονιού (Π3-73-3.1)</p>	5.068.309 €	14 έργα	100%

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις βασίζονται στο σχέδιο δράσης European Union (EU) International Single Species Action Plan for the Conservation of the European Turtle-dove <i>Streptopelia turtur</i> LIFE14 PRE/UK/000002 Project May 2018.</p> <p><i>Επιλέξιμες για ενίσχυση είναι οι ακόλουθες κατηγορίες πράξεων:</i></p> <p>A. Εκπόνηση Ολοκληρωμένου Διαχειριστικού Σχεδίου</p> <p>B. Βελτίωση Ενδιαιτήματος Τρυγονιού και λοιπών ειδών της άγριας πανίδας</p> <p>Γ. Επιστημονική Παρακολούθηση</p> <p>Δ. Επόπτευση – Φύλαξη</p> <p>Ε. Δράσεις προβολής του έργου - Ευαισθητοποίησης κοινού</p>	<p>2.946.692 €</p>	<p><i>Που θα υλοποιηθούν από δικαιούχους που είναι δημόσιοι φορείς και εποπτευόμενοι του δημόσιου μη κερδοσκοπικοί φορείς</i></p>	<p>100%</p>
<p>10. Μη παραγωγικές επενδύσεις για την αειφορική διαχείριση και προστασία μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα, Λύκο, Τσακάλι και Ελάφι) (Π3-73-3.2)</p> <p>Η παρέμβαση στοχεύει στην εξυπηρέτηση μέρους των Εθνικών Προτεραιοτήτων που έχουν ενταχθεί στο ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000 στην Ελλάδα σύμφωνα με το άρθρο 8 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας («Οδηγία για τους οικοτόπους»)</p>		<p><i>Εκτιμάται σε:</i></p> <p>1.734</p> <p><i>επενδυτικά σχέδια μη παραγωγικών επενδύσεων</i></p>	

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>για την περίοδο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021–2027.</p> <p><i>Επιλέξιμες δαπάνες για ενίσχυση είναι οι ακόλουθες:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • η αγορά και εγκατάσταση ηλεκτροφόρου περίφραξης • η προμήθεια σκύλων φύλαξης κατά προτεραιότητα του ελληνικού ποιμενικού <p>Επιλέξιμες είναι οι γεωργικές εκτάσεις που βρίσκονται στους βιότοπους των μεγάλων θηλαστικών (Αρκούδα, Λύκος, Τσακάλι και Ελάφι)</p>			
<p>11. Μη παραγωγικές επενδύσεις για την προστασία από τη διάβρωση, για τη συγκράτηση του εδαφικού νερού και θρεπτικών συστατικών, μέσω κατασκευής νέων αναβαθμίδων (Π3-73-3.3)</p> <p>Οι αναβαθμιδές «ξερολιθιές» με αργολιθοδομές (χωρίς συνδετικό κονίαμα) αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία που διαμόρφωσε η γεωργική δραστηριότητα στην πορεία των χρόνων από την κλασική αρχαιότητα ως σήμερα. Τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα στην προστασία από τη διάβρωση, για τη συγκράτηση του εδαφικού νερού και θρεπτικών συστατικών, αποτελούν σημαντικό ενδιαίτημα της άγριας ζωής και παράλληλα</p>	<p>4.478.970 €</p>	<p><i>Εκτιμάται σε:</i></p> <p>299</p> <p><i>επενδυτικά σχέδια μη παραγωγικών επενδύσεων</i></p>	<p>100%</p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>αποτελούν αναπόσπαστο συστατικό στοιχείο του αγροτικού τοπίου.</p> <p><i>Δικαιούχοι της Δράσης μπορούν να κριθούν:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • κάτοχοι γεωργικών εκτάσεων σε περιοχές στις οποίες οι ξηρολιθοδομές αποτελούν τεκμηριωμένα στοιχείο του τοπίου • κάτοχοι γεωργικών εκτάσεων σε περιοχές με κλίση η οποία να δικαιολογεί την κατασκευή αναβαθμίδων, για λόγους αντιμετώπισης της διάβρωσης 			
<p>12. Προστασία, διατήρηση και βελτίωση των γενετικών πόρων στη κτηνοτροφία (Π3-73-3.5)</p> <p>Η παρέμβαση στοχεύει στη βελτίωση της παραγωγικότητας του ζωικού κεφάλαιού της χώρας αλλά και της διατήρησης των αυτόχθονων φυλών που κινδυνεύουν με εξαφάνιση, λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας και της υστέρησης των αποδόσεων τους, σε σχέση με τις ξένες φυλές.</p> <p><i>Δικαιούχοι της Παρέμβασης:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Οι δικαιούχοι πρέπει να είναι αναγνωρισμένοι φορείς αναπαραγωγής καθαρών φυλών, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, Ενώσεις, Συνεταιρισμοί και λοιπά 	<p>16.902.610 €</p>	<p><i>Εκτιμάται σε:</i></p> <p>42 πράξεις</p> <p><i>Κατά μέσο όρο το προβλεπόμενο μοναδιαίο ποσό εκτιμάται σε:</i></p> <p>81.000 €/ πράξη & έτος</p>	<p>100%</p> <p><i>Η ενίσχυση δίνεται υπό μορφή επιχορήγησης.</i></p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>συλλογικά όργανα με νομική υπόσταση που ασκούν κτηνοτροφική δραστηριότητα, οι ίδιοι ή και τα μέλη τους και η δράση εφαρμόζεται στις φυλές αγροτικών ζώων που περιγράφονται στον σχετικό πίνακα στην περιγραφή της</p> <p><i>Η ενίσχυση των πράξεων θα αφορά για 5 έτη.</i></p>			

5.2.7.2. Δεσμεύσεις και Επενδύσεις για την Ευζωία των Παραγωγικών Ζώων

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>1. Καλή μεταχείριση (ευζωία) των παραγωγικών ζώων (Π3-70-3.1)</p> <p><i>Η δράση αφορά σε πενταετείς δεσμεύσεις</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Δράση 1. Καλή μεταχείριση των Χοίρων • Δράση 2. Καλή μεταχείριση των Κρεοπαραγωγών Ορνιθίων εκτροφής ορνιθώνα • Δράση 3. Καλή μεταχείριση των Αιγοπροβάτων • Δράση 4. Καλή μεταχείριση των βοοειδών 	51.154.559€	41.260 MZK	<p>Η ετήσια ενίσχυση παρέχεται ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) και μέχρι πέντε έτη, ανάλογα με τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο κάθε κτηνοτρόφος.</p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>Δεσμεύσεις στη διατροφή, στο στάβλισμα & στην υγεία των παραγωγικών ζώων</p> <p>2. Μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στην αιγοπροβατοτροφία (Π3-70-3.2) <i>Η δράση αφορά σε πενταετείς δεσμεύσεις</i></p> <p>Η συγκεκριμένη παρέμβαση αφορά στην ενίσχυση της πρόληψης και την μείωση της χρήσης αντιβιοτικών στα αιγοπρόβατα και οι δεσμεύσεις αφορούν σε παρεμβάσεις εμβολιασμού των ζώων και χρήση παρασιτοκτόνων</p>	11.786.765€	17.860 MZK	Η ετήσια ενίσχυση παρέχεται ανά μονάδα ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) και μέχρι πέντε έτη, ανάλογα με τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο κάθε κτηνοτρόφος.
<p>3. Επενδύσεις στη βιοασφάλεια των παραγωγικών ζώων (Π3-73-2.4):</p> <ul style="list-style-type: none"> Εξοπλισμός παρακολούθησης συνθηκών στους χώρους σταλισμού (υγρασία, θερμοκρασία, αμμωνία, διοξείδιο του άνθρακα) Συστήματα εξαερισμού (παράθυρα, ανεμιστήρες) Συστήματα παρακολούθησης ζώων στους χώρους σταλισμού Συστήματα ψύξης, θέρμανσης, αερισμού (με χρήση ΑΠΕ) Αντικατάσταση/επισκευή δαπέδων & περιφράξεων Συστήματα προστασίας ζωϊκού κεφαλαίου και εγκαταστάσεων (φυσικές καταστροφές, καιρικά φαινόμενα) 	5.893.382€	48 Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις <i>Ο μέγιστος προϋπολογισμός (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή) ορίζεται στα 500.000€, ενώ ο ελάχιστος στα 30.000 €</i>	80%

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<ul style="list-style-type: none"> Επενδύσεις/εγκαταστάσεις βιοασφάλειας (περιφράξεις, ζώνες καθαρισμού, σταθμοί καθαρισμού/απολύμανσης, μονώσεις/στεγανοποιήσεις, εξοπλισμός φόρτωσης, συστήματα φωτισμού, λογισμικό διαχείρισης κ.λπ). 			
<p>4. Επενδύσεις για τη βελτίωση της ευζωίας των παραγωγικών ζώων (Π3-73-2.8)</p> <p><i>Η παρέμβαση αφορά στην παροχή ενισχύσεων προς τους παραγωγούς για τη βελτίωση των συνθηκών ευζωίας στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις που θα συμβάλλουν και στη μείωση των ασθενειών και κατά συνέπεια τη μείωση της ανάγκης χορήγησης αντιβιοτικών</i></p> <p>Δράση 1. Μετάβαση σε παραγωγικά συστήματα βελτιωμένης ευζωίας στην ωοπαραγωγό πτηνοτροφία</p> <p>Δράση 2. Βελτίωση των συστημάτων διατροφής σε χοιροτροφικές μονάδες</p> <p>Δράση 3. Λοιπές παραγωγικές επενδύσεις για την βελτίωση της ευζωίας σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις</p>	17.680.147€	<p>156 Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις</p> <p>Ο μέγιστος προϋπολογισμός (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή) ορίζεται στα 750.000€, ενώ ο ελάχιστος στα 50.000 €.</p>	80%

5.2.7.3. Δεσμεύσεις & Επενδύσεις στο Δασικό Τομέα

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>1. Μη παραγωγικές επενδύσεις για την εγκατάσταση δασοπονικών φυτειών (α΄ φάση δάσωσης για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες) (Π3-73-3.4)</p> <p>Η δάσωση γεωργικών γαιών συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος, στην επέκταση και βελτίωση των δασικών πόρων και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της αντιδιαβρωτικής, αντιπλημμυρικής και αντιπυρικής προστασίας, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην άμβλυνση των επιπτώσεων και στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και στη ρύθμιση της ποιότητας και ποσότητας νερού.</p> <p>Η Παρέμβαση αφορά στην α΄ φάση της δάσωσης για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες και καλύπτει τη δαπάνη εγκατάστασης των δασοπονικών φυτειών.</p> <p><i>Δικαιούχοι της Παρέμβασης:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Οι δικαιούχοι της Παρέμβασης μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις αυτών, κάτοχοι ή διαχειριστές γεωργικής γης (όπως μισθωτές ή άλλα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα). 	<p>27.450.899 €</p>	<p><i>Κατά μέσο όρο το προβλεπόμενο μοναδιαίο ποσό εκτιμάται σε:</i></p> <p>8.000 €/επενδυτικό σχέδιο</p> <p><i>Εκτιμάται η εγκατάσταση δασών σε συνολικές εκτάσεις</i></p> <p>6.862 Ha</p>	<p style="text-align: center;">100%</p> <p><i>Η ενίσχυση δίνεται υπό μορφή επιχορήγησης.</i></p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>2. Δάσωση και δημιουργία δασικών εκτάσεων (β' φάση δάσωσης που καλύπτει δαπάνες συντήρησης και αποζημίωση απώλειας εισοδήματος) (Π3-70-4.1)</p> <p>Το κόστος συντήρησης δίνεται έως το δωδέκατο έτος από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης</p> <p>Η Παρέμβαση της β' φάση δάσωσης συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος, στην επέκταση και βελτίωση των δασικών πόρων και κατ' επέκταση στην ενίσχυση της αντιδιαβρωτικής, αντιπλημμυρικής και αντιπυρικής προστασίας, την διατήρηση της βιοποικιλότητας, την άμβλυση των κλιματικών μεταβολών μέσω της αύξησης της αποθήκευσης άνθρακα, την προσαρμογή στις κλιματικές μεταβολές, στη ρύθμιση της ποιότητας και ποσότητας υδάτων την ενίσχυση της φυσικής αναγέννησης σε ορισμένες περιοχές.</p>	43.269.690€	12.196 Ha	<p>Η ενίσχυση θα ανέλθει στο 100% των επιλέξιμων δαπανών</p> <p>α) μέσο κόστος συντήρησης φυτειών 531€/ha</p> <p>β) μέσο κόστος από διαφυγόν εισόδημα 584€/ha</p>
<p>3. Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής των δασών στη κλιματική αλλαγή (Π3-70-4.2)</p> <p>Η δράση αφορά σε πενταετείς δεσμεύσεις</p> <p>Η παρέμβαση στοχεύει στην ενίσχυση δασοκαλλιεργητών, διαχειριστών δασών και των ενώσεων τους για την αποζημίωσή τους, για τις πρόσθετες δαπάνες και την απώλεια εισοδήματος, που προκύπτουν λόγω της ανάληψης πρόσθετων δράσεων/δασοκομικών</p>			7.072.060€

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>πρακτικών, που στοχεύουν στην προστασία της βιοποικιλότητας και στη βελτίωση της ανθεκτικότητας των δασών στην κλιματική αλλαγή</p> <p>4. Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής των δασών στην κλιματική αλλαγή στις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) των περιοχών Natura 2000 (Π3-72-1.1)</p> <p>Η δράση αφορά σε πενταετείς δεσμεύσεις</p> <p>Η παρέμβαση στοχεύει στην ενίσχυση δασοκαλλιεργητών, διαχειριστών δασών και των ενώσεών τους για την αποζημίωσή τους, για τις πρόσθετες δαπάνες και την απώλεια εισοδήματος, που προκύπτουν λόγω της ανάληψης πρόσθετων δράσεων/δασοκομικών πρακτικών.</p> <p>Αφορά σε υποχρεωτικές δεσμεύσεις των δικαιούχων σε δασικές περιοχές εντός ΖΕΠ είναι συμπληρωματική με την παρέμβαση Π3-70-4.2 που αφορά σε εθελοντικές δεσμεύσεις σε δασικές περιοχές Τόπων Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)ή Ειδικών Ζωνών Διατήρησης (ΕΖΔ).</p>	7.072.060€	4.715 Ha	<i>Η οικονομική ενίσχυση αφορά απώλεια εισοδήματος που προκύπτει από τη μείωση παραγωγής ξυλείας και ρητίνης ανά εκτάριο δάσους ή δασικής έκτασης,</i>
<p>5. Πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και διατήρηση δασικών γενετικών πόρων (Π3-73-1.3)</p> <ul style="list-style-type: none"> Κατασκευή και βελτίωση προστατευτικών υποδομών, υποδομών παρακολούθησης των δασών καθώς και με ειδικούς 	60.364.707 €	<p><i>Έργα πρόληψης: 58</i></p> <p><i>Έργα αποκατάστασης: 22</i></p> <p><i>Δράσης διατήρησης γενετικών πόρων: 40</i></p>	100%

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>δασοκομικούς χειρισμούς που απαιτούνται κατά περίπτωση για τη μείωση του κινδύνου εμφάνισης απειλών (πυρκαγιές, πλημμύρες, παθογόνοι οργανισμοί)</p> <ul style="list-style-type: none"> Μη-παραγωγικές επενδύσεις για τη διατήρηση και διάδοση του δασικού γενετικού υλικού (καταγραφή, συλλογή, διατήρηση και ποιοτικός έλεγχος γενετικού υλικού) Δράσεις αποκατάστασης ζημιών σε δάση εξαιτίας δασικών πυρκαγιών, φυσικών καταστροφών και καταστροφικών συμβάντων (αναδασώσεις, αντιδιαβρωτικά/προστατευτικά έργα, αποκατάσταση δασικών υποδομών) 	10.054.167 €	73 Επενδυτικά Σχέδια	65-80%
<p>6. Επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, τη διακίνηση και την εμπορία δασικών προϊόντων (Π3-73-2.7)</p> <p>1. Επενδύσεις σε τεχνολογίες δασοκομίας, επεξεργασία, κινητοποίηση και εμπορία με στόχο την αύξηση της προστιθέμενης αξία τους, :</p> <ul style="list-style-type: none"> μηχανήματα/εξοπλισμός κοπής, τεμαχισμού, απογύμνωσης, θρυμματισμού, αποθήκευσης, προστατευτικής επεξεργασίας, ξήρανσης ξύλου επενδύσεις ανάπτυξης και οργάνωσης της επεξεργασίας και εμπορίας δασικών προϊόντων, μέχρι το στάδιο της βιομηχανικής μεταποίησης. 			

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<ul style="list-style-type: none"> • επενδύσεις δημιουργίας και προώθησης καινοτόμων νέων υλικών και προϊόντων για την αντικατάσταση των αντίστοιχων προϊόντων που βασίζονται σε ορυκτά υλικά • επενδύσεις κινητοποίησης ξύλου (μηχανήματα ή άλλες επενδύσεις για βιώσιμη και αποτελεσματική χρήση των δασικών πόρων) <p>2. Επενδύσεις που αυξάνουν την οικονομική αξία των ιδιωτικών δασών:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Υλικά και εξοπλισμός συγκομιδής, δασοκομικών χειρισμών (όπως αραιώσεις, καλλιεργητικές υλοτομίες, διαφοροποίηση/εισαγωγή νέων ειδών σε υποβαθμισμένες συστάδες, κ.λπ.). • Εφάπαξ εργασίες για την ανάπτυξη δευτερευουσών καρπώσεων ή/και μη ξυλωδών προϊόντων, καθώς και πρώιμο αραίωμα και κλάδεμα 			

5.2.7.4. Αντισταθμιστικές ενισχύσεις σε περιοχές με φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>1. Ενισχύσεις σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα (Π3-71)</p> <p><i>Η δράση αφορά σε πενταετείς δεσμεύσεις</i></p> <p>Η ενίσχυση αποσκοπεί στην αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους ή/και του διαφυγόντος εισοδήματος, που προκαλείται από την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητας στις ορεινές περιοχές, σε σύγκριση με τις 'λοιπές' περιοχές, δηλαδή αυτές που δεν είναι ορεινές, ούτε έχουν φυσικούς ή άλλους ειδικούς περιορισμούς.</p> <p><i>Δράσεις:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Αντισταθμιστική ενίσχυση ανά εκτάριο για τις ορεινές περιοχές 2. Αντισταθμιστική ενίσχυση ανά εκτάριο για τις περιοχές με φυσικούς περιορισμούς, εκτός των ορεινών 3. Αντισταθμιστική ενίσχυση ανά εκτάριο για τις περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα 	<p>1.275.384.615€</p>	<p>Δράση 1: 1.361.198 Ha Δράση 2: 717.297 Ha Δράση 3: 122.900 Ha</p>	<p>Η αντισταθμιστική ενίσχυση:</p> <p>Δράση 1: 119,2 € /ha Δράση 2: 87,8 € /ha Δράση 3: 87,8 € /ha</p>

5.2.7.5. Επενδυτικά Σχέδια

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>1. Σχέδια Βελτίωσης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων που συμβάλουν στην Ανταγωνιστικότητα (Π3-73-2.1):</p> <ul style="list-style-type: none"> Κτιριακές εγκαταστάσεις (μετεγκατάσταση, ανέγερση, επέκταση) Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός Εγκατάσταση πολυετών φυτειών Περίφραξη/διαμόρφωση αγροτεμαχίων/φυτειών Οχήματα μεταφοράς (ανθοκομικό, μελισσοκομικό) Ηλεκτρονικοί υπολογιστές/λογισμικό διαχείρισης, εξοπλισμός επικοινωνιών και γραφείου. Μηχανολογικός εξοπλισμός γεωργίας ακριβείας, απομακρυσμένου ελέγχου και τηλεχειρισμών Επενδύσεις ψηφιοποίησης γεωργικής εκμετάλλευσης και αυτοματοποίησης Θερμοκηπιακές εγκαταστάσεις με συστήματα υδροπονίας/αεροπονίας και ψηφιακός εξοπλισμός ρύθμισης και ελέγχου παραγωγής Γενικές Δαπάνες και δαπάνες υπηρεσιών 	<p>248.405.696 €</p> <p><i>Επιχορηγήσεις:</i> 208.085.696 €</p> <p><i>Χρηματοδοτικά εργαλεία:</i> 40.320.000 €</p>	<p>5.273 επενδυτικά σχέδια</p> <p>2.601 (από επιχορηγήσεις) & 2.672 (από χρηματοδοτικά εργαλεία)_</p>	<p>40-70%</p> <p><i>Έχουμε δεσμευτεί σε διαφοροποίηση του ποσοστού ενίσχυσης ώστε να πριμοδοτηθούν ΤΠΕ/ΨΗΦΙΑΚΑ</i></p> <p>30.000-500.000 € ανά επενδυτικό σχέδιο</p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
2. Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ύδατος (Π3-73-2.2):			
A. Μηχανολογικός εξοπλισμός εξοικονόμησης ύδατος:			
<ul style="list-style-type: none"> Αρδευτικά συστήματα α) στάγδην άρδευσης και β) μικροκαταιονισμού Δεξαμενές συλλογής ύδατος (όπως πλαστικές, μεταλλικές κ.λπ.) Μηχανολογικός εξοπλισμός (αγωγοί μεταφοράς) για την επαναχρησιμοποίηση των αρδευτικών υδάτων Ολοκληρωμένες λύσεις άρδευσης 	21.907.537 €	438 επενδυτικά σχέδια	70% 25.000-100.000 € <i>Με βάση την εμπειρία τα επενδυτικά σχέδια είναι χαμηλού προϋπολογισμού</i>
B. Επενδύσεις στις έγγειες βελτιώσεις:			
<ul style="list-style-type: none"> Γεωτρήσεις/πηγάδια-φρέατα αποκλειστικά αρδευτικής χρήσης, εξοπλισμός (σωληνώσεις, αντλία, γεννήτρια, ηλεκτρολογικός πίνακας) και κτιριακή υποδομή (αντλιοστάσιο). Επιμέρους εξοπλισμός για τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων γεωτρήσεων/πηγαδιών Δεξαμενές (χωμάτινες, μεταλλικές, κ.λπ.) που απαιτούν εκσκαφές ή επιχώσεις φυσικού εδάφους για την αποθήκευση νερού βροχής (όμβρια). 			

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<ul style="list-style-type: none"> Ενεργειακός εξοπλισμός: φωτοβολταϊκό σύστημα (αυτόνομο ή διασυνδεδεμένο) ή φορητή αυτόνομη διάταξη επαναφορτιζόμενων μπαταριών ιόντων λιθίου. 			
<p>3. Στήριξη για επενδύσεις στη μεταποίηση/ εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων (Π3-73-2.3):</p> <p>Μεταποίηση και εμπορία προϊόντων των τομέων: Κρέας–πουλερικά–κουνέλια, Γάλα, Αυγά, Διάφορα Ζώα(Μελισσοκομία, Σηροτροφία κλπ), Ζωοτροφές, Δημητριακά, Ελαιούχα Προϊόντα, Οίνος, Οπωροκηπευτικά, Άνθη, Φαρμακευτικά και Αρωματικά Φυτά, Σπόροι & Πολλαπλασιαστικό Υλικό, Ξύδι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ιδρύσεις, εκσυγχρονισμοί, επεκτάσεις, μετεγκαταστάσεις, μονάδων παραγωγής και αποθηκευτικών χώρων, συγχωνεύσεις μονάδων, μονάδες διαχείρισης υποπροϊόντων 	<p>120.251.791€</p> <p><i>Επιχορηγήσεις:</i> 98.411.791 €</p> <p><i>Χρηματοδοτικά Έργα:</i> 21.840.000 €</p>	<p>360 επενδυτικά σχέδια</p>	<p>40-65% Ανάλογα με την κατηγορία της Περιφέρειας</p> <p>400.000-5.000.000 €</p>
<p>4. Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις για την προστασία από φυσικές καταστροφές, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα και καταστροφικά συμβάντα (Π3-73-2.5)</p> <ul style="list-style-type: none"> Αγορά υλικών και εγκατάσταση συστημάτων προστασίας αγροτικών καλλιεργειών, όπως πάσσαλοι υποσύλωσης, συρματόσχοινα, αντιχαλαζικά δίκτυα, άγκυρες κ.λπ., 	35.288.236 €	42 έργα	<p>80%</p> <p>400.000 € (φυσικά/νομικά πρόσωπα) 1.000.000 € (Συλλογικά σχήματα)</p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<ul style="list-style-type: none"> Αγορά υλικών και εγκατάσταση συστημάτων προστασίας αγροτικών καλλιεργειών, από παγετό όπως ανεμομείκτες, συστήματα τεχνικής βροχής, κάθετες τουρμπίνες, ειδικά συστήματα άρδευσης Αγορά υλικών και εγκατάσταση ανεμοφρακτών 			
5. Επενδύσεις κυκλικής οικονομίας και ενεργειακές επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (Π3-73-2.6)			
<ul style="list-style-type: none"> Μηχανολογικός εξοπλισμός και εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ για κάλυψη των αναγκών της εκμετάλλευσης (π.χ. αυτόνομα Φ/Β συστήματα, εγκαταστάσεις ενεργειακής αξιοποίησης υπολειμματικής βιομάζας, κλπ) 			70%
<ul style="list-style-type: none"> Επενδύσεις εκσυγχρονισμού και μηχανολογικός εξοπλισμός για εξοικονόμηση ενέργειας 	40.685.426 €	814 έργα	25.000-500.000 €* *-1.500.000 (κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις)
<ul style="list-style-type: none"> Κτιριακές εγκαταστάσεις και μηχανολογικός εξοπλισμός για την ανάκτηση, επεξεργασία και επαναχρησιμοποίηση Γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων και παραπροϊόντων στην πηγή (αξιοποίηση βιομάζας για παραγωγή compost, βιοαερίου, κοκ) Γενικές Δαπάνες και δαπάνες υπηρεσιών για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου 			

5.2.7.6. Επενδυτικά Σχέδια μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου 4887/2022 Καθεστώς Αγροδιατροφή - Πρωτογενής Παραγωγή και Μεταποίηση Γεωργικών Προϊόντων - Αλιεία – Υδατοκαλλιέργεια

Επενδύσεις στον Πρωτογενή Τομέα (Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις) και την μεταποίηση γεωργικών προϊόντων χρηματοδοτούνται με αμιγώς Εθνικούς πόρους από τον Αναπτυξιακό Νόμο

Η ενίσχυση χορηγείται με βάση τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης και την περιοχή εγκατάστασης ενώ υπάρχουν και δυνατότητες προσαύξησης υπό προϋποθέσεις και είδος ενίσχυσης (φορολογική απαλλαγή, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, επιδότηση του κόστους απασχόλησης, επιχορήγηση).

Τόσο το είδος της ενίσχυσης όσο και το ελάχιστο ύψος επενδυτικού σχεδίου προσδιορίζονται ανάλογα με το μέγεθος της Επιχείρησης. Δικαιούχοι είναι Εμπορικές εταιρείες, Συνεταιρισμοί, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π.), Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (Α.Ε.Σ.), Κοινοπραξίες που ασκούν εμπορική δραστηριότητα, Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους υπό προϋποθέσεις, Ατομικές επιχειρήσεις **με ανώτατο επιλέξιμο κόστος επενδυτικού σχεδίου ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ.**

Οι επιλέξιμες δαπάνες εντάσσονται σε τρεις διακριτές κατηγορίες που είναι:

- A. Επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού
- B. Επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού
- Γ. Το μισθολογικό κόστος των νέων θέσεων εργασίας
- Δ. Δαπάνες εκτός Περιφερειακών Ενισχύσεων

Αναλυτικότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στο **Παράρτημα III**

5.2.8. ΝΕΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>1. Εγκατάσταση νέων γεωργών (Π3-75.1)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η για πρώτη φορά εγκατάσταση νοείται η για πρώτη φορά ενασχόληση με τη γεωργία από τα φυσικά πρόσωπα νέους γεωργούς και δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 24 μήνες που προηγείται της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης στήριξης. • Θα πρέπει ο δικαιούχος να υποβάλει και να εκτελέσει με επιτυχία επιχειρηματικό σχέδιο ανάπτυξης της γεωργικής του εκμετάλλευσης με διάρκεια έως 4 έτη από την ημερομηνία ένταξης. • Η στήριξη με χρηματοδοτικό εργαλείο θα έχει τη μορφή παροχής εγγύησης για καταβολή δανείου και κατ' αποκοπή ποσού τα οποία θα παρέχονται υποχρεωτικά και τα δυο μαζί. Οι δύο μορφές στήριξης θα συνδυάζονται σε μία ενιαία πράξη. 	<p>590.000.000 €</p> <p>Εκ των οποίων 130.000.129 σε ανειλημμένες υποχρεώσεις (Β' δόσεις)</p>	<p>Από 30.000€ - 42.500€ ανά δικαιούχο (φυσικό ή νομικό πρόσωπο)</p> <p>Εκτιμάται η εγκατάσταση 11.011 Νέων Γεωργών</p> <p>Ανειλημμένες υποχρεώσεις σε 16.000 Νέους Γεωργούς</p>	<p>Η στήριξη παρέχεται με τη μορφή κατ' αποκοπή ποσού επιχορήγησης ή χρηματοδοτικού εργαλείου</p>

5.2.9. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>1. Σύσταση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών και Διεπαγγελματικών οργανώσεων στο τομέα της Γεωργίας (Π3-77-1.1)</p> <p>Η παρέμβαση στοχεύει στη ενθάρρυνση των γεωργών – κτηνοτρόφων να συστήσουν/συμμετάσχουν σε συλλογικά σχήματα (ομάδες ή οργανώσεις ομάδων παραγωγών) αλλά και την δημιουργία διεπαγγελματικών οργανώσεων στο τομέα της γεωργίας που θα τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν από κοινού τις νέες προκλήσεις της αγοράς, να ενισχύσουν τη θέση τους στην αλυσίδα αξίας της αγροδιατροφής.</p> <p><u>Δικαιούχοι της Παρέμβασης:</u></p> <p>Δικαίωμα υποβολής αίτησης στήριξης έχουν νέες ομάδες παραγωγών και οργανώσεις παραγωγών και διεπαγγελματικές οργανώσεις οι οποίες έχουν αναγνωριστεί επίσημα μετά τη δημοσίευση του ν.4384/2016</p> <p><u>Είδος παρεχόμενων ενισχύσεων</u></p> <p>Η οικονομική στήριξη για τη σύσταση των νέων ομάδων παραγωγών, οργανώσεων παραγωγών και διεπαγγελματικών οργανώσεων χορηγείται σε ετήσια βάση με τη μορφή ποσού στήριξης (κατ' αποκοπή ενίσχυση) που αποτελεί ποσοστό επί της</p>	<p>31.179.560 €</p>	<p><i>Εκτιμάται η ενίσχυση</i></p> <p>150</p> <p><i>Ομάδων Παραγωγών (ΟΠ)</i></p>	<p><i>Με την μορφή επιχορήγησης ως ποσοστό της αξίας παραγωγής, για 5 έτη:</i></p> <p>1^ο έτος (10%)</p> <p>2^ο έτος (8%)</p> <p>3^ο έτος (6%)</p> <p>4^ο έτος (4%)</p> <p>5^ο έτος (2%)</p> <p><i>Το μέγιστο προβλεπόμενο μοναδιαίο ποσό είναι:</i></p> <p>100.000 €/πράξη & έτος</p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
<p>ετήσιας εμπορεύσιμης αξίας των προϊόντων της ομάδας παραγωγών ή οργάνωσης παραγωγών (ενίσχυση για περίοδο 5 ετών)</p> <p>2. Συστήματα Ποιότητας Γεωργικών Προϊόντων και Τροφίμων (Π3-77-2.1)</p> <p>Στο πλαίσιο της Παρέμβασης η δράση για τη Στήριξη για νέες συμμετοχές, αποσκοπεί:</p> <p>α) Στην υποστήριξη αύξησης της αξίας του γεωργικού προϊόντος στις αγροτικές περιοχές</p> <p>β) Στη δημιουργία συνθηκών για την διασφάλιση υψηλών επιδόσεων ποιότητας για τα προϊόντα με έμφαση στο συνδυασμό με εμπορεύσιμη ποσότητα.</p> <p>γ) Στην καλύτερη πρόσβαση των παραγωγών στην αγορά</p> <p><u>Επιλεξιμότητα Δικαιούχων</u></p> <p>Για όλα τα επιλέξιμα συστήματα ποιότητας, δικαιούχοι δύνανται να είναι παραγωγοί, φυσικά ή νομικά πρόσωπα.</p> <p><u>Επιλέξιμες δαπάνες</u></p> <p>1. Επιλέξιμες είναι οι πάγιες δαπάνες για τη νέα συμμετοχή στο σύστημα ποιότητας, όπως αυτές ορίζονται στο κανονιστικό πλαίσιο του εκάστοτε συστήματος ποιότητας.</p> <p>2. Η ενίσχυση καταβάλλεται στον δικαιούχο σε ετήσιες δόσεις για 5 έτη.</p>	<p>35.294.115 €</p>	<p><i>Το προβλεπόμενο μοναδιαίο ποσό είναι:</i></p> <p>A) συστήματα ποιότητας ΠΟΠ/ΠΓΕ οίνων</p> <p>1.300 €/Δικαιούχο & έτος</p> <p><i>Εκτιμάται η ενίσχυση</i></p> <p>180 Δικαιούχων</p> <p>B) Νέες συμμετοχές σε Προϊόντα Ειδικών Πτηνοτροφικών Εκτροφών</p> <p>3.000 €/Δικαιούχο & έτος</p> <p><i>Εκτιμάται η ενίσχυση</i></p> <p>686 Δικαιούχων</p> <p>Γ) Εθνικά συστήματα Ποιότητας AGRO</p>	<p>100%</p> <p><i>Το ποσό ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει ο κάθε παραγωγός στο πλαίσιο του εκάστοτε συστήματος ποιότητας.</i></p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
		675 €/Δικαιούχο & έτος	
		Εκτιμάται η ενίσχυση 7.114 Δικαιούχων	
<p>3. Ανάπτυξη συνεργασιών με σκοπό τη διασύνδεση της έρευνας με την παραγωγή μέσω Επιχειρησιακών Ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και βιωσιμότητα της Γεωργίας (Π3-77-3.1)</p> <p>Η Παρέμβαση, δίνει την ευκαιρία για συνεργασία φορέων με σκοπό την:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων στην πρωτογενή παραγωγή (γεωργικές εκμεταλλεύσεις), στο δασικό τομέα και στον τομέα των τροφίμων (μεταποίηση), για προϊόντα του Παρατήματος Ι της Συνθήκης • αναζήτηση νέων καλλιεργητικών πρακτικών & πρακτικών παραγωγής που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος & προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή • αξιοποίηση τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών και την ενσωμάτωσή τους στην πράξη μέσω πιλοτικών εφαρμογών. <p><i>Επιλέξιμοι Δικαιούχοι</i></p>	70.926.471€	<p>Το μέσο προβλεπόμενο μοναδιαίο ποσό είναι: 160.00 €/έργο</p> <p>Εκτιμάται η ενίσχυση 443 έργων</p>	<p>100%</p> <p>Η ενίσχυση παρέχεται στα μέλη της συνεργασίας της Ε.Ο. με τη μορφή επιχορήγησης .</p>

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ/ ΔΡΑΣΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
Τα μέλη της συνεργασίας φορέων (Επιχειρησιακή Ομάδα) (εφεξής Ε.Ο.) τα οποία δύναται να διαθέτουν οποιαδήποτε νομική μορφή (όπως, ατομικές επιχειρήσεις, Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε., Α.Ε, Κοιν.Σ.Επ. κλπ.). Τα σχήματα συνεργασίας φορέων διαθέτουν συμφωνητικό συνεργασίας.			

5.2.10. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

5.2.10.1. Παρέμβαση για τη στήριξη της τοπικής ανάπτυξης μέσω του LEADER (Π3-77-4.1)

Μέσω της παρέμβασης μπορούν να ενταχθούν και υλοποιηθούν πράξεις που στοχεύουν στις ακόλουθες κατηγορίες:

- (i) **Ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.** Στην κατηγορία αυτή ενδεικτικά είναι επιλέξιμες ακόλουθες κατηγορίες πράξεων:
- Μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό ή και μη γεωργικό προϊόν. Στόχος είναι η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των τοπικών γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα. Οι δικαιούχοι της εν λόγω κατηγορίας δεν μπορούν να μετέχουν σε αντίστοιχη τομεακή παρέμβαση.
  - Διαφοροποίηση και εμπλουτισμός τουριστικών δραστηριοτήτων μέσω του εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων επιχειρήσεων διανυκτέρευσης και την ίδρυση αυτών μόνο σε ορεινές περιοχές και νησιά με πληθυσμό μικρότερο των 3.500 κατοίκων, την ίδρυση και εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων στον τομέα της εστίασης και ψυχαγωγίας, επιχειρήσεων παροχής εναλλακτικών και άλλων μορφών τουρισμού, καθώς και λοιπών επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού. Για το σύνολο των πράξεων της εν λόγω κατηγορίας κατά προτεραιότητα θα ενισχυθούν δικαιούχοι άνεργοι, γυναίκες, ΚΟΙΝΣΕΠ και επιχειρήσεις σε ορεινές περιοχές.
  - Στην ίδρυση και εκσυγχρονισμό βιοτεχνιών και επιχειρήσεων χειροτεχνίας και παραγωγής μετά την 1η μεταποίηση, καθώς και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών προς τον τοπικό πληθυσμό. Για το σύνολο των πράξεων της εν λόγω κατηγορίας κατά προτεραιότητα θα ενισχυθούν δικαιούχοι άνεργοι, γυναίκες, ΚΟΙΝΣΕΠ και επιχειρήσεις σε ορεινές περιοχές. Ειδικότερα, για τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών προτεραιότητα θα δοθεί και στις επιχειρήσεις παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.
  - Στην ενίσχυση επιχειρήσεων με σκοπό την εξοικονόμηση νερού και ενέργειας, καθώς και την ενίσχυση επιχειρήσεων στον τομέα της βιο-οικονομίας και της κυκλικής οικονομίας.
- (ii) **Εκπαίδευση τοπικού πληθυσμού.** Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες οι δράσεις εκπαίδευσης / επιμόρφωσης του τοπικού, γενικού πληθυσμού σε θέματα βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς και σε λοιπά θέματα όπως αυτά θα προκύψουν από την σύνταξη της τοπικής στρατηγικής και συμβάλουν σε συγκεκριμένους τομείς της τοπικής ανάπτυξης. Στην εν λόγω κατηγορία δεν μπορούν να είναι επιλέξιμες λοιπές πράξεις γενικής εκπαίδευσης / επιμόρφωσης που καλύπτονται από αντίστοιχες δράσεις του ΕΓΤΑΑ ή λοιπών ταμείων ή υπηρεσιών.

(iii) Ενδυνάμωση του τοπικού κοινωνικού ιστού. Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες δράσεις ενίσχυσης βασικών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού, καθώς και δράσεις που στοχεύουν στην κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενσωμάτωση προσφύγων / μεταναστών. Οι εν λόγω δράσεις θα είναι σύμφωνες με την τοπική στρατηγική και τις ανάγκες εξυπηρέτησης αυτής και θα δρουν με συμπληρωματικό τρόπο ως προς τις αντίστοιχες δράσεις του ΕΚΤ και του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης.

(iv) Βελτίωση ποιότητας ζωής τοπικού πληθυσμού. Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες δράσεις ενίσχυση έργων υποδομών μικρής κλίμακας και ενίσχυσης υπηρεσιών και υποδομών αναψυχής.

(v) Διατήρηση και βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων. Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες δράσεις ενίσχυσης πολιτιστικών εκδηλώσεων και μελετών, υπηρεσιών και υποδομών που συνδέονται με τον πολιτισμό και την τοπική παράδοση.

(vi) Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος. Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμη η ενίσχυση έργων αναβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος με σκοπό την ανάδειξη τους και έργων πράσινων υποδομών “green infrastructure” για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές.

(vii) Δικτύωση και συνεργασία. Στην κατηγορία αυτή είναι επιλέξιμες δράσεις οι οποίες συμβάλουν:

- Στη συνεργασία μεταξύ μικρών τοπικών επιχειρήσεων, με σκοπό τη διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας, κοινή χρήση εγκαταστάσεων, ανάπτυξη και εμπορία κοινών προϊόντων, κ.λπ.
- Στη συνεργασία μεταξύ τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και ΜΚΟ, με σκοπό την κοινωνική, πολιτιστική και περιβαλλοντική αναβάθμιση της περιοχής, καθώς και την προώθηση της υγιεινής διατροφής και τη μείωση της σπατάλης τροφίμων.
- Smart Villages: συνεργασία για την ολιστική και καινοτόμο ανάπτυξη των χωριών.

Ένας βασικός στόχος μέσω των ανωτέρω κατηγοριών θα είναι και η ενίσχυση και προώθηση της καινοτομίας.

Μέσω της πολιτικής των Smart Villages θα ενισχυθεί η ανάπτυξη τοπικών συνεργατικών σχημάτων για την κατάρτιση σχεδίων δράσης σε τομείς όπως η ανάπτυξη ευρωζωνικών έργων και εφαρμογών, η ανάπτυξη έργων στον τομέα της παραγωγής / εξοικονόμησης ενέργειας, η ανάπτυξη έργων περιβαλλοντικής φύσης, η ανάπτυξη έργων για την εξυπηρέτηση των νέων ή των ηλικιωμένων της υπαίθρου, η ανάπτυξη έργων που στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού σε τομείς όπως η υγεία και η ανάπτυξη έργων που στοχεύουν στην άρση του κοινωνικού αποκλεισμού. Βασικό χαρακτηριστικό των σχεδίων δράσης θα είναι η κοινωνική ή/και τεχνολογική καινοτομία, καθώς και ο ολιστικός χαρακτήρας των προτεινόμενων δράσεων. Το σύνολο των έργων για να είναι επιλέξιμα θα πρέπει να είναι αυστηρά τοπικά εστιασμένα.

Ομάδες Τοπικής Δράσης	50
Υλοποίηση Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) μέσω του LEADER (Επιχορήγηση - Μέση)	4.722.941
Χρηματοδοτικά κονδύλια (συνολική δημόσια δαπάνη σε EUR)	236.147.059
Χρηματοδοτικά κονδύλια (συνεισφορά της Ένωσης σε EUR)	200.000.000

5.2.10.2. Παρέμβαση για βελτίωση της πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις (Π3-73-1.2)

ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη και κατασκευή ή κατασκευή έργων πρόσβασης σε γεωργική γη ή κτηνοτροφική εκμετάλλευση με υποχρεωτική την ασφαλτόστρωση ή τσιμεντόστρωση. Απαλλοτριώσεις (όπου απαιτούνται) έως 10% του Π/Υ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	65.056.373 €
ΣΤΟΧΟΘΕΤΗΣΗ	<i>Έργα αγροτικής οδοποιίας Π/Υ έως 1 εκ. Ευρώ (~200)</i>
ΠΟΣΟ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	100%

5.2.11. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Επιδότηση Ασφαλίστρου προαιρετικής ασφάλισης (Π3-76-1.1)

Μέσω της παρέμβασης καλύπτεται τμήμα της ασφάλισης των γεωργών που συμμετέχουν στο σύστημα των μη υποχρεωτικά ασφαλιζόμενων κινδύνων για νέους και αναδυόμενους κινδύνους (ακαρπία και έμμεσες (φυτοπαθολογικών και γενικά δευτερογενών προσβολές) της βροχόπτωσης), με στόχο να δημιουργηθούν τα αναγκαία ταμειακά αποθεματικά για την αποζημίωση των νέων κινδύνων που θα ασφαλισθούν.

Στόχος είναι η αποφυγή υπέρμετρων επιβαρύνσεων των παραγωγών που θα ήθελαν να ενταχθούν στην προαιρετική ασφάλιση σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από την πολύ μεγάλη αύξηση του κόστους των εισροών, λόγω των πολέμων της ευρύτερης περιοχής αλλά και την εκδήλωση ακραίων

καιρικών φαινομένων (χαλαζοπτώσεις Μαΐου, έντονες βροχοπτώσεις Ιουνίου, παρατεταμένος καύσωνας Ιουλίου, ακραίες πλημμύρες από την κακοκαιρία Daniel και Elias του Σεπτεμβρίου) και τελικό σκοπό την διασφάλιση της πληρωμής αποζημιώσεων.

Δικαιούχοι της παρέμβασης είναι ενεργοί γεωργοί που ασχολούνται με τη φυτική παραγωγή και ειδικότερα για τις καλλιέργειες της ελιάς, της ακτινιδιάς, της αχλαδιάς, της κερασιάς, των μήλων, της ροδακινιάς, της δαμασκηνιάς, της βερικοκιάς, της αμπέλου, της πατάτας και της ντομάτας. Οι ανωτέρω εν δυνάμει δικαιούχοι θα πρέπει να έχουν ενεργό σχετικό ασφαλιστήριο για τους προερατικούς κινδύνους.

Δράση 1: Ασφαλιστική κάλυψη θα αφορά τον κίνδυνο των έμμεσων (φυτοπαθολογικών και γενικά δευτερογενών προσβολών) της βροχόπτωσης (περονόσπορου και άλλων Μυκητολογικών προσβολών)

Δράση 2: Ασφαλιστική κάλυψη που αφορά στον κίνδυνο της ακαρπίας

Δράση 3: Ασφαλιστική κάλυψη που αφορά στον κίνδυνο της ακαρπίας και των έμμεσων (φυτοπαθολογικών και γενικά δευτερογενών προσβολών) της βροχόπτωσης (περονόσπορου και άλλων μυκητολογικών προσβολών)

Ωφελούμενα Εκτάρια (ha)	789.277
Χρηματοδοτικά κονδύλια (συνολική δημόσια δαπάνη σε EUR)	222.222.796
Χρηματοδοτικά κονδύλια (συνεισφορά της Ένωσης σε EUR)	200.000.000

5.2.12. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΕΩΡΓΩΝ- ΔΑΣΟΚΟΜΩΝ (Π3-78.1)

Τυπικά-κλασσικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης:

Για τα υποχρεωτικά προγράμματα εκπαίδευσης νέων αγροτών εκτιμάται το μέσο κόστος ανά δράση εκπαίδευσης (20 ατόμων) σε 46.000 Ευρώ (Κόστος/μαθητούρα: 7,7 ευρώ).

Για τα βραχυχρόνια προγράμματα κατάρτισης αγροτών (μέσης διάρκειας 75 ωρών) με χρήση μεθόδων τηλεεκπαίδευσης έχει εκτιμηθεί το μέσο κόστος ανά δράση σε 8.500 Ευρώ (με 25 συμμετοχές ανά δράση κατά μέσο όρο και Κόστος/μαθητούρα: 4,5 ευρώ).

Οι λοιπές δράσεις κατάρτισης περιλαμβάνουν:

- Ομάδες Συζήτησης (ΟΣ)- farmers/discussion groups
- Επιδείξεις - Επισκέψεις επιδεικτικών αγρών
- Πιλοτικά εργαστήρια
- Ανταλλαγές ομοτίμων (γεωργών)
- Mentoring-Ατομική Καθοδήγηση

Αυτές θα πραγματοποιηθούν κατά κύριο λόγο στο εσωτερικό (80%) αλλά και στο εξωτερικό.

Το μέσο κόστος ανά δράση εσωτερικού στις 9.500 Ευρώ (κατά μ.ο. 10 συμμετέχοντες ανά δράση), ενώ για τις αντίστοιχες δράσεις εξωτερικού το μέσο κόστος προϋπολογίζεται στα 18.000 Ευρώ (κατά μ.ο. 10 συμμετέχοντες ανά δράση).

Το μέγιστο κόστος μπορεί να ανέλθει έως και 23.000 Ευρώ ανά δράση (για δράσεις εξωτερικού). Το συνολικά μέσο προϋπολογιζόμενο κόστος για το σύνολο των λοιπών δράσεων έχει εκτιμηθεί στα 11.000 Ευρώ.

Οι ανωτέρω τιμές έχουν προϋπολογισθεί λαμβάνοντας υπόψη όλα τα έξοδα κάθε δράσης όπως: αμοιβές συντονιστών, έξοδα μετακινήσεων, έξοδα ημερήσιας αποζημίωσης (διαμονής-φιλοξενίας), καθώς και λοιπά έξοδα οργάνωσης-συντονισμού της κάθε δράσης.

Δράσεις εκπαίδευσης & κατάρτισης	8.542
Χρηματοδοτικά κονδύλια (συνολική δημόσια δαπάνη σε EUR)	108.438.235
Χρηματοδοτικά κονδύλια (συνεισφορά της Ένωσης σε EUR)	92.000.000

5.2.13. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΕΩΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΑΣΟΚΟΜΩΝ (Π3-78.2)

Η παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών σε μεγάλη κλίμακα, εξειδικευμένης συμβουλής στους/στις γεωργούς - δασοκόμους και η διαμεσολάβηση για την καινοτομία αποτελούν ουσιαστική προϋπόθεση για την βελτίωση συνολικά της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας και πληρεξούσιο της επιθυμητής αλλαγής στην ελληνική γεωργία-κτηνοτροφία.

Αντικείμενα Γεωργικών Συμβουλών

Για φυσικούς πόρους, αλληλεπίδραση γεωργίας/δασοκομίας και βιοποικιλότητας, διατήρηση του τοπίου και των εγχώριων γενετικών πόρων, οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις, για τη κυκλική βιοοικονομία, ευζωία, ορθολογικής χρήσης φυτοπροστατευτικών, ψηφιακές υπηρεσιών και ενσωμάτωσης τεχνολογικών

Ωφελούμενοι της παροχής Συμβουλευτικών Υπηρεσιών

Ωφελούμενοι της παρέμβασης είναι οι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι, δασοκόμοι, κ.λπ. (γυναίκες και άνδρες - αρχηγοί και μέλη γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ομάδων, δασοκτήμονες και δασοκόμοι κ.λπ.).

Δράση 1: Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών:

Το ποσοστό στήριξης ανέρχεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών και δεν υπερβαίνει τα 1.500 € ανά συμβουλή.

Κάθε ωφελούμενος μπορεί να λάβει έως τρεις συμβουλές

Η πληρωμή για κάθε συμβουλή γίνεται τμηματικά, ως ακολούθως:

- 1η πληρωμή, η οποία αντιστοιχεί στο 30% της στήριξης για τη συγκεκριμένη συμβουλή, μετά την υποβολή του 2ου παραδοτέου.
- 2η πληρωμή, η οποία αντιστοιχεί στο υπόλοιπο 70% της στήριξης για τη συγκεκριμένη συμβουλή, μετά την υποβολή του 3ου παραδοτέου.

Δράση 2: Εκπαίδευση-Κατάρτιση (αρχική και συνεχιζόμενη) των συμβούλων

- Για τα τυπικά – κλασικά προγράμματα εκπαίδευσης των συμβούλων εκτιμάται το μέσο κόστος ανά δράση εκπαίδευσης (15 ατόμων) σε 12.000 Ευρώ (Κόστος/μαθητώρα: 12 ευρώ).
- Για τα λοιπά προγράμματα εκπαίδευσης των συμβούλων εκτιμάται το μέσο κόστος ανά δράση εκπαίδευσης (6 ατόμων, τα λοιπά προγράμματα θα καλύψουν το 40% των συμμετεχόντων στα τυπικά κλασικά προγράμματα) σε 11.000 Ευρώ (Κόστος/μαθητώρα: 12 ευρώ).

Αριθμός παροχής συμβουλών που παρέχονται σε γεωργούς και δασοκόμους	43.550
Δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης των Συμβούλων	914
Χρηματοδοτικά κονδύλια (συνολική δημόσια δαπάνη σε EUR)	62.950.492

5.3. ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ (AKIS)

Ο εγκάρσιος στόχος της ΚΑΠ επιβάλλει μία ολοκληρωμένη προσέγγιση και στρατηγική για τη λειτουργία ενός συστήματος AKIS με αποτελεσματικό τρόπο ως προς τον πρωτογενή τομέα.

Στην επίτευξη αυτού του στόχου θα συμβάλλουν οι «Γεωργικές συμβουλευτικές υπηρεσίες» (Παρεμβαση Π3-78.2), το Δίκτυο ΚΑΠ σε Ευρωπαϊκό και Εθνικό Επίπεδο το Δίκτυο Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (Άρθρο 127), ιδίως μέσω της υποστήριξης που προβλέπεται με τις παρεμβάσεις που αφορούν στην «Ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών» (Π3-78.1) και τη «Συνεργασία» (Παρεμβαση Π77-3.1)).

ΒΑΣΙΚΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ AKIS

Συγκρότηση AKIS

Σχήμα Συγκρότηση AKIS

5.3.1. ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ AKIS :

Στο πλαίσιο της λειτουργίας του συστήματος AKIS έχει συσταθεί η Εθνική Επιτροπή AKIS με επιτελικό ρόλο που θα θέτει στόχους και κατευθύνσεις κυρίως ως προς το περιεχόμενο των Γεωργικών Συμβουλών και των προγραμμάτων εκπαίδευσης/κατάρτισης λαμβάνοντας υπόψη την υφιστάμενη κατάσταση σχετικά με την έρευνα και την καινοτομία.

5.3.2. ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ AKIS (COORDINATION BODY):

Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο νέο Εθνικό Νόμο 4914/2022 (Α'61) που διέπει τη διαχείριση, τον έλεγχο και εφαρμογή των αναπτυξιακών συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων την προγραμματική περίοδο 2021-2022, η Διαχειριστική Αρχή θα εκχωρήσει ορισμένες αρμοδιότητες στην Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Παρεμβάσεων Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΥΕ ΠΑΑ) ως ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης.

Στην υπηρεσία αυτή θα δημιουργηθεί δομή (λειτουργική Μονάδα) η οποία θα έχει το **συντονισμό (coordination body)** των παρεμβάσεων των άρθρων 47, 77 και 78 του ΣΣ ΚΑΠ που αφορούν στη λειτουργία του AKIS. Επιπλέον θα συμμετέχει στην εθνική αρχή για το AKIS ενώ θα συνεργάζεται με

τις δομές υποστήριξης και τους λοιπούς εταίρους του AKIS καθώς και τη Δομή του Δικτύου ΚΑΠ ως προς τα εξής:

5.3.3. ΔΙΚΤΥΑ ΚΟΙΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (CAP NETWORKS) :

Το Δίκτυο ΚΑΠ θα αναλάβει βασικό ρόλο στο πλαίσιο του AKIS για την εξασφάλιση συνεργειών και επικοινωνίας μεταξύ των παρεμβάσεων. Θα υλοποιεί τις κατευθύνσεις της Εθνικής Επιτροπής AKIS ιδίως σε ότι αφορά στη δικτύωση των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανόμενων των συμβούλων, των ερευνητών και άλλων εμπλεκόμενων στην προώθηση της καινοτομίας στον αγροδιατροφικό τομέα. Θα συμβάλλει στη μεταφορά καινοτομίας τόσο με παραδείγματα εντός Ελλάδος όσο και από το εξωτερικό. Θα μεριμνήσει για την δημιουργία υπο-δικτύου AKIS προκειμένου να συμβάλλει στη διάχυση της γνώσης. Για την κατάρτιση, την εξειδίκευση και επικαιροποίηση του σχεδίου δράσης θα συνεργάζεται με το Συντονιστικό όργανο AKIS καθώς και την Εθνική Επιτροπή και με τη μονάδα της Διαχειριστικής Αρχής που είναι αρμόδια για την αξιολόγηση προκειμένου να προσδιορίσει τις απαραίτητες ενέργειες και στόχους που θα συμβάλλουν στην ενδυνάμωση του συστήματος AKIS.

5.3.4. ΔΙΚΤΥΟ LEADER:

Στην Ελλάδα λειτουργεί Δίκτυο LEADER στο οποίο συμμετέχουν οι 50 Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) και συμβάλλει στην διάχυση της γνώσης σε τοπικό επίπεδο, συμβάλλοντας παράλληλα στην εμπλοκή των τοπικών φορέων στο σχεδιασμό και στην ανάπτυξη τοπικών στρατηγικών. Το Δίκτυο LEADER μέσα από τη συνεργασία του με το Δίκτυο ΚΑΠ θα συμβάλλει κυρίως στη διάδοση των αποτελεσμάτων των Επιχειρησιακών Ομάδων της Χώρας σε τοπικό επίπεδο μέσω των εκάστοτε ΟΤΔ αλλά και στην ανάπτυξη συνεργασιών φορέων για τη δημιουργία νέων Επιχειρησιακών Ομάδων μέσω της οργάνωσης ενημερωτικών τεχνικών συναντήσεων με φορείς και παραγωγούς.

5.3.5. ΔΙΚΤΥΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ (ΕΣΚ) - ΓΕΩΡΓΙΑ:

Η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για τη γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα (EIP-AGRI) είναι ένα μοναδικό πλαίσιο πολιτικής για την υποστήριξη διαδραστικών έργων καινοτομίας σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται σε εθνικό επίπεδο η δημιουργία Υποδικτύου-Καινοτομίας ώστε να λειτουργήσει ως ένα μέσο στήριξης της γεωργίας και της δασοκομίας, με σκοπό να προωθήσει την ικανότητα των γεωργών/δασοκόμων να καινοτομούν στον τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας. Το υπο-δίκτυο θα παρέχει ενημέρωση σχετικά με την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας (ΕΣΚ) - Γεωργία, θα διευκολύνει τη διαδικασία ανεύρεσης εταίρων για τη δημιουργία Επιχειρησιακών Ομάδων, θα συμβάλλει στη δικτύωση των συμβούλων που ενεργοποιούνται στο πρωτογενή τομέα με τα ερευνητικά ιδρύματα και κέντρα και θα μεριμνά για τη συλλογή και διάδοση

των έργων των Επιχειρησιακών Ομάδων σε εθνικό επίπεδο προκειμένου να αποτελέσουν παραδείγματα..

5.3.6. ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ αποτελεί εποπτευόμενο Οργανισμό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) για την ανάπτυξη και υποστήριξη δράσεων που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη του αγροτικού τομέα της χώρας, τη βελτίωση των παραγωγικών διαδικασιών, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, την πιστοποίηση των ποιοτικών αγροτικών προϊόντων & τροφίμων, την καθιέρωση και πιστοποίηση ορθών γεωργικών πρακτικών και τους ελέγχους στην αλυσίδα παραγωγής-διακίνησης του γάλακτος και κρέατος στη χώρα.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ θα λειτουργήσει εξειδικευμένη μονάδα υπό την μορφή ανοικτής δομής -εργαστηρίου (back office).

Η εν λόγω μονάδα θα αφορά στην υποστήριξη των γεωργικών συμβούλων και στην υποστήριξη της επαγγελματικής γεωργικής εκπαίδευσης/κατάρτισης.

Σκοπός της είναι η διαπίστωση και κάλυψη των αναγκών των συμβούλων και όσων θα παίξουν το ρόλο των διαμεσολαβητών καινοτομίας σε γνώσεις και δεξιότητες και τη διάδοση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Επιπλέον αυτή η δομή θα έχει και την αρμοδιότητα της διαπίστωση και κάλυψης των αναγκών των γεωργών σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η εν λόγω δομή θα συνδράμει **το Συντονιστικό όργανο του AKIS**, ως προς την υλοποίηση των σχετικών παρεμβάσεων μέσω των άρθρων 77 και 78 του ΣΣ ΚΑΠ.

5.3.7. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Η εν λόγω Διεύθυνση θα επιφορτιστεί με την ευθύνη για την λειτουργία και συνέργεια των εμπλεκόμενων φορέων και δομών του συστήματος AKIS μέσω των κατάλληλων διοικητικών ενεργειών που απαιτούνται σε εθνικό επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα νομοθεσία. Επιπλέον, θα έχει υποβοηθητικό ρόλο στη λειτουργία της Εθνικής Επιτροπής του AKIS.

5.3.8. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΑ:

Τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) και τα ερευνητικά κέντρα στη χώρα έχουν να επιδείξουν αρκετά μεγάλο και σημαντικό έργο που μπορεί να συμβάλει στην παραγωγικότητα και βιωσιμότητα της γεωργίας. Τα ερευνητικά τους αποτελέσματα θα αποτελέσουν τη βάση για τη δημιουργία μίας βάσης δεδομένων που θα αποτελέσει το αποθετήριο γνώσης (Knowledge resnoir) προκειμένου να

μπορέσουν να αξιοποιηθούν στην αντιμετώπιση προβλημάτων και την εξεύρεση λύσεων προς όφελος της πρωτογενούς παραγωγής.

Αξίζει να σημειωθεί εκ νέου στο σημείο αυτό ότι τα ΑΕΙ και τα Ερευνητικά Κέντρα της χώρας πέραν της συμμετοχής στις ΕΟ και στη σχεδίαση –λειτουργία της βάσης δεδομένων/αποθετήρια γνώσεων (knowledge reservoir), μπορούν να συνδράμουν στην κατάρτιση των συμβούλων, τη συμμετοχή σε κοινά, πολυσυμμετοχικά (multi-actor) έργα. Σε συνεργασία με τα ΑΕΙ που διαθέτουν σχετικές γνωστικές εξειδικεύσεις και του ΕΛΓΟ μπορεί να υπάρξει σχεδιασμός του αναγκαίου εκπαιδευτικού υλικού και «τυποποίηση» των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους ωφελούμενους των παρεμβάσεων του άρθρου 78.

5.3.9. ΨΗΦΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ ΓΝΩΣΗΣ

Στην ενδυνάμωση του συστήματος AKIS θα συμβάλλει και η προσέλκυση του ενδιαφέροντος της ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας προκειμένου να συνδράμουν στη διάχυση της γνώσης μεταξύ των εμπλεκόμενων δρώντων. Μια παρέμβαση προς αυτή την κατεύθυνση είναι και η συμβολή στη δημιουργία του ψηφιακού αποθετηρίου γνώσης από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης που είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση του έργου «Ψηφιοποίηση της γεωργίας» που χρηματοδοτείται από το NRRF.

Με τον εν λόγω αποθετήριο θα πραγματοποιηθούν τα εξής :

- Ενσωμάτωση πρωτογενών δεδομένων γεωργικής παραγωγής / αλυσίδας αξίας αγροδιατροφής. Κατά βάση, θα ενσωματώνει πληροφορίες, με δυνατότητα πολλαπλών επεκτάσεων και προσθηκών, όπως: εξοπλισμός και χαρακτηριστικά στοιχεία του, χρήση λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων κ.λπ. εισροών ανά καλλιέργεια, καλλιέργειες-εκτροφές και παραγωγή (φυτική και ζωική) ανά περιοχή, κ.λπ.
- Ενσωμάτωση υπάρχοντων ψηφιακών χαρτών. Ενσωμάτωση ψηφιακών υποβάθρων (χαρτών) σχετικά με τις χρήσεις γης, εδαφολογικά, υδρολογικά, κλιματολογικά κ.λπ. χαρακτηριστικά των περιοχών (και εν γένει διαθέσιμα δεδομένα).
- Ενσωμάτωση παραγόμενης γνώσης τόσο από εθνικά όσο και από ευρωπαϊκά και διεθνή ερευνητικά έργα των ελληνικών ερευνητικών ομάδων κατά το πρότυπο των Practice Abstracts από το επίσημο αποθετήριο της EPI-AGRI της Ε.Ε. & επιλογή-μετάφραση PAs ελληνικού ενδιαφέροντος.
- Ψηφιακή δικτύωση του αγροτικού κόσμου. Θα δημιουργηθεί ψηφιακός χώρος διεξαγωγής συζητήσεων (Forum), όπου γεωργοί/αγρότες, σύμβουλοι, ερευνητές/τριες, κ.λπ. ενδιαφερόμενοι (stakeholders) θα μπορούν να συνομιλούν για θέματα ενδιαφέροντός τους (μεμονωμένες ή επιμέρους ομάδες ή όλοι μαζί).

Επιπλέον, το ψηφιακό αποθετήριο γνώσης, θα αποτελέσει εργαλείο συνεχούς αξιολόγησης και ανατροφοδότησης του AKIS υποστηρίζοντας την διαρκή καταγραφή αναγκών των χρηστών και του κλάδου και θα παράγει δεδομένα για την συνεχή εξέλιξη / ανάπτυξή του.

Η ουσιαστική ροή πληροφοριών και τροφοδότησης δεδομένων στο ψηφιακό αποθετήριο γνώσης θα προέλθει από τα σχετικά υποέργα του έργου «Ψηφιοποίησης της Γεωργίας» του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

5.3.10. ΆΛΛΟΙ ΦΟΡΕΙΣ :

- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων
- Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης
- Περιφέρειες
- Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο
- Ινστιτούτο Γεωπονικών Επιστημών
- Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος
- Πάροχοι γεωργικών συμβουλών

Στο πλαίσιο της ενδυνάμωσης του συστήματος AKIS θα επιδιωχθεί η υπογραφή πρωτοκόλλων συνεργασίας σε θέματα εκπαίδευσης/κατάρτισης, έρευνας, τεχνολογιών και καινοτομιών καθώς και ψηφιακών εφαρμογών (όπως η εκπόνηση έργων, η υλοποίηση δράσεων και ο συντονισμός ενεργειών) που μπορούν να συμβάλλουν στον εγκάρσιο στόχο της υιοθέτησης και διάχυσης της γνώσης και της καινοτομίας στη γεωργία και στις αγροτικές περιοχές.

Παράλληλα, Πρωτόκολλα Συνεργασίας στο πλαίσιο του AKIS μπορεί να υπογραφούν με διάφορα Υπουργεία (π.χ. Υπ. Παιδείας & Θρησκευμάτων, Υπ. Ανάπτυξης & Επενδύσεων/ΓΓΕΤ, Υπ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης) και δημόσιους φορείς (π.χ. Περιφέρειες) για τον από κοινού σχεδιασμό και εκπόνηση έργων ή το συντονισμό για συγκεκριμένες δράσεις προκειμένου να συνεισφέρουν στον εγκάρσιο στόχο της υιοθέτησης και διάχυσης της γνώσης και της καινοτομίας στη γεωργία και στις αγροτικές περιοχές.

Στο πλαίσιο της ανάλυσης SWOT έχει καταγραφεί ένα εύρος σχετικών δράσεων και πρωτοβουλιών, όπως για παράδειγμα τα «Γραφεία/ Μονάδες/ Δομές Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας» των ΑΕΙ, αλλά και άλλων φορέων, αντίστοιχα γραφεία/δομές/θερμοκοιτίδες αλλά και συμπράξεις ή εκδηλώσεις στον τομέα της αγροδιατροφής σε περιφερειακό επίπεδο, οι δράσεις ΕΤΑΚ στην Αγροδιατροφή της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (πρώην ΓΓΕΤ) και άλλων φορέων, κ.λπ. που όμως εν πολλοίς παραμένουν αποσπασματικές και ασύνδετες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Επισκόπηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής

[Χρονολόγιο – Ιστορική επισκόπηση της ΚΑΠ](#)

[Η κοινή γεωργική πολιτική με μια ματιά](#)

[Strategic Dialogue on the Future of EU Agriculture](#), A shared prospect for farming and food in Europe, September 2024

Βασικές Οικονομικές Εννοιές που σχετίζονται με τις Οικονομικές Επιδόσεις της Γεωργικής Παραγωγής και το Γεωργικό Εισόδημα

[Το Γεωργικό Εισόδημα στην Ελλάδα](#)

[«Η συνεισφορά των εισροών στην αγροτική παραγωγή και το μέλλον του αγροτικού τομέα στην Ελλάδα»](#), ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ Αθήνα Οκτώβριος 2020

[Productivity in EU agriculture - slowly but steadily growing](#), EU Agricultural Markets Briefs No 10 | December 2016

[Indicator C27: Total factor productivity in agriculture](#)

Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ 2023 - 2027

[Αρχική Έγκριση ΣΣ ΚΑΠ, Νοεμβρίου 2022](#)

[Έγκριση 1ης Αναθεώρησης, Οκτώβριος 2023](#)

[SWOT ανάλυση ΣΣ ΚΑΠ 2023 – 2027](#)

[Διαπιστωμένες & Ιεραρχημένες Αναπτυξιακές Ανάγκες](#) που εξυπηρετούνται από το ΣΣ ΚΑΠ

Κοινό Πλαίσιο Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

[Common Monitoring and Evaluation Framework](#)

[Performance-Based Delivery Model](#)

Δίκτυο Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ) – Γεωργία

- ✓ [Innovation for agricultural productivity and sustainability](#)
- ✓ [Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας \(ΕΣΚ\) για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας](#)
- ✓ [Εμβληματική πρωτοβουλία «Ένωση Καινοτομίας»](#)
- ✓ [Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας για τη «γεωργική παραγωγικότητα και βιωσιμότητα»](#)
- ✓ [Επιχειρησιακές ομάδες ΕΣΚ](#)
- ✓ [Υποδίκτυο Καινοτομίας](#)

Δίκτυο LEADER

[LEADER and Community-Led Local Development.](#)

[Υποδίκτυο Ομάδων Τοπικής Δράσης](#)

Σύστημα Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας (AKIS)

[Συστήματα γεωργικής γνώσης και καινοτομίας](#). Ενθαρρύνοντας τη δημιουργικότητα και τη Μάθηση [ΥΑ Σύσταση](#), συγκρότηση και λειτουργία Εθνικής Επιτροπής AKIS (Σύστημα Γεωργικής Γνώσης και Καινοτομίας)

ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2115 & Εφαρμοστικοί Κανονισμοί

1. [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/2115](#) για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων ΚΑΠ
2. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2023/130](#) για το περιεχόμενο της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων
3. [Εκτελεστική απόφαση \(ΕΕ\) 2022/1864](#) για την οργανωτική δομή και τη λειτουργία του ευρωπαϊκού δικτύου ΚΑΠ
4. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/1475](#) για την αξιολόγηση των στρατηγικών σχεδίων ΚΑΠ και την παροχή πληροφοριών για σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης
5. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/1317](#) για παρεκκλίσεις για την εφαρμογή των (ΚΓΠΚ) 7 και 8 για το έτος υποβολής αιτήσεων 2023
6. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/129](#) για ελαιούχους σπόρους, βαμβάκι και υποπροϊόντα της οινοποίησης και για τις απαιτήσεις ενημέρωσης, δημοσιότητας και προβολής
7. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/2289](#) για το περιεχόμενο των στρατηγικών σχεδίων ΚΑΠ και το ηλεκτρονικό σύστημα
8. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/2290](#) για τις μεθόδους υπολογισμού των κοινών δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων
9. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2023/370](#) για την τροποποίηση των στρατηγικών σχεδίων ΚΑΠ
10. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2023/330](#) για την τροποποίηση και τη διόρθωση του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2022/126
11. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/648](#) για το ύψος στήριξης της Ένωσης για τους τύπους παρέμβασης για την αγροτική ανάπτυξη για το οικονομικό έτος 2023
12. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/126](#) για πρόσθετες απαιτήσεις για ορισμένους τύπους παρέμβασης, καθώς και ΚΓΠΚ1

Κανονισμός (ΕΕ) 2021/2116 & Εφαρμοστικοί Κανονισμοί

1. [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2021/2116](#) σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της ΚΑΠ
2. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/2344](#) για την επιστροφή των πιστώσεων που μεταφέρονται από το οικονομικό έτος 2022
3. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/1173](#) για το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου
4. [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/128](#) για τους οργανισμούς πληρωμών και άλλους οργανισμούς, τη δημοσιονομική διαχείριση, την εκκαθάριση λογαριασμών, τους ελέγχους, τις εγγυήσεις και τη διαφάνεια
5. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2023/57](#) για την τροποποίηση και τη διόρθωση του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2022/127

6. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/1408](#) όσον αφορά την καταβολή προκαταβολών για ορισμένες παρεμβάσεις και μέτρα στήριξης
7. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/1172](#) για το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου και την εφαρμογή και τον υπολογισμό των διοικητικών κυρώσεων για την αιρεσιμότητα
8. [Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/127](#) για γτους οργανισμούς πληρωμών και άλλους οργανισμούς, τη δημοσιονομική διαχείριση, την εκκαθάριση λογαριασμών, τις εγγυήσεις και τη χρήση του ευρώ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΑΡΘΡΑ 5 & 6 (ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΕΓΤΕ & ΕΓΤΑΑ), ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/2116

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2021/2116 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 2ΑΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2021 σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 (ΕΕ L 435 της 6.12.2021, σ. 187)

Άρθρο 5 – Δαπάνες του ΕΓΤΕ

1. Το ΕΓΤΕ εκτελείται είτε υπό καθεστώς επιμερισμένης διαχείρισης μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης σύμφωνα την παράγραφο 2, είτε υπό καθεστώς άμεσης διαχείρισης, σύμφωνα την παράγραφο 3.
2. Το ΕΓΤΕ χρηματοδοτεί τις ακόλουθες δαπάνες υπό καθεστώς επιμερισμένης διαχείρισης:
  - α) τα μέτρα για τη ρύθμιση ή τη στήριξη των γεωργικών αγορών, που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (2)·
  - β) τη χρηματοδοτική συνεισφορά της Ένωσης σε παρεμβάσεις σε ορισμένους τομείς όπως αναφέρεται στον τίτλο ΙΙΙ κεφάλαιο ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115
  - γ) τις παρεμβάσεις υπό μορφή άμεσων ενισχύσεων που χορηγούνται στους γεωργούς στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδίου για την ΚΓΠ οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115·
  - δ) τη χρηματοδοτική συνεισφορά της Ένωσης σε μέτρα ενημέρωσης και προώθησης για τα γεωργικά προϊόντα στην εσωτερική αγορά της Ένωσης και σε τρίτες χώρες που υλοποιούνται από τα κράτη μέλη και επιλέγονται από την Επιτροπή·
  - ε) τη χρηματοδοτική συνεισφορά της Ένωσης στα ειδικά μέτρα για τη γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 228/2013, και στα ειδικά μέτρα για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 229/2013.
3. Το ΕΓΤΕ χρηματοδοτεί τις ακόλουθες δαπάνες υπό καθεστώς άμεσης διαχείρισης:
  - α) την προώθηση γεωργικών προϊόντων είτε απευθείας από την Επιτροπή είτε μέσω διεθνών οργανισμών·
  - β) τα μέτρα που λαμβάνονται σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία με σκοπό να εξασφαλίσουν τη διατήρηση, τον χαρακτηρισμό, τη συλλογή και τη χρησιμοποίηση γενετικών πόρων στη γεωργία·
  - γ) την εγκατάσταση και συντήρηση συστημάτων γεωργικών λογιστικών πληροφοριών·
  - δ) τα συστήματα γεωργικών ερευνών, συμπεριλαμβανομένων των ερευνών με αντικείμενο τη διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Άρθρο 6 – Δαπάνες του ΕΓΤΑΑ

Το ΕΓΤΑΑ εκτελείται υπό καθεστώς επιμερισμένης διαχείρισης μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης. Χρηματοδοτεί τη χρηματοδοτική συνεισφορά της Ένωσης στις παρεμβάσεις για την αγροτική ανάπτυξη που αναφέρονται στον τίτλο ΙΙΙ κεφάλαιο ΙV του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 όπως εξειδικεύονται στα στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ και στις ενέργειες που αναφέρονται στο άρθρο 125 του εν λόγω κανονισμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ, ΕΚΦΡΩΝ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7 ΤΟΥ ΚΑΝ. 2021/2115

1. ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ & ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

Αξιολόγηση των επιδόσεων της πολιτικής (πολυετής) - ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ (I = IMPACT)

Στόχοι και οι αντίστοιχοι δείκτες επιπτώσεων [\(1\)](#)

Επανεξέταση των επιδόσεων (P = Performance) - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ (R= RESULT) [\(2\)](#)

Μόνο με βάση τις παρεμβάσεις που λαμβάνουν στήριξη από την ΚΓΠ

Εγκάρσιος στόχος της ΕΕ	Δείκτες επιπτώσεων	Δείκτες αποτελεσμάτων
<p>Εκσυγχρονισμός της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών με την προώθηση και την ανταλλαγή γνώσεων, καινοτομίας και ψηφιοποίησης στη γεωργία και τις αγροτικές περιοχές και ενθάρρυνση της υιοθέτησής τους από τους γεωργούς, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στην έρευνα, την καινοτομία, την ανταλλαγή γνώσεων και την κατάρτιση</p>	<p>I.1 Ανταλλαγή γνώσεων και καινοτομία: Ποσοστό στον προϋπολογισμό της ΚΓΠ για την ανταλλαγή γνώσεων και την καινοτομία</p>	<p>R.1PR Βελτίωση των επιδόσεων μέσω της γνώσης και της καινοτομίας: Αριθμός ατόμων που επωφελούνται από συμβουλές, κατάρτιση ή ανταλλαγή γνώσεων ή συμμετέχουν σε επιχειρησιακές ομάδες της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ) που υποστηρίζονται από την ΚΓΠ, προκειμένου να ενισχυθούν οι βιώσιμες οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές και κλιματικές επιδόσεις και οι επιδόσεις αποδοτικής χρήσης των πόρων</p> <p>R.2 Σύνδεση της παροχής συμβουλών και των συστημάτων γνώσης: Αριθμός συμβούλων που λαμβάνουν στήριξη για να ενταχθούν στα συστήματα γεωργικής γνώσης και καινοτομίας (AKIS)</p> <p>R.3 Ψηφιοποίηση της γεωργίας: Ποσοστό γεωργικών εκμεταλλεύσεων που επωφελούνται από τη στήριξη της ψηφιακής γεωργικής τεχνολογίας μέσω της ΚΓΠ</p>
<p>Για τη στήριξη του βιώσιμου γεωργικού εισοδήματος και της ανθεκτικότητας του γεωργικού τομέα σε ολόκληρη την Ένωση για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης</p>	<p>I.2 Μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων: Εξέλιξη του γεωργικού εισοδήματος σε σύγκριση με τη γενική οικονομία</p>	<p>R.4 Σύνδεση της εισοδηματικής στήριξης με πρότυπα και ορθές πρακτικές: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που καλύπτεται από την εισοδηματική στήριξη και υπόκειται στην αιρεσιμότητα</p> <p>R.5 Διαχείριση κινδύνων: Ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που διαθέτουν εργαλεία διαχείρισης κινδύνων της ΚΓΠ που λαμβάνουν στήριξη</p>

Εγκάρσιος στόχος της ΕΕ	Δείκτες επιπτώσεων	Δείκτες αποτελεσμάτων
επισιτιστικής ασφάλειας και της γεωργικής ποικιλότητας, καθώς και για τη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της γεωργικής παραγωγής στην Ένωση	<p>I.3 Μείωση της μεταβλητότητας του εισοδήματος γεωργικής εκμετάλλευσης: Εξέλιξη του γεωργικού εισοδήματος</p> <p>I.4 Στήριξη του βιώσιμου εισοδήματος γεωργικής εκμετάλλευσης: Εξέλιξη του επιπέδου του γεωργικού εισοδήματος ανά είδος γεωργίας (σε σύγκριση με τον μέσο όρο στη γεωργία)</p> <p>I.5 Συμβολή στην εδαφική ισορροπία: Εξέλιξη του γεωργικού εισοδήματος σε περιοχές με φυσικούς περιορισμούς (σε σύγκριση με τον μέσο όρο)</p>	<p>R.6PR Ανακατανομή στις μικρότερες γεωργικές εκμεταλλεύσεις: Ποσοστό συμπληρωματικών άμεσων ενισχύσεων ανά εκτάριο για επιλέξιμες γεωργικές εκμεταλλεύσεις μικρότερου μεγέθους από το μέσο μέγεθος γεωργικής εκμετάλλευσης (σε σύγκριση με τον μέσο όρο)</p> <p>R.7PR Ενίσχυση της στήριξης για γεωργικές εκμεταλλεύσεις που βρίσκονται σε περιοχές με ειδικές ανάγκες: Ποσοστό συμπληρωματικής στήριξης ανά εκτάριο σε περιοχές με μεγαλύτερες ανάγκες (σε σύγκριση με τον μέσο όρο)</p>
Για την ενίσχυση του προσανατολισμού στην αγορά και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, συμπεριλαμβανομένης της μεγαλύτερης εστίασης στην έρευνα, την τεχνολογία και την ψηφιοποίηση	<p>I.6 Αύξηση της παραγωγικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων: Συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής στον τομέα της γεωργίας</p> <p>I.7 Αξιοποίηση του εμπορίου γεωργικών τροφίμων: Εισαγωγές και εξαγωγές γεωργικών τροφίμων</p>	<p>R.8 Στόχευση γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε συγκεκριμένους τομείς:</p> <p>Ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που επωφελούνται από τη συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της βιωσιμότητας ή της ποιότητας</p> <p>R.9PR Εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων: Ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν επενδυτική στήριξη για την αναδιάρθρωση και τον εκσυγχρονισμό, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης της αποδοτικής χρήσης των πόρων</p>
Για τη βελτίωση της θέσης των γεωργών στην αλυσίδα αξίας	<p>I.8 Βελτίωση της θέσης των γεωργών στην τροφική αλυσίδα: Προστιθέμενη αξία για τους πρωτογενείς παραγωγούς στην αλυσίδα τροφίμων</p>	<p>R.10PR Βελτίωση της οργάνωσης της αλυσίδας εφοδιασμού: Ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που συμμετέχουν σε ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών, τοπικές αγορές, βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και συστήματα ποιότητας που λαμβάνουν στήριξη από την ΚΓΠ</p>

Εγκάρσιος στόχος της ΕΕ	Δείκτες επιπτώσεων	Δείκτες αποτελεσμάτων
<p>Για τη συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και στην προσαρμογή σε αυτή, μεταξύ άλλων μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της ενίσχυσης της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και για την προώθηση της βιώσιμης ενέργειας</p>	<p>I.9 Βελτίωση της ανθεκτικότητας της γεωργίας στην κλιματική αλλαγή: Δείκτης προόδου της ανθεκτικότητας στον γεωργικό τομέα</p> <p>I.10 Συμβολή στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής: Εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προέρχονται από τη γεωργία</p> <p>I.11 Ενίσχυση της δέσμευσης του διοξειδίου του άνθρακα: Οργανικός άνθρακας του εδάφους σε γεωργική γη</p> <p>I.12 Αύξηση της βιώσιμης ενέργειας στη γεωργία: Βιώσιμη παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας από τη γεωργία και τη δασοκομία</p>	<p>R.11 Συγκέντρωση της προσφοράς: Ποσοστό της αξίας της παραγωγής που διατέθηκε στο εμπόριο από οργανώσεις παραγωγών ή ομάδες παραγωγών με επιχειρησιακά προγράμματα σε ορισμένους τομείς</p> <p>R.12 Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για τη βελτίωση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή</p> <p>R.13PR Μείωση των εκπομπών στον τομέα της κτηνοτροφίας: Ποσοστό των μονάδων ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και/ή αμμωνίας, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης της κοπριάς</p> <p>R.14PR Αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα στο έδαφος και τη βιομάζα: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις που λαμβάνουν στήριξη για τη μείωση των εκπομπών ή τη διατήρηση ή την ενίσχυση της αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (συμπεριλαμβανομένων των μόνιμων λειμώνων, των μόνιμων καλλιεργειών με μόνιμη κάλυψη με πράσινο και των γεωργικών εκτάσεων σε υγροτόπους και τυρφώνες)</p> <p>R.15 Ανανεώσιμη ενέργεια από τη γεωργία, τη δασοκομία και από άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: Επενδύσεις, που λαμβάνουν στήριξη, στη δυναμικότητα παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής που βασίζεται σε βιοκαύσιμα (σε MW)</p> <p>R.16 Επενδύσεις που σχετίζονται με το κλίμα: Ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που επωφελούνται από την επενδυτική στήριξη της ΚΓΠ που συμβάλλουν στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την</p>

Εγκάρσιος στόχος της ΕΕ	Δείκτες επιπτώσεων	Δείκτες αποτελεσμάτων
		<p>προσαρμογή σε αυτήν και στην παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ή στην παραγωγή βιοϋλικών</p> <p>R.17PR Δασωμένες εκτάσεις: Έκταση που λαμβάνει στήριξη για δάσωση, γεωργοδασοκομία και αποκατάσταση, συμπεριλαμβανομένων των κατανομών</p> <p>R.18 Επενδυτική στήριξη για τον δασικό τομέα: Συνολικές επενδύσεις για τη βελτίωση των επιδόσεων του τομέα της δασοκομίας</p>
<p>Για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της αποτελεσματικής διαχείρισης των φυσικών πόρων, όπως το νερό, το έδαφος και ο αέρας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης της χημικής εξάρτησης</p>	<p>I.13 Μείωση της διάβρωσης του εδάφους: Ποσοστό γεωργικής γης με μέτρια και σοβαρή διάβρωση του εδάφους</p> <p>I.14 Βελτίωση της ποιότητας του αέρα: Εκπομπές αμμωνίας από τη γεωργία</p> <p>I.15 Βελτίωση της ποιότητας των υδάτων: Ακαθάριστο ισοζύγιο θρεπτικών ουσιών στη γεωργική γη</p> <p>I.16 Μείωση της απορροής θρεπτικών συστατικών: Νιτρορύπανση στα υπόγεια ύδατα - ποσοστό των σταθμών υπόγειων υδάτων με συγκέντρωση νιτρικών άνω των 50 mg/l κατά την οδηγία 91/676/ΕΟΚ</p> <p>I.17 Μείωση της πίεσης στους υδατικούς πόρους: Βελτιωμένος Δείκτης Αξιοποίησης Νερού (Water Exploitation Index Plus/WEI+)</p> <p>I.18 Βιώσιμη και μειωμένη χρήση των γεωργικών φαρμάκων: Κίνδυνοι, χρήση</p>	<p>R.19PR Βελτίωση και προστασία εδαφών: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη και είναι επωφελείς για τη διαχείριση του εδάφους με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του εδάφους και των ζώντων οργανισμών (όπως η μείωση του οργώματος, η εδαφοκάλυψη με καλλιέργειες, η αμειψισπορά με καλλιέργειες ψυχανθών)</p> <p>R.20PR Βελτίωση της ποιότητας του αέρα: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για τη μείωση των εκπομπών αμμωνίας</p> <p>R.21PR Προστασία της ποιότητας των υδάτων: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για την ποιότητα των υδατικών συστημάτων</p> <p>R.22PR Βιώσιμη διαχείριση θρεπτικών συστατικών: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για τη βελτίωση της διαχείρισης των θρεπτικών συστατικών</p> <p>R.23PR Βιώσιμη χρήση των υδάτων: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για τη βελτίωση του υδατικού ισοζυγίου</p>

Εγκάρσιος στόχος της ΕΕ	Δείκτες επιπτώσεων	Δείκτες αποτελεσμάτων
	και επιπτώσεις των γεωργικών φυτοφαρμάκων	<p>R.24PR Βιώσιμη και μειωμένη χρήση των γεωργικών φυτοφαρμάκων: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε ειδικές δεσμεύσεις που λαμβάνουν στήριξη με σκοπό την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων για τη μείωση των κινδύνων και των επιπτώσεών τους, όπως η διαρροή γεωργικών φαρμάκων.</p> <p>R.25 Περιβαλλοντικές επιδόσεις στον τομέα της κτηνοτροφίας: Ποσοστό των μονάδων ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) που υπόκεινται σε δεσμεύσεις που λαμβάνουν στήριξη για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας</p> <p>R.26 Επενδύσεις που σχετίζονται με φυσικούς πόρους: Ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που επωφελούνται από στήριξη παραγωγικών και μη παραγωγικών επενδύσεων της ΚΓΠ που σχετίζονται με τη φροντίδα για τους φυσικούς πόρους</p> <p>R.27 Επιδόσεις σχετικές με το περιβάλλον ή το κλίμα μέσω επενδύσεων σε αγροτικές περιοχές: Αριθμός πράξεων που συμβάλλουν στους στόχους περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και της επίτευξης μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογής σε αυτή σε αγροτικές περιοχές</p> <p>R.28 Περιβαλλοντικές ή κλιματικές επιδόσεις μέσω της βελτίωσης των γνώσεων και της καινοτομίας: Αριθμός ατόμων που επωφελούνται από συμβουλές, κατάρτιση, ανταλλαγή γνώσεων ή συμμετέχουν σε επιχειρησιακές ομάδες της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ) με τη στήριξη της ΚΓΠ που σχετίζονται με περιβαλλοντικές ή κλιματικές επιδόσεις</p>
Για τη συμβολή στην ανάσχεση και την αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας, την ενίσχυση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και τη διατήρηση των οικοτόπων και των τοπίων	<p>I.19 Αύξηση πληθυσμών πτηνών που ζουν σε γεωργικές εκτάσεις: Δείκτης πτηνών που ζουν σε γεωργικές εκτάσεις</p> <p>I.20 Ενίσχυση της προστασίας της βιοποικιλότητας: Ποσοστό ειδών και οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος</p>	<p>R.29PR Ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που λαμβάνει στήριξη της ΚΓΠ για τη βιολογική γεωργία, με διαχωρισμό μεταξύ της διατήρησής της και της μετατροπής σε αυτή</p> <p>R.30PR Στήριξη της αειφόρου διαχείρισης των δασών: Ποσοστό δασικών εκτάσεων που υπόκεινται σε δεσμεύσεις για τη στήριξη της προστασίας των δασών και της διαχείρισης των υπηρεσιών οικοσυστήματος</p>

Εγκάρσιος στόχος της ΕΕ	Δείκτες επιπτώσεων	Δείκτες αποτελεσμάτων
	<p>που σχετίζονται με τη γεωργία με σταθερές ή αυξανόμενες τάσεις, με κατανομή του ποσοστού για τα είδη άγριων επικονιαστών (3)</p> <p>I.21 Ενίσχυση της παροχής υπηρεσιών οικοσυστήματος: Ποσοστό γεωργικής γης καλυπτόμενης από χαρακτηριστικά του τοπίου</p> <p>I.22 Αύξηση αγροβιοποικιλότητας στο σύστημα γεωργικής εκμετάλλευσης: Ποικιλότητα καλλιεργειών</p>	<p>R.31PR Διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις διαχείρισης για τη στήριξη της διατήρησης ή της αποκατάστασης της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών εκτάσεων υψηλής φυσικής αξίας</p> <p>R.32 Επενδύσεις σχετικές με τη βιοποικιλότητα: Ποσοστό γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν επενδυτική στήριξη στο πλαίσιο της ΚΓΠ για συμβολή στη βιοποικιλότητα</p> <p>R.33 Βελτίωση της διαχείρισης του Natura 2000: Ποσοστό συνολικής έκτασης Natura 2000 που καλύπτεται από δεσμεύσεις που λαμβάνουν στήριξη</p> <p>R.34PR Διατήρηση των χαρακτηριστικών του τοπίου: Ποσοστό χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (ΧΓΕ) που υπόκειται σε δεσμεύσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για τη διαχείριση των χαρακτηριστικών του τοπίου, συμπεριλαμβανομένων των φυτοφρακτών και των δέντρων</p> <p>R.35 Διατήρηση κυψελών: Ποσοστό κυψελών που λαμβάνουν στήριξη από την ΚΓΠ</p>
<p>Για την προσέλκυση και τη διατήρηση γεωργών νεαρής ηλικίας και άλλων νέων γεωργών και τη διευκόλυνση της βιώσιμης επιχειρηματικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές</p>	<p>I.23 Προσέλκυση γεωργών νεαρής ηλικίας: Εξέλιξη του αριθμού των νέων διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και του αριθμού των νέων διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων νεαρής ηλικίας, συμπεριλαμβανομένης ανάλυσης ανά φύλο</p>	<p>R.36PR Ανανέωση των γενεών: Αριθμός γεωργών νεαρής ηλικίας που επωφελούνται από την εγκατάσταση σε γεωργική εκμετάλλευση με στήριξη της ΚΓΠ, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης ανά φύλο</p>
<p>Για την προώθηση της απασχόλησης, της ανάπτυξης, της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης της</p>	<p>I.24 Συμβολή στη δημιουργία θέσεων εργασίας στις αγροτικές περιοχές: Εξέλιξη του ποσοστού απασχόλησης</p>	<p>R.37 Ανάπτυξη και απασχόληση στις αγροτικές περιοχές: Νέες θέσεις εργασίας που λαμβάνουν στήριξη σε έργα της ΚΓΠ</p>

Εγκάρσιος στόχος της ΕΕ	Δείκτες επιπτώσεων	Δείκτες αποτελεσμάτων
<p>συμμετοχής των γυναικών στη γεωργία, της κοινωνικής ένταξης και της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της κυκλικής βιοοικονομίας και της αιφόρου δασοκομίας</p>	<p>στις αγροτικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης ανάλυσης ανά φύλο</p> <p>I.25 Συμβολή στην ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές: Εξέλιξη του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) στις αγροτικές περιοχές</p> <p>I.26 Μια πιο δίκαιη ΚΓΠ: Κατανομή της στήριξης της ΚΓΠ</p> <p>I.27 Προώθηση της αγροτικής ένταξης: Εξέλιξη του δείκτη φτώχειας στις αγροτικές περιοχές</p>	<p>R.38 Κάλυψη της LEADER: Ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού που καλύπτεται από στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης</p> <p>R.39 Ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας: Αριθμός αγροτικών επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων στον τομέα της βιοοικονομίας που έχουν λάβει στήριξη της ΚΓΠ για την ανάπτυξή τους</p> <p>R.40 Έξυπνη μετάβαση της αγροτικής οικονομίας: Αριθμός στρατηγικών «έξυπνων χωριών» που λαμβάνουν στήριξη</p> <p>R.41PR Σύνδεση της αγροτικής Ευρώπης: Ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού που επωφελείται από καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες και υποδομές μέσω της στήριξης της ΚΓΠ</p> <p>R.42 Προώθηση της κοινωνικής ένταξης: Αριθμός ατόμων που καλύπτονται από έργα κοινωνικής ένταξης που λαμβάνουν στήριξη</p>
<p>Για τη βελτίωση της ανταπόκρισης της γεωργίας της Ένωσης στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά τα τρόφιμα και την υγεία, μεταξύ άλλων για ασφαλή και θρεπτικά τρόφιμα υψηλής ποιότητας που παράγονται με βιώσιμο τρόπο, για τη μείωση της σπατάλης τροφίμων, καθώς και για την καλή διαβίωση των ζώων και την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής</p>	<p>I.28 Περιορισμός της χρήσης αντιμικροβιακών σε εκτρεφόμενα ζώα: Πωλήσεις/χρήση αντιμικροβιακών για τροφοπαραγωγικά ζώα</p> <p>I.29 Ανταπόκριση στη ζήτηση των καταναλωτών για ποιοτικά τρόφιμα: Αξία της παραγωγής στο πλαίσιο συστημάτων ποιότητας της Ένωσης και των βιολογικών προϊόντων</p>	<p>R.43PR Περιορισμός της χρήσης αντιμικροβιακών: Ποσοστό μονάδων ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) τις οποίες αφορούν δράσεις για τον περιορισμό της χρήσης αντιμικροβιακών (πρόληψη/μείωση) που λαμβάνουν στήριξη</p> <p>R.44PR Βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων: Ποσοστό των μονάδων ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) που καλύπτονται από δράσεις οι οποίες λαμβάνουν στήριξη για τη βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων</p>

2. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ – ΕΚΡΟΣ (O = OUTPUT)

Είδη παρέμβασης και οι δείκτες εκροών τους (4)

Είδη παρέμβασης	Δείκτες εκροών (5)
Συνεργασία (άρθρο 77)	O.1 Αριθμός έργων επιχειρησιακών ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ)
Ανταλλαγή γνώσεων και πληροφοριών (άρθρο 78)	O.2 Αριθμός δράσεων ή μονάδων παροχής συμβουλών για την παροχή στήριξης καινοτομίας για την προετοιμασία ή την υλοποίηση έργων επιχειρησιακών ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας (ΕΣΚ)
Οριζόντιος δείκτης	O.3MO Αριθμός δικαιούχων της στήριξης της ΚΓΠ
Βασική εισοδηματική στήριξη (άρθρο 21)	O.4 Αριθμός εκταρίων που επωφελούνται από βασική εισοδηματική στήριξη
Ενίσχυση για τους μικροκαλλιεργητές (άρθρο 28)	O.5 Αριθμός δικαιούχων ενισχύσεων ή εκταρίων που επωφελούνται από ενίσχυση για τους μικροκαλλιεργητές
Συμπληρωματική εισοδηματική στήριξη των γεωργών νεαρής ηλικίας (άρθρο 30)	O.6 Αριθμός εκταρίων που επωφελούνται από συμπληρωματική εισοδηματική στήριξη για γεωργούς νεαρής ηλικίας
Αναδιανεμητική εισοδηματική στήριξη (άρθρο 29)	O.7 Αριθμός εκταρίων που επωφελούνται από αναδιανεμητική εισοδηματική στήριξη
Οικολογικά προγράμματα (άρθρο 31)	O.8 Αριθμός εκταρίων ή μονάδων ζωικού κεφαλαίου που επωφελούνται από οικολογικά προγράμματα
Εργαλεία διαχείρισης κινδύνου (άρθρο 76)	O.9 Αριθμός μονάδων που καλύπτονται από εργαλεία διαχείρισης κινδύνων της ΚΓΠ που λαμβάνουν στήριξη
Συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη (άρθρο 32)	O.10 Αριθμός εκταρίων που επωφελούνται από τη συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη O.11 Αριθμός ζώων που επωφελούνται από τη συνδεδεμένη εισοδηματική στήριξη
Φυσικοί ή άλλου είδους περιορισμοί συνδεδεμένοι με τη συγκεκριμένη περιοχή (άρθρο 71)	O.12 Αριθμός εκταρίων που επωφελούνται από στήριξη για περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα, συμπεριλαμβανομένης της κατανομής ανά είδος περιοχής
Ειδικά μειονεκτήματα ανά περιοχή που προκύπτουν από συγκεκριμένες υποχρεωτικές απαιτήσεις (άρθρο 72)	O.13 Αριθμός εκταρίων που επωφελούνται από στήριξη στο πλαίσιο του Natura 2000 ή της οδηγίας 2000/60/ΕΚ
Περιβαλλοντικές, κλιματικές και άλλες διαχειριστικές δεσμεύσεις (άρθρο 70)	O.14 Αριθμός εκταρίων (εκτός της δασοκομίας) ή αριθμός άλλων μονάδων που καλύπτονται από περιβαλλοντικές ή κλιματικές δεσμεύσεις οι οποίες υπερβαίνουν τις υποχρεωτικές απαιτήσεις
	O.15 Αριθμός εκταρίων (δασοκομία) ή αριθμός άλλων μονάδων που καλύπτονται από περιβαλλοντικές ή κλιματικές δεσμεύσεις οι οποίες υπερβαίνουν τις υποχρεωτικές απαιτήσεις
	O.16 Αριθμός εκταρίων ή αριθμός άλλων μονάδων που υπόκεινται σε δεσμεύσεις διατήρησης για δάσωση και γεωργοδασοκομία
	O.17 Αριθμός εκταρίων ή αριθμός άλλων μονάδων που επωφελούνται από στήριξη για βιολογική γεωργία
	O.18 Αριθμός μονάδων ζωικού κεφαλαίου (ΜΖΚ) που επωφελούνται από στήριξη για την καλή διαβίωση των ζώων, την υγεία ή αυξημένα μέτρα βιοασφάλειας
	O.19 Αριθμός πράξεων ή μονάδων για τη στήριξη γενετικών πόρων

Είδη παρέμβασης	Δείκτες εκροών (5)
Επενδύσεις (άρθρα 73 και 74)	Ο.20 Αριθμός παραγωγικών επενδυτικών πράξεων ή μονάδων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που λαμβάνουν στήριξη Ο.21 Αριθμός μη παραγωγικών επενδυτικών πράξεων ή μονάδων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις που λαμβάνουν στήριξη Ο.22 Αριθμός επενδυτικών πράξεων ή μονάδων σε υποδομές που λαμβάνουν στήριξη Ο.23 Αριθμός μη παραγωγικών επενδυτικών πράξεων ή μονάδων εκτός γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν στήριξη Ο.24 Αριθμός παραγωγικών επενδυτικών πράξεων ή μονάδων εκτός γεωργικών εκμεταλλεύσεων που λαμβάνουν στήριξη
Εγκατάσταση γεωργών νεαρής ηλικίας και νέων γεωργών και εκκίνηση αγροτικών επιχειρήσεων (άρθρο 75)	Ο.25 Αριθμός γεωργών νεαρής ηλικίας που λαμβάνουν στήριξη εγκατάστασης Ο.26: Αριθμός νέων γεωργών που λαμβάνουν στήριξη εγκατάστασης (εκτός των γεωργών νεαρής ηλικίας που αναφέρονται στο σημείο Ο.25) Ο.27 Αριθμός αγροτικών επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη για σύσταση
Συνεργασία (άρθρο 77)	Ο.28 Αριθμός ομάδων παραγωγών και οργανώσεων παραγωγών που λαμβάνουν στήριξη Ο.29 Αριθμός δικαιούχων που λαμβάνουν στήριξη για τη συμμετοχή σε επίσημα συστήματα ποιότητας Ο.30 Αριθμός πράξεων ή μονάδων που λαμβάνουν στήριξη για την ανανέωση των γενεών (εξαιρουμένης της στήριξης εγκατάστασης) Ο.31 Αριθμός τοπικών στρατηγικών ανάπτυξης (LEADER) ή προπαρασκευαστικών δράσεων που λαμβάνουν στήριξη Ο.32 Αριθμός άλλων πράξεων ή μονάδων σχετικών με συνεργασία που λαμβάνουν στήριξη (εξαιρουμένων των ΕΣΚ που αναφέρονται στο Ο.1)
Ανταλλαγή γνώσεων και διάδοση πληροφοριών (άρθρο 78)	Ο.33 Αριθμός δράσεων ή μονάδων κατάρτισης, παροχής συμβουλών και ευαισθητοποίησης που λαμβάνουν στήριξη
Οριζόντιος δείκτης	Ο.34ΜΟ Αριθμός εκταρίων στα οποία εφαρμόζονται περιβαλλοντικές πρακτικές (δείκτης περίληψης σχετικά με τη φυσική περιοχή που καλύπτεται από καθεστώς αιρεσιμότητας, τα οικολογικά προγράμματα και δεσμεύσεις περιβαλλοντικής και κλιματικής διαχείρισης στον αγροτικό και τον δασικό τομέα)
Είδη παρέμβασης σε ορισμένους τομείς (άρθρο 47)	Ο.35 Αριθμός επιχειρησιακών προγραμμάτων που λαμβάνουν στήριξη
Είδη παρέμβασης στον αμπελοοινικό τομέα (άρθρο 58)	Ο.36 Αριθμός δράσεων ή μονάδων που λαμβάνουν στήριξη στον αμπελοοινικό τομέα
Είδη παρέμβασης στον τομέα της μελισσοκομίας (άρθρο 55)	Ο.37 Αριθμός δράσεων ή μονάδων για τη διατήρηση ή τη βελτίωση της μελισσοκομίας

3. ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

	Αριθμός δείκτη	Δείκτης πλαισίου (C = CONTEXT)
Πληθυσμός	C.01	Συνολικός πληθυσμός
	C.02	Πυκνότητα πληθυσμού
	C.03	Ηλικιακή διάρθρωση πληθυσμού of the population
Συνολική έκταση	C.04	Συνολική έκταση
	C.05	Κάλυψη γης
Αγορά εργασίας	C.06	Ποσοστό απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές
	C.07	Ποσοστό ανεργίας στις αγροτικές περιοχές
	C.08	Απασχόληση (ανά τομέα, ανά είδος περιφέρειας, ανά οικονομική δραστηριότητα)
Οικονομία	C.09	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ
	C.10	Ποσοστό φτώχειας
	C.11	Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά τομέα, ανά είδος περιφέρειας, στη γεωργία και για τους πρωτογενείς παραγωγούς
Γεωργικές εκμεταλλεύσεις	C.12	Γεωργικές εκμεταλλεύσεις
	C.13	Εργατικό δυναμικό γεωργικής εκμετάλλευσης
	C.14	Ηλικιακή διάρθρωση διαχειριστών γεωργικής εκμετάλλευσης
	C.15	Γεωργική κατάρτιση διαχειριστών γεωργικής εκμετάλλευσης
	C.16	Νέοι διαχειριστές γεωργικών εκμεταλλεύσεων και νέοι διαχειριστές γεωργικών εκμεταλλεύσεων νεαρής ηλικίας
Γεωργική γη	C.17	Χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση
	C.18	Αρδεύσιμη γη
	C.19	Γεωργία σε περιοχές Natura 2000
	C.20	Περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς και άλλους ειδικούς περιορισμούς
	C.21	Γεωργική γη καλυπτόμενη από χαρακτηριστικά του τοπίου
	C.22	Ποικιλότητα καλλιεργειών
	C.23	Μονάδες ζωικού κεφαλαίου
Ζωικό κεφάλαιο	C.24	Πυκνότητα ζωικού κεφαλαίου
	C.25	Γεωργικό εισόδημα συντελεστών παραγωγής
Γεωργικό εισόδημα και εισόδημα γεωργικής εκμετάλλευσης	C.26	Σύγκριση γεωργικού εισοδήματος με το κόστος εργασίας για μη γεωργικές δραστηριότητες
	C.27	Εισόδημα γεωργικής εκμετάλλευσης ανά είδος γεωργίας, ανά περιφέρεια, ανά μέγεθος γεωργικής εκμετάλλευσης, σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικούς και άλλους ειδικούς περιορισμούς
	C.28	Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου στον τομέα της γεωργίας
	C.29	Συνολική παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής στον τομέα της γεωργίας

	Αριθμός δείκτη	Δείκτης πλαισίου (C = CONTEXT)
	C.30	Παραγωγικότητα της εργασίας στη γεωργία, τη δασοκομία και τη βιομηχανία τροφίμων
Εμπόριο γεωργικών προϊόντων	C.31	Εισαγωγές και εξαγωγές γεωργικών προϊόντων
Άλλες επικερδείς δραστηριότητες	C.32	Τουριστικές υποδομές
Γεωργικές πρακτικές	C.33	Γεωργική έκταση που υπόκειται σε βιολογική γεωργία
	C.34	Γεωργική ένταση
	C.35	Αξία της παραγωγής στο πλαίσιο συστημάτων ποιότητας της Ένωσης και της βιολογικής παραγωγής
Βιοποικιλότητα	C.36	Δείκτης πτηνών που ζουν σε γεωργικές εκτάσεις
	C.37	Ποσοστό των ειδών και των οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος που σχετίζονται με τη γεωργία με σταθερές ή αυξανόμενες τάσεις
Ύδατα	C.38	Χρήση υδάτων στη γεωργία
	C.39	Ποιότητα των υδάτων
		Ακαθάριστο ισοζύγιο θρεπτικών ουσιών - άζωτο
		Ακαθάριστο ισοζύγιο θρεπτικών ουσιών - φώσφορος
Νιτρορύπανση των υπόγειων υδάτων		
Έδαφος	C.40	Οργανικός άνθρακας του εδάφους σε γεωργική γη
	C.41	Διάβρωση εδάφους από τα ύδατα
Ενέργεια	C.42	Βιώσιμη παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας από τη γεωργία και τη δασοκομία
	C.43	Χρήση ενέργειας στη γεωργία, τη δασοκομία και τη βιομηχανία τροφίμων
Κλίμα	C.44	Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου από τη γεωργία
	C.45	Δείκτης προόδου της ανθεκτικότητας στον γεωργικό τομέα
	C.46	Άμεσες γεωργικές ζημιές που αποδίδονται σε καταστροφές
Αέρας	C.47	Εκπομπές αμμωνίας από τη γεωργία
Υγεία	C.48	Πωλήσεις/χρήση αντιμικροβιακών για τροφοπαραγωγικά ζώα
	C.49	Κίνδυνος, χρήση και επιπτώσεις των γεωργικών φυτοφαρμάκων

(1) Οι περισσότεροι δείκτες επιπτώσεων έχουν ήδη συλλεχθεί μέσω άλλων διαύλων (ευρωπαϊκές στατιστικές, Κοινό Κέντρο Ερευνών, ευρωπαϊκός οργανισμός περιβάλλοντος κ.ά.) και χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο άλλων νομοθετικών διατάξεων της Ένωσης ή των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Η συχνότητα συλλογής δεδομένων δεν είναι πάντοτε ετήσια και ενδέχεται να υπάρχει καθυστέρηση δύο ή τριών ετών.

(2) Προσεγγιστικές τιμές για αποτελέσματα. Δεδομένα κοινοποιούμενα ετησίως από τα κράτη μέλη με σκοπό την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη των αριθμητικών στόχων που έθεσαν στο πλαίσιο των στρατηγικών τους σχεδίων για την ΚΓΠ. Οι δείκτες αποτελεσμάτων που είναι υποχρεωτικοί για την επανεξέταση των επιδόσεων, όταν χρησιμοποιούνται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 109 παράγραφος 1 στοιχείο α), επισημαίνονται με PR. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν για την επανεξέταση των επιδόσεων κάθε άλλο σχετικό δείκτη αποτελεσμάτων που καθορίζεται στο παρόν παράρτημα, επιπλέον εκείνων που επισημαίνονται με PR.

(3) Η αξιολόγηση των τάσεων για τους επικονιαστές πραγματοποιείται με τη χρήση σχετικών μέτρων της Ένωσης για τους δείκτες επικονιαστών, ιδίως με δείκτη επικονιαστών και άλλα μέτρα που εγκρίνονται μέσω του πλαισίου διακυβέρνησης της Στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030 (ανακοίνωση της Επιτροπής της 20ής Μαΐου 2020) με βάση την πρωτοβουλία της ΕΕ για τους επικονιαστές (ανακοίνωση της Επιτροπής της 1ης Ιουνίου 2018).

(4) Δεδομένα κοινοποιούμενα ετησίως για τις δηλωθείσες δαπάνες.

(5) Οι δείκτες εκρών που χρησιμοποιούνται μόνο για την παρακολούθηση (Monitoring) επισημαίνονται με MO.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 4887/2022 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ «ΚΑΘΕΣΤΩΣ: ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗ - ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ - ΑΛΙΕΙΑ – ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ»

Η ενίσχυση χορηγείται με βάση τον Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης και την περιοχή εγκατάστασης ενώ υπάρχουν και δυνατότητες προσαύξησης υπό προϋποθέσεις και είδος ενίσχυσης (φορολογική απαλλαγή, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, επιδότηση του κόστους απασχόλησης, επιχορήγηση).

Σκοπός

Σκοπός του καθεστώτος είναι η ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων.

Δικαιούχοι :

- Εμπορική εταιρεία
- Συνεταιρισμός
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.), Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π.), Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (Α.Ε.Σ.)
- Κοινοπραξίες που ασκούν εμπορική δραστηριότητα
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και θυγατρικές τους υπό προϋποθέσεις
- Ατομικές επιχειρήσεις με ανώτατο επιλέξιμο κόστος επενδυτικού σχεδίου ποσού διακοσίων χιλιάδων (200.000) ευρώ.

Είδη Ενισχύσεων

Είδος Ενίσχυσης	Περιγραφή
α. Επιχορήγηση (μόνο για Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις)	Κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.
β. Φορολογική απαλλαγή (ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης)	Απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρου κερδών από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.
γ. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης - Leasing (ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης)	Κάλυψη τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων για την απόκτηση καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού. Δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 7 έτη μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της επένδυσης.
δ. Επιδότηση κόστους της δημιουργούμενης	Κάλυψη μέρους του μισθολογικού κόστους των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και συνδέονται με το επενδυτικό

απασχόλησης (ανεξαρτήτως μεγέθους επιχείρησης)	σχέδιο και για τις οποίες δεν λαμβάνεται καμία άλλη κρατική ενίσχυση.
--	---

Τα είδη ενισχύσεων (α), (β) και (γ) παρέχονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά και συνυπολογίζονται για τον καθορισμό του συνολικού ποσού ενίσχυσης κάθε επενδυτικού σχεδίου. Το είδος ενίσχυσης (δ) παρέχεται αυτοτελώς και μόνο για τις δαπάνες του μισθολογικού κόστους των νέων θέσεων εργασίας.

Υπαγόμενα Επενδυτικά Σχέδια

1. Τα υπαγόμενα επενδυτικά σχέδια αφορούν στους τομείς:

α. της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, που υποβάλλονται από πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με ανώτατο ποσό ενίσχυσης έως 500.000 ευρώ ανά επενδυτικό σχέδιο και ανά επιχείρηση

β. της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων, (ήτοι κάθε επέμβαση επί γεωργικού προϊόντος από την οποία προκύπτει επίσης γεωργικό προϊόν, με εξαίρεση τις εργασίες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι απαραίτητες για την προετοιμασία προϊόντος ζωτικής ή φυτικής προέλευσης για την πρώτη του πώληση)

γ. της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής της περ. α και της μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων της περ. β, που δύνανται να υποβληθούν σε ένα επενδυτικό σχέδιο με δύο διακριτές ενότητες, που υλοποιούνται στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα και αποτελούν τμήματα καθετοποιημένης μονάδας,

δ. της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής της περ. α και της μεταποίησης αυτών χωρίς να προκύπτει, κατ' ανάγκη, από την επέμβαση γεωργικό προϊόν, που δύνανται σε ένα επενδυτικό σχέδιο με δύο διακριτές ενότητες, που υλοποιούνται στην ίδια Περιφερειακή Ενότητα και αποτελούν τμήματα καθετοποιημένης μονάδας,

2. Τα επενδυτικά σχέδια πρέπει να έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα αρχικής επένδυσης (α. Δημιουργία νέας μονάδας, β. Επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας, γ. Διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας σε προϊόντα που δεν έχουν παραχθεί ποτέ ή υπηρεσίες που δεν έχουν παρασχεθεί από αυτήν, δ. Θεμελιώδης αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας υφιστάμενης μονάδας).

Επιλέξιμες Δαπάνες

A. Επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού:

αα) κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό κτιριακών εγκαταστάσεων, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων των κτιρίων, (Οι δαπάνες αυτές αθροιστικά δεν μπορούν να υπερβαίνουν το σαράντα πέντε τοις εκατό (45%) του συνόλου των ενισχυόμενων δαπανών περιφερειακού χαρακτήρα. Ο συντελεστής αυτός διαμορφώνεται στο εξήντα τοις εκατό (60%) για τις αντίστοιχες δαπάνες που αφορούν σε επενδυτικά σχέδια φυτικής παραγωγής σε θερμοκήπια και στο 80% για επενδυτικά σχέδια που υλοποιούνται σε κτίρια, τα οποία είναι χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα.)

αβ) αγορά του συνόλου ή και μέρους των υφιστάμενων παγίων στοιχείων ενεργητικού, όπως κτίρια, μηχανήματα και λοιπός εξοπλισμός επιχειρηματικής εγκατάστασης, υπό προϋποθέσεις,

αγ) αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εγκαταστάσεων και των μεταφορικών μέσων που κινούνται εντός του χώρου της εντασσόμενης μονάδας.

αδ) μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού, του οποίου αποκτάται η χρήση, υπό την προϋπόθεση ότι στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) προβλέπεται ότι ο εξοπλισμός περιέρχεται στην κυριότητα του μισθωτή, κατά τη λήξη της σύμβασης.

αε) εκσυγχρονισμό ειδικών εγκαταστάσεων (που δεν αφορούν σε κτίρια) και μηχανολογικών εγκαταστάσεων (όχι στην πρωτόγεννή παραγωγή)

αστ) παγολεκάνες (για τις μονάδες αξιοποίησης γάλακτος και παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων).

Β. Επενδυτικές δαπάνες σε άυλα στοιχεία ενεργητικού:

βα) μεταφορά τεχνολογίας, μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων

ββ) συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης.

Γ. Το μισθολογικό κόστος των νέων θέσεων εργασίας, που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα της πραγματοποίησης του επενδυτικού σχεδίου υπολογίζεται για δύο (2) έτη από τη δημιουργία κάθε θέσης. Το ως άνω μισθολογικό κόστος αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη μόνο αυτοτελώς και όχι σε συνδυασμό με τις περ. α' ή/και β' και εφόσον υλοποιείται αρχική επένδυση.

Δ. Δαπάνες εκτός Περιφερειακών Ενισχύσεων:

- Αμοιβές συμβούλων για ΜΜΕ. Ενισχύονται μόνο για νέες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και για ποσό έως 50.000 ευρώ (έως 5% του συνολικού ενισχυόμενου κόστους). Νέα επιχείρηση θεωρείται η νεοσύστατη επιχείρηση που δεν έχει κλείσει κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης υπαγωγής στο καθεστώς διαχειριστική χρήση.
- Δαπάνες για αποκατάσταση μολυσμένων χώρων.
- Δαπάνες για ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων.
- Δαπάνες για επαγγελματική κατάρτιση
- Δαπάνες για συμμετοχή ΜμΕ σε εμπορικές εκθέσεις.
- Δαπάνες για επενδυτικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ

Ελάχιστο ύψος επένδυσης ανά είδος επιχείρησης

Μέγεθος φορέα	Ελάχιστο ύψος επένδυσης (σε €)
Μεγάλη	1.000.000

Μεσαία	500.000
Μικρή	250.000
Πολύ μικρή	100.000
Λοιπές (Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών, Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις, Ατομικές Επιχειρήσεις)	50.000

